

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Irodalomtudományi Doktori Iskola
Vezetője: Dr. Kenyeres Zoltán DSc., egyetemi tanár
Legújabb kori magyar irodalom oktatási program
Vezetője: Dr. Tarján Tamás CSc., egyetemi docens

Basa Viktor:

„Abbahagyja s elkezd újra”

(Függelék)

Témavezető: Dr. Rónay László DSc., egyetemi tanár

A bizottság elnöke: Dr. Tverdota György DSc., egyetemi tanár

Hivatalosan felkért bírálók: Dr. Lackfi János PhD.

Dr. Szénási Zoltán PhD.

A bizottság titkára: Dr. Gintli Tibor PhD.

A bizottság további tagjai: Dr. Bárdos László PhD.

Dr. Schiller Erzsébet, Dr. Kosztolánczy Tibor

(póttagok)

Előszó

Az alábbiakban három dologgal szeretném „illusztrálni”, illetve alátámasztani disszertációm. Először is közlöm azokat a Toldalagi-verseket, melyek 1934-1949-ig nyomtatásban megjelentek (különböző lapokban, folyóiratokban, antológiákban), de sem akkor, sem később nem kerültek egyetlen kötetébe se. Mivel ezek közül többet idézek disszertáciomban, szükségesnek láttam a teljes szövegeket (betűhű átiratban) mellékelni, mivel a korabeli periodikákhoz nem könnyű a hozzáférés. A versek sorrendjét első megjelenésük időrendje adja (ez a versek után megtalálható).

Van köztük hat kivételes vers. Kettő azért, mert egy-egy részlete később önállósult (a *Lábbadozás* első része és a *Villa D'Ildikó A kertész* című részlete), de első, bővebb változataikat fontosnak láttam közölni, mert jók, bővítik a költőről alkotott képünket és nem melleleg a fiatal Pilinszky János ezeket olvashatta folyóiratokban. Négy verset pedig olyan mértékben átírt később Toldalagi, hogy gyakorlatilag más versnek tekinthetők. Ezeket is jónak láttam első változataikban közölni: *Egy fiatal festő képe alá*, *Ligetek futása*, *Sirfelirat* és *Révay Józsefnek*.

Mivel Toldalagi és Pilinszky *fiatalkori* költészetének kapcsolatát vizsgáltam, ezért nem illesztettem ebbe a gyűjteménybe az 1949 utáni „kallódó” Toldalagi-verseket (és mert hely híján is voltam már a *Függelék* készítésekor).

A *Függelék* második részlete összefoglalja és áttekinti Toldalagi Pál egész életművét, verseinek különböző megjelenési helyeit, kezdősoraik alapján beazonosíthatóvá és megtalálhatóvá teszi őket későbbi kutatások, vagy az életmű esetleges kiadása számára. Az első részben közölt versek oldalszámait fölvettem ebbe a táblázatba, így az egyben a *Függelékben* közölt költemények betűrendes mutatójaként is funkcionál (természetesen kezdősorok szerint).

Végül közlöm Toldalagi Pál vázlatos életrajzát, mely régi szakdolgozatom summája.

1. fejezet

Ami a kötetekből kimaradt

(Toldalagi Pál kallódó versei 1934–1949)

Áprilisi kirándulás

Kétnapi út és mindenütt
a zöld az, ami szíven üt:
méreg-zöld, lágy oliva-zöld
és fűtől zöld a barna föld.
kétnapi út és április
kedvével szállunk most mi is,
mosolygunk, mint a kis virág,
fütyölünk, mint a víg diák
és ámulunk, mert szerteszét
szelíden hull alá az ég
lágy kékje: kékes levegő
és minden percről-percre nő.
Hallani ágak halk nesztét
és látni, mint feszíti szét
zöld polyáit a kankalin
s az ibolya mi angyalin
lengeti kis, lila fejét.
Ma sírni kéne: Jaj, be szép!
Be szép, hogy enyhe dombokon
már szárat hajt a lilium
s melengetőnk, a lenge fény
zenél, akár egy költemény;
s ha csókja cseng a lombokon,
a lombokon, ha átosan
ajkának üde illata:
a zsenge lomb is zeng maga.
Ma sírni kéne: Jaj be szép!
Be szép a távol messzeség.
Derengő fák és nagy hegyek
verik fejükkel az eget
és hallani, hogy a kolomp,
mint teli méhkas egyre zsong
és nincsen ember szerteszét,
csak mi egyedül és a rét,
az erdő, hegy és vad bozót
s az égen felhők fátyla lóg.
Ma minden szép és nyugtalan,
mindennek kínzó vágya van;
földből kibujnak a csigák,
a kankalin s a gyöngyvirág,
kőházakból az emberek
elvágnak és a rengeteg
hús zöldjén ütnének tanyát,
hol minden kedves s furcsa – tág –

Városból jöttünk most mi is,
városból szálltunk április
vidám kedvével és e csend
szívemben most is egyre cseng.

Május

Nevetve fut ki a fák közül
a szél, a szél és szétröpül
a reggeli madár-sereg.
A napfény ízes, langy-meleg
és fűszálak és kis halak
isszák az élénk sugarat
s nőnének nagyra, mint a fák,
nagyra, mint az őshal-apák
és ficákolnak és dalolnak.
A május, május áldott hónap,
virággal teljes és nyugalmas:
szelíd bárány a kóbor farkas,
békés lélek a kóbor ember;
hallgat, hallgat, gyűlölni nem mer,
lehúnyja izzó, nagy szemét,
úgy járja erdők rejtekét
s jön majd egy furcsa pillanat,
mikor szívében megszakad,
elpattan a hatalmas csend
s a tüzes szív csak egyre zeng
és leborul a barna földre
sírva, nevetve, meggyötörve
s a föld és a szív összezeng.
A május, május kedve szent!
Cseresnyefák körül a méhek
zümmögve szállnak, édes mézet,
cseresnye-nektárt gyűjtenek;
zümmögnek s a fa megremeg
s hullatja szirmát, sok virágát,
hullatja tavaszi ruháját
és kisgyerek a fa alatt
hulló, meleg tavasz-havat
fogni tárja kis tenyerét.
A május, május lelke szép!
Apró bárány-csengők, harangok
rázzák magukból szét a hangot
mint illatot virágkehely
s a télben gyöngült, gyenge mell
kitágul, duzzad, mint az ágon
a rózsabimbó: rózsaaalom
és sóhaja zsoltárt zokog.
A május, május mosolyog!
Mosolyog álmat, békét könnyet,
felfogja azt, kit a tél tört meg,
örömmel tölt gyerek-szívet
Valamit ad mindenkinek!...

Egy fiatal festő képe alá

Be szép is, amint meddő, fiatal,
szép testét felfedi,
mert szerelmet s nem gyermeket akar
és nekünk tetszeni

szeretne és mutatja barna combját
és finom lábfejét
s amin a vágyak dús szaga oson át,
hajlékony csipejét

és kandi kézzel mellbimbóját fogja:
piros gyümölcs, fehér,
szép virágszirom foglalatba fogva,
vad színétől kevély.

Halk pillanatba döbbsen kis feje
várt kéjtől izzik és
mint korán indult ifjú, új zene,
lomhán, miként a méz,

úgy csordul, csendül szája és szeme,
két tégely illata,
két tégely illatos, dús hangjegye,
láthatatlan dala...

És mint a nyár, ha bontja lángoló,
sörényes, nagy haját
s lebegő fürtje lángfolyó
képén hálózza át

a levegőt, úgy indult titkosan
fürtje pihéje szét
s a férfiszív melegén megfogán,
megszívja gyökerét

és hirtelen levelet szökkent
és hosszú ágakat,
miknek hegyén marásra hökkent,
mérges virág fakad. –

Be szép is, amint meddő, fiatal,
szép testét felfedi,
mi tudjuk: szíve rosszat nem akar,
csak nekünk tetszeni!

Ma nékem minden új

Hiába nézek most szerteszt –
Piros, piros, piros a rét,
piros a házak nagy kalapja
és utakon millió hangya
vörösen hemzseg, lótt, siet.
Most üzennék valakinek
és küldenék egy furcsa álmot,
amely szívemben díszként állott
s piros, piros, akár a rét.
Hiába nézek most szerteszt,
mert fű, hegy és madár dalol
s kezd forni a tó, mint a bor
és részegülten kis halak
bontanak uszony-szárnyakat
s gondolják, szállnak, mint a sas
és vizük, mint az ég, magas.
Ma mondanék egy halk mesét,
mely úgy kezdődne: Jaj, be szép!
és szólna arról, hogy virág,
virág mennyegzős a világ
és hogy forog a fény-kerék
és őrli a bú erejét
szagos tavasz, a vidám molnár
és hogy milyen gyönyörű voltál,
milyen piros, milyen mosolygó
s hogy szívem zengett, mint a hordó,
mit megkoccintott egy kis ujj.
Ma nékem minden, minden új
és mondanék egy halk mesét,
de arany fűrtök futnak szét
és minden már aranyba lángol
s a csendülő arany-csatából
a vágy kerül ki győztesen. –
És más így nem marad nekem,
mint nézni felhőt, furcsa fákat,
hallgatni hangos, bős kofákat
és távolról szeretni téged
és érezni, hogy sebet éget
a messziség s a közel vágya,
mégis szeretni, félve, fájva
és nézni, hogy most szerteszt
piros a ház s piros, piros a rét!

Hattyúk

A messzi fenyvest már lilára
festette lomha éj keze,
és ömlik lassan, mint a pára
a fenyőszag, a hűs zene.

Körül az ég sötétkék-tinta
tengere csapkod nyugtalan,
s a vén holdnak, a csalafinta
faunak tavaszi láza van.

És leng a felhők ferde kontya
és peng a pengettyű-patak:
az enyhe, csillogó habokba
tüzes sugarak ugranak –

és bámulnak, mint kandi gyermek
a kis halak a víz alatt,
felejtik a nagy veszedelmet,
a nagybendőjű, nagy halat...

A messzi fenyvest már lilára
festette lomha éj keze
és legyezőjét nyitja tágra
s hűsíti arcát most vele,

bár lassacskán a hő is bágyad
s a pisze szellő, a szelíd
leány kifut s kíváncsi fáknak
meséli bús szerelmeit.

S ámulva jár az ágak nyelve,
ámulva zeng a zöld levél.
Susognak, majd a fáknak lelke
lengve álom-szigethez ér,

és állnak ágat összezárva,
s úgy tetszik a nesz zokog,
zokog, mint az éj hattyúnyája,
ha égi nádasuk lobog,

ég, sistereg és pernye-füsttel
itatja fehér tollukat,
s zokogni kezd a szép, ezüst fej,
és lankad a sok hosszú nyak.

A hajnal előtti a házat

Messze, amott a hegy tetején
karsu vadász áll s fujja a kürtöt...
Patyolat párnák a hajnali felhők
s bomlik az erdők fátyola is:
száll hevenyén a lusta, ezüst köd.

Dúzzog a csermely és sírni szeretne.
Álmatlan éjtől szürke a hab.
Dühösen kuszik a zöld színű kígyó,
néha kitátja nagyfogu száját
s csillogó, hófehér kőbe harap.

Ébredj föl, Anna! A hajnal előtti
a házat s már áztatja ágytakaród.
Félóra még s eléri az arcod.
Uszni fogunk most, hagyd a ruhádat.
Vigasztalásul itt ez a csók.

Csobbán a fény és nyúlik a testünk,
sugarak csöppje rája tapad.
Alattunk mélyen ámul a nagy rét
s csöppnyi virágok intenek némán,
játékosan, mint csöppnyi halak.

Egy-két csapás s a partra vetődünk.
Paplanos ágynál jobb ez a gyep.
Bölcs fák sörénycé rejti szerelmünk
s jól tudod, Anna, nem lehet éjjel
Ennél a hajnalnál már soha szebb!

Es-moll etude

Halott a tájék.
Rebben az árnyék,
sikolt a szél,
a gyorsvonat.
Ó, drága árnyék,
ha rád találnék
mézzel keverném
s csókomat.

Ma csöndtől fényes,
jósaágtól ékes
éltető éjünk,
a néma éj.
Ajkunk nem vétkez.
Az arcunk szép lesz:
nem csúfítja el
semmi fekély.

A hold kilobban
és halk jajokban
meséli nyögve
a bánatát.
És fáradottan,
bús távolokban
görbén görnyednek
holdverte fák.

Ó, drága árnyék!
véled csatáznék
szerelmes kábán,
de nem lehet.
Halott a tájék
és holt királynék
kelyhekbe fogják
a könnyemet.

Ez már a nyári éj

A kertben lassan este lett –
kék rozsdá ül az ágakon,
kék pára leng a fű felett
s virágok álmosak nagyon.
Kelyhükbe gyűlt a nyár hő
s buggyan az édes, sárga méz.
Pihegnek. Ó, e langy idő,
az est-titok nekik nehéz.
Szétfolyik minden szép idom
s eseng a sápadt, vértelen
sok százszorszép a pázsiton,
hogy ingerlő és szép legyen.
Mögöttük, mint megannyi kard,
liliom nádas tör elő.
Merevségük egyre tart,
de hogyha jön a Tördelő,
hajoltan hullnak mind alább,
míg földig ér halott fejük.
A kusza, lila szarkaláb
rút szörnyeket lát mindenütt
és kósza bájjal bujdokol,
rejtőzik bús lapu közé,
reszketni kezd ott és komoly
szemekkel les maga köré.
A rózsafák meg lángoló
foltokban állnak lázasan
s a szédelő, sok lánggolyó
delejes fénye rőt-arany
s az éjjeli, nagy lepkenyáj
igézve, ha körötte ring,
megszédül s mintha égne, bár
szárnyára kap hamar megint. –
Dalol, dalol a sok fenyő
s olykor lehull egy kis toboz
halkan, mégis tudjuk: ez ő,
ki sápadt fény mellett boroz
és réveteg a fákhöz ér
s cibálja hófehér keze.
Más nem lehet. Ez már az éj
álommal és nessel tele!...

Csacska kép tűzpiros selymen

Nem merem megfogni enyhe kezéd: törékeny, illatos ágak
Az ujjaid, mint új hajtásai a fiatal, tavaszi fáknak.

Selymes és omló sörényed sárga, mint sárguló búzakarász.
Liliomok közt leltelek én meg, a zöldruhás zerge-vadász.

Bődült a tülköm s liliomok közt, hó puha, gyenge mohákon
leltelek, Anna, meg...Lebbenő, csupadal, habpuha, hajnali álom

fogta le kék szemed s zárta szíved. Fehérlő gyöngyfogadat
aranyra festette kandi szeszéllyel a makrancos, ostoba nap

s csak omló, aranyló fürtjeid, ó, a nagyszerű, isteni tincsek
fedték hó-testedet, rejtették a sok rózsaszín, mennyei kincset...

Kék volt a csintalan, erdei lomb s vígan karikázott a hajnal
s úgy ébredtél, Anna, mint fűrgye gyerek, üde és kósza kacajjal

és leste szemed a zerge-vadászt, a fegyveres és suta ifjat –
Búgott a galyak sűrűje és zörgött a kerge csalit-vad.

Elhoztalak gyermekes Anna, te, szép, tündöklő, ifjú leányka.
Hó-testedet bársony rejti most és lábadat könnyű topánka.

Csuklódon színarany lánc muzsikál s hajadban ékszeres csattok
villognak és ha megmozdulsz száz, gyémántos ékszered csattog...

Nem merem megfogni enyhe kezéd: törékeny, angyali ágak
az ujjaid, mint tavaszi fák hajtásai – fiatal fáknak

törékeny galyai, gyenge faág s már úgy tetszik, Anna, te drága,
hogy nem is élsz kicsi, víg, csacska rigó, nem is élsz te csacska madárka!

Vendéglátás

A felhők, az égi vitorlák
lágy vásznán halkan oson át
az éj keze s itálja által
halovány késsel, lilával.
És hull le az árnyék a kényes
fákra és zöld lombjuk mély lesz,
súlyos zöld, csüggeteg-fáradt. –
Ó, rebben a félénk madárhad,
rebben és nyitja a csőrét
és omlik a langyos eső szét,
langy eső, fényteli permet:
langyos csönd s szívem elernyed.
És bódultan nézem a holdat,
amint az égből kiolvad
és fésüli hosszú haját
és földünket úgy fogja át,
mint gyermekét gondos anya.
Ó, pihegő, nagy éjszaka!
Most virágok kelyhe bezárul
és szivek kis ajtaja tárul,
mert suhanva jön a sok vendég:
faunok és a menyecskék,
dryádok s úri Piroskák –
Vasorru Bába Ilonkát
vezeti szívbéli bálra,
szívbéli, szép lakomára.
Most tárul a szíven az ajtó
és indulnak könnyű, sóhajtó
nesszel az égi vitorlák,
mert érzik az esti szél sodrát,
indulnak lomhán lebegve,
lebegnek messze keletre...

Szeszélyes, őszi zsolozsma

Őszi napokon, hallgasd csak, mikor a halkléptű alkony az ablak alatt
a lehulló falevelek gyászszólamára dúdolva tovahalad
és végigkopogtatja az alacsony, esővert deszkakerítés vékony léceinek hosszú sorát
és megszokott, ismerős régi barátként bejön a kertbe a hátsó kis kapun át
s elsétál a szürke, télisapkás rózsatövek félelmetes brigádja mellett
s leül a csupaszágú platán alá, a rozoga padra és tovább énekelget
vékonyan, cirpegőn, mint a szerelmes tücskök a nyáresti rekkenő melegben,
egyedül fekszem a szobában s úgy vágyom seppegő, félénken tipegő szavaidra,
simogató, selymes kezre, törleszkedő hízelkedésed után, csalafinta
gyermekes mosolyodra, langy záporos csókjaid után, tested álmos, ringó mozdulatára mely
tikkatag elbágyaszt, mint az őszi alkony lomha, egyhangú nótája,
a szélszágú szerelmes ének, elnyújtott vágyteli dal
s piros zászlót lobogtat a szívem, nagyszerű szívem, a fiatal!...

Andante

Verőfény vágyak verdesik az este
elalvó kedvét. Kődön át derengő
csillag-csillámban méla holdunk feljő
és énekel. Az elgörbült ereszre
hajtja a hársfa elcsüggedt fejét.
Mindkettő sóhaj. Aztán megriadnak;
mint tettenkapott, balga két cseléd
és hunyó fénnel didereg az ablak. –
Ó, régi esték, halk zenélőórák
tipegő tánca, hajlékony derék,
mint gáláns úrfi nyugtatta kezét,
teás csészére hajló vén anyókák
fürges beszéde!... Minden milyen messze
s mint régi kedves képe, csillanó –
ki könnyű szívvel szállt a kék vizekre
s pöszén dúdol felette most a tó...

A lehellet

A hajnali levegő hűs, ehető
és röppen a kedv
és röppen a rigók fényteli füttye –
Ó, hajnali nedv!
Ó, nyugtalan lelkem, most jó nekünk itten,
a síma gyepen.
Mint ezüstsín sóhaj száll fel az égre
a lehelletem
és hizelkedőn tárja a felhőkhöz érve,
csókszárnyait...
Az lenne szép, ha az ember csendesen
meghalna itt
és békén aludna és tarka virágok
kelyhe hajolna,
lány szirma hajolna rá szeretettel
és mosolyogva
és fűszálak zümmögnének halkán alatta
és kis bogarak,
kiváncsian másznának rajta s bámulnák
a nagy bogarat.
A hajnali levegő édes és tiszta
és fénye ezüst,
vagy csillanó kristály, min csurranva ömlik
a mennyei füst,
a vajszerű felhők omlatag árnya,
a villanó árny –
Én édesem, társam, ennél te többet
sose kívánj!
Mily szép is az, mikor a híg levegőben
az arany sugár
szédülve szállal és szórja a szikrát
és hívásra vár,
hogymint a meleg méz szerteömöljön
és fedje a földet,
a fűszálat, lombot, a röpke rigót
és áldott erősnek
érezze minden s mindenki magát
s ismerje az Istent!...
A hajnali pára, mely most a virágok
szép helyhein leng,
majd felszáll, ha zendül a szél a mezőkön
és tág lila-kék
körökben örvénylik és forгатagán
megerjed a lég

és pezsdülve hirtelen rőtbe cikázik
és duzzad erősen
és forr, mint a fénytől lihegő lé
az érett szőlőben.
És akkor táncra perdülnek a fák
s a pocakos bokrok
s a rozsdaszín rigó füttyre tanítja
a rigó-porontyot
és puha szárnyát veri a ritmushoz
és féllábra áll
és kedveszegetten elájul az élet
s meghal a halál! –
Én édesem, társam, nincs szebb, mint pihenni
a síma gyepon,
és nézni, hogy száll fel az égre ezüstsín
lány lehelletem...

Adagio

A templomtorony órája megkondul.
Esik a hó. A házak merev szentek.
Ha idegen a kapukon becsenget,
egy percre ébrednek, majd újra zordul,
fagyos malaszttal horgadnak. Magányos,
nagy bánatukban pillednek a lámpák,
hosszan bámulják a cselédleánykát,
ki hóna alatt zöld karácsonyfát hoz.
A vén gebén nagyot csattan az ostor.
Oly tétován és botladozva lép
ember és állat. – Minden csodaszép,
halott fehér és roskadoz a hótól.
És csörömpöl a rozsdás hólapát
és haloványan, hónál fehérebben
álmatlan hold a kék égre kilebben
és hideg hóval mossa le magát...

Szonett H-mollban

Puhaléptű macskák olykor éjszakákon
mellemre fekszenek halkan dorombolva,
mint mikor mélézva énekel az óra
és könnyező, őszi alkonyokra vágyom.

Fülletleg szemekkel néznek puhatolva,
parázsló szemükben önmagamát látom.
Kezem lágyan simít bársonyos bundákon
és gondolk fáradt, alkonyult napokra.

Puhalábú macskák olykor ódon éjen
sötétén surrannak ablakomon által
és elülnek alvó testem melegében:

figyelnek, lihegnek félig nyitott szájjal,
megvernek szemükkel, fülletleg szemekkel
és elfutnak halkan harangszóra reggel.

Csak nézlek hosszan!

Csak nézlek hosszan és szerelmet lobbant
bús szívem, mint a gyuló lámpa: fényt –
és füstölök kesernyés füsttel roppant
teleben rossz, szomorkás lámpaként,
bús lámpaként, mit kisleányka ingat,
hurcolva árnyát kényes, lágy havon.
A vén kapus, az esti fájdalom
Kizárja lustán késő vágyainkat.

Csend. Hosszú est. A dermedő fenyőkön
makrancos szél tíz ujja üt sebet.
Bitang farkas, a félsz tar erdőkből előjön
s most sírhatok, s gyáván beszélhetek.
Gyáván, hadarva, hangosan, a csendet
elnyomva, mint az ellent bösz tusán
s a vándorló, kivert felhők után
jégcsengettyűk ezüst virága csenget.

Most sírhatok, mint félős, vézna gyermek,
kit ágyba visz ősz anyja és leszid.
De kint lapulnak éhes, szomjú vermek
s hiába intés, nyájas és szelid
szidás, parancs. – Ó jaj, hiába minden!
A gyáva mersz kegyetlenül szűkül...
S mint szenvedélyes, van hegedűből
a dallam, úgy száll ég felé, az Isten

arany lábához lelke vad galambja,
a téli zsoltár, mit a bú etet –
A tavasz és a nyár miénk volt, Anna,
most birnunk kell e hosszú, bús telet!...

Ifjú napok közelednek

Csitt, Anna! Elég a kegyetlen
bánatból, téli csatából.
Szép, ifjú napok közelednek
és bíbor vágyunk, a bátor

szerelmi hajós vitorlát
bont hévvel s száll a vizekre.
Ó, reggeli nedvek és fények!
Ó, árnyékok nagy szüretje!

Most bimbók robbannak széjjel
s hemzseg a kerti bogárka.
Erdőben kék ibolyát szed
kis lány a karcsú kosárba

s cibálja a fák puha bojtját,
a bájosan szétlebegőt.
Dús pázsittal híznak a rétek,
a rétek és vad legelők.

Most ifjú napok közelednek
víg tánccal, hetyke örömmel.
Egy hónapja sincs, hogy a vad tél
átkait szórva köszönt el

s mellbetegen a hegyekbe
ment rossz tüdejével, odább.
Most felhők dalolnak az égen
halkan, mint halk oboák.

Zöld csermelyek futnak elő már
sikongva a barna hegyekből.
Hajlékony fák puha testén
a hajnalok íze remeg föl

s illatos, friss lobogóval
intenek ők a kicsiknek.
Így halsz majd Anna, szívem
mindennap fájva kicsit meg,

boldogan s fájva, ahogy
napjaink messze suhannak,
fürgén, mint őz-csapatok,
ha tartanak messzi nyugatnak...

Csitt, kedves! elég a beszédből.
Aki hallgat, az ma a bátor.
Most Isten egy, élő és legszebb
verse morajlik és lángol,

Isten egy verse: te és én,
ember a ritka tavaszban
s állatok és a növények –
Isten egy verse: tavasz van!

Változatok az új tavaszra

Mint buborék...

Mint buborék, mit játszi gyermek röppent
a légből, játszva zöld gyepűn:
az új tavasz oly láthatatlan szökkent
az ég felé, oly egyszerűn –
vad, győzhetetlen színekben ragyogva
s nyugat felől, kelet felől
szelek sziszegnek lesve, mint a kobra,
mely lopva támad és megöl,
húsodba mártva rút fogát s a méreg
befutja dúlva véredet.
Sziszegnek és lecsapnak már, az égnek
szálló tavaszra mérgezett
marással és az zengve szertepattan,
mint buborék, fényből való
s körül a táj föllobban rőt-aranyban,
a tárt egen szétpukkanó
fénybuborék széthulló vér-tüzében,
mely sistereg ég még ömöl...
Kacagj, kis Anna, csak bú volt a télben
s ma rózsaszínbe öltözöl!

Isten felé...

Felöltöd szende, rózsaszín ruhádat
s eggyé leszel a többivel,
a többi kis virággal – Ó, a fákat
becézni és szeretni kell,
beszélni nekik dalról és hegyekről
s amíg mesélünk gondtalan,
szép testükön hazátlan vágy remeg föl
s csodás testükre forr arany
parázssal már az édes, lanya álom,
mely észrevétlen őszbe visz
és szétcsavargunk nyíló, hét határon:
vándor leszel szívem, te is.
Zarándok, ki az út porában lépked
s kit Isten számos arca vonz.
Egy-egy ima s zsoltár lesz minden lépted
s az Isten izzó csókja bronz
barnára festi arcod és a fecskék
hívón kezedre szállanak...
Gyermekkorunk tűnt éveit keresnénk
a végtelen, tárt ég alatt!

A mozdulatlan ég alatt...

Mint bús galambok, dúcukból kiszálltak
az ifjú évek éjszaka
s helyükbe jött az esti gond, a bánat
karvalyszenű kakuk-hada
s etetni őket önszívünkkel kéne
s míg híznak ők, mi sorvadunk.
Fussunk az erdők árnyas sűrűjébe,
hol őzek almán alhatunk
s mint állatok és hajlékony növények
víg társai: a bú elől
elrejtve élnénk, míg a város védett
sok tornya s háza is ledől
s a pusztulás föléje vonja sátrát
s a meg nem békélt holtakat
halomba gyűjti, állít szörnyű vártát
a mozdulatlan ég alatt
s halotti bárkák úsznak majd a vérben
s kikötni nem lesz szűz öböl...
Kacagj, kis Anna, csak bú volt a télben
s ma rózsaszínbe öltözől!

A csalogány

Be szép tavaszkor a reggeli fény,
a fény, mely viháncol a gallyak izén,
gallyak izén, hol duzzad a rügy,
ágak elején, hol ágál a szügy,
fa szügye, törzse, a vastag derék –
Tavaszkor a reggeli fény be szép.
A reggeli fény, mely mézekkel étet
nagy urat, költőt és apró cselédet
és testben alighogy a méz megerjed,
már érezni erősen az ízes szerelmet,
szerelmet, bolondos parányi-nagyot.
És jönnek reggeli fénnel a napok
s kipattan a rügy s kibomlik a szív
s mindkettő éhesen, szomjasan szív
sugarat, illatot, mákonyos álmot
és izzani kezdenek, mint a zsarátnok
és tavaszi tömjént füstölnek, füstöt,
mely száll és kering, mint az ezüst köd,
kering és forr és hirtelen formál
egy csoda-fát – ó, tavaszi oltár! –
fát, min virágok csengenek halkan
és ezüst virágok kelyhén arany van
és remegő ágakon, fa ágbogán
dalol, dalol a vágy, a csalogány!

Soha ilyen tavaszt

Csókolni vélte és szétnyílt a bimbó.
Kisimult lassan minden lágy levél
és hintázott a gallyak hetyke, ringó
gerezdje s már a gyűrött fák fehér
virágban álltak s ingüket cibálva
vig szél röpiült a tarka kert felett
s az álmodó és lomha kerteket
fölvverte már az énekes madárka.

Zöld pázsiton leánykák lába toppant
és játszadoztak ők, a kedvesek.
Búgott, zenélt a nap hatalmas roppant
hárfája és a messzi fenyvesek
hűs illata a nők hajába lankadt,
mint sárga rózsza, mely lazán lehullt
és csillogott az édes, szende mult,
mint bús brokáton szunnyadó arany csatt.

Tavak nevettek és hegyek kacagtak.
Harsogva nőtt fűszálak erdeje
s lustán legelt az égi rétek gazdag
gyepén tavasz száz gyapjas fellege.
Az ifjú faun, a vágy ifjan kirobbant
a szív csalitból, mint egy vad pogány
és fák alatt, a rejtett, zöld mohán
ölelkező bogárkák teste roppant.

Soha ilyen tavaszt! ilyen virágos
száz víg napot!... Soha ilyen tavaszt!
Csitt, lelkem! Hallgass, zsarnok őr a város.
Eredj aludni... Bánatod akaszd
a szögre, mint egy rossz, kopott kabátot,
mit unsz viselni és utálsz nagyon.
Hiába szólsz, panaszkodsz: nincs barátod
s ajkadra forr az őszi fájdalom!...

Feléd hajlítom...

Feléd hajlítom életem karcsú fáját.
Szeretlek. Nem sejttem immár, de érzem: ifjú vagyok!
A mámor, mit májusok hajnalán éreztem olykor,
most átcsap fölöttem. Rétek, szűz illatok,

beérő orgonák kesernyés illata, sárga
fénypázmák, legelésző állatok árnya kövér
hegyoldalakon – mind ifjúságom íze csupán csak,
az ifjúságé, mit nem kötöz semmi kötél.

Fáj ez a nyár testemnek. Hajlékony tagjai élni,
élni akarnak s vágyaim, mint a csigák
szétrajzanak. Zöld, övig érő fűbe hevernek
s hasukat csiklandja lágyan a réti virág.

Jaj, jó a rigónak! Torkából a hajnali ének
folyékonyan ömlik. Mint kutak sugára csorog.
Én szólni szeretnék, harangozni tiszta igéikkel,
mondani életet, Istent és dadogok!

Szeretlek. Ifjúságom hirtelen nőtt vadonából
kilépek meztelen. Én és a messzi hegyek
egymásra ismerünk. Hűvös árnyékot vet a pogányság
s feléd hajlítom, Anna, egyszerűen életemet!

Szeretők verse

Megfújta halk fuvoláját
a hajnali szél, s kiszaladtak
a fellegek könnyű ruhában
lengetve dús hajuk gazdag
fürtjeit, mint csoda zászlót
a lányarcú győztes elébe.
Dúlt fenyvesek zöld szuronyán
táncolt a nap puha fénye.

Hajnal volt, s kék vizeken
hintázott lágyan a bárka,
s úgy ébredtünk boldogan és
vígan, miként a bogárka,
kit pázsitok erdeje éltet,
a kis füvek zöld milliója.
Ringott a bárka, s kiszállt
fészkeből a vad vízi-gólya.

Hajnal volt, s égi csapokból
ömlött a fény sugarakban.
Hallottuk jól, hogy a fák
esti bilincse lepattan.
Megrázták frissen a lombot,
hol nagy fejük este pihent meg.
Fecsegték, s a messzi hegyek
kandi szelekkel izentek.

Vidám volt minden. A nyáj
bámészan jött a mezőkre.
De van, kinek nincs kenyere,
se barátja és nincs szeretője.
Ki társtalan jár az úton,
mint örült, kit végzete kerget –
Őt láttuk, Anna, szegényt
s feledtünk hajnalt s szerelmet!...

A szarvas

A hang elől kísértetes
faodukban s dárdát szegez,
holmi túlándzsát arra, ki
meg merné álmát bántani.
És utakon a locska nesz,
miként a hullám, lomha lesz
és lassan mossa bokrok alját,
fűdombokon halkán sóhajt át,
locsog és lustán ellebeg.
Búsongnak barna fellegek.
Borongnak és a hegytetőkön
a hófehér szarvas előjön,
csüggeszti kusza és hatalmas
aggancsát, furcsa, méla szarvas.
Sután legel és sima szőre,
mint rétek nyári gyapja, szőke,
arany-fehér és néha sárga.
Dalol epedve száz madárka,
de észrevétlen mint a kóbor,
cigányos tücskök – ízes ó-bor
dús illatával illatoz ma
a tágas ég, a néma kocsmá,
hol bús fejét a részeges hold
karjára hajtja, bora elfolyt:
alszik soványan és fehéren...
Most Anna dús haját becézem
s szemünk tavából már kiszáll a
gyöngéd szerelmek esti vágya!

Nem lehet más ez a nap...

Szép, májusi nap ez: Vasárnap, jó vasárnap.
Már érezni erejét a frissensült, mazsolás kalácsnak.

Forrón süt a nap, a fák kövér árnyéka olvadoz
s az égen fenn, a felhők széle friss-habos.

Orgona nyílik. A kerítéseken kihajlik egy-egy jószagu, dús lila ág...
Ó, honnan jön, kérdem, ez a májusi, halkszavu szomorúság?

Ez a szomorúság, mely fájni se fáj, csak hűsen a szemre
és szívre települ és csillog féhéren, mint hajnali lepke –

Ó, fülfleg árnyak, dús illatok, májusi bánat!
Most érezni erejét a kikelő, tavaszi vágynak.

Most kékszinü ég alatt lobbannak lángok a testből
és lelkünk, mély kútjából, zsolozsma-hangon eseng föl.

Most ajkak ragadnak és láz gyötör ifjút és aggot
és hallani véled hús ligetekben és a szobádban, hogy zognak a messzi harangok.

És fűbe, párnába rejtod az arcod és elfog a bánat...
Ó, nem lehet más ez a nap, csak májusi, orgona-nyíló vasárnap!

Anna, miénk ez a nyár!

A nyár kiereszti sok drága csibéjét
és könnyű, aranyló
pelyhek szitálnak a nyujtozó rétre
és száz vad, arany ló
tör ki az erdők zöld pagonyából:
mind asszonyu mének.
Sűrű sörényük a légbe kicsapzik
s úgy szárnyal az égnek,
mint pártütő angyalok lázzadó szárnya,
az ördögi vasszárny –
Vigyázz, ilyenkor fedd el az arcod,
a nyár egy ravasz lány...
Most sárga arannyal égnek a felhők
és szőke folyókban
részeg halacszkák úsznak vigan, mert
illatos bor van
a folyókban és a kis patakokban
s az erjed erősen.
Néhol a hullám ittasan lomhul
és habja vörösen
loccsan a lusta parti homokra
s a tegnapi lábnyom
szomjasan szivja a locska borocskát,
mint vig vacsorákon
a garázda vendégek, hirtelen kölykök
és ifju menyecskék
s csintalan csillog garázda szemük,
a vig nefelejcs-kék.
Most égnek a rétek sok csacska pipacstól,
de messzi hegyekben
még egyre alszik a sulyos örök-lét,
pillája se rebben,
fölötte bólognak, bölcs és öreg fák:
mind iszonyu vének
és minden vad ösvényt szép, gyenge moha
vagy sárga fővény fed. –
Miénk ez a nyár, te, szép mosolyu,
miénk ez a szép nyár!
Hányszor hevertünk a gyenge mezőkön
s a hegy-hasadéknál
és néztük a felhőt, a kosza, aranyló
angyali szörnyet
s a szép fűszálak erdeje, testünk alatt
szerelmesen tört meg
s ha jött a szeszélyes, paskoló, langy szél
s kifujta az orcád:

kivert a szivünk, a verkli-remekmű
sok drága dalocskát...
Most duzzad a föld, ó, vig anyaság!
és szól a rigódal
és tejjel és mézzel dus a napunk,
sok isteni jóval
s mint szende virágok kelyhe, ha vigan
egymás kelyhére hajol,
úgy hajlik össze fejünk szeliden –

Fejünk most összehajol!...

Anna a kertbe néz

Nagy, csúcsos ablak, hófehér gerendák,
elilló illat: édes és merész!...

Kis Anna volt, ki ily suhanva ment át
a tárt szobán és most a kertbe néz
csuklóba tört kezébe hajtva szőke
gyerek-fejét. Arcába hull a haj.
Palánk tövén vakon virít a töke,
min súlyos fürtök lógtak még tavaly
s a lanyha légnek nincsen moccanása.
Kehelybe érik, hajt a lány szírom
s mint könnyű lepke száll a nyírvarázs a
napfény-pázmáktól nedves pázsiton.

Kis Anna vállán s keblén könnyű kendő,
min áttüzel a rózsaszínű bőr.
Így néz a kertbe elpihelve, fent ő
s a nyári csönd varázsol és bűvöl,
mutatva, mint bűbájos, bús tükörben,
hol Isten arca alszik és ragyog,
a halk nyarat, ahogy búsan, bűvölten
a kerti hársak útján andalog
s nagy, kék szeme, mintha könnyezni vágyna
s hegyekbe készül vad őzek közé.
Szerelmesek az élet és halál ma.
s együtt hajolnak hön szívem fölé.

Együtt hajolnak és figyelnek fájva,
mint vak fiát az anyja, – gyermeket,
ki búsan él, hogy szép anyját se látja:
csak bűn botorkál s rétre sem mehet
cicázni fürgén száz, kicsiny leánnyal
s ha szertehúll, befonni szép hajuk.
Mint vak gyerek, étellel és halállal
nem játszhatok, csak élem únt, hazug,
vak sorsomat s kiért soká epedtem,
kis Anna most mélán a kertbe néz:
tekintete, mint fecskék párja rebben
s a testéből szállt illat elenyész!...

A szavak Istene

Bolond szavak vad erdejében járva,
mint lázgyötörte, ifjú szerető:
szép titkaimat bérejttem a fákba
s a galyak íze rögtön rügybe nő

És lombba szökken és a lombok árva,
régi magányát halkán verselő
mosoly-madarak csapata megszállja,
akár tavasszal a vén temető

kizöldült fáit az érkező, vándor
fecskék, rigók, szerelmes csalogányok –
és méla hangjuk részegült zajától

egy ősi isten álmából kilép:
arcán feketén húzódnak a ráncok
s a napba tartja szép, piros szívét!

A vágyakozás verse

Tétován legel a csend,
a hófehér, isteni szarvas
barna mezőkön és
csüggeszti kúsza, hatalmas
agancsát. Holt szeretők
hús illata kél a hegyekről.
Az ártatlan lenhajú lány
halkan és bűgva nevet föl.

Napjaim vad zamatát
nemesíti a hitvesi este.
Tornyos és fiatal
fenyvesek lombja nedves. De
illan, mint könnyű olaj
a könny, amit dúltan a fákra
sírt reggel az Isten. A szív
középkori, templomos vár ma.

Ezüst- és bronz kocsikon
most sóhajok mennek el érted
Anna, vad hegyeken,
vizeken át s ha félve betérnek
házadba, mint katonák,
kiket bús uruk küld üzenettel:
kibontod dús hajad és
úgy gondolsz rám szerelemmel!

Camea

Ősz. A fáknak pöttye búsit,
Szürke ég,
szürke felhők! Minden bús itt.
Szürke nép
jár az utcán és a járda
únva türi súlyukat...
Ősz. A szívem, mintha fájna
s messze tán egy eb ugat.

Koraősszel a szőlőhegyen

Vidám, garázda szél dúdol csak úgy magában
s hetykén botorkál rőt szőlők között.
Piros szoknyák lebbennek és a vén csősz
árván állingál s néha vért köhög.

Hasas hordókban részeg must tivornyáz.
Vágyakra vár a szív és andalog.
Kacér felhők találkozóra mennek
s oly szendék, frissek, mint az angyalok.

Alkonyra néz a táj és kék parázsban izzik,
Vetközz le gyorsan, Anna! itt a perc.
Szerelmünk pezsgős, víg kádjába lépünk
s megváltasz engem, ha szeretni mersz.

Mert csendességek jöttek újra értem
a szívembe hullt az őszi, bús halál.
Ha nem csókolsz és nem hajolsz ölembe,
legény-kedvem bolond pokolra száll.

Légy kedves hozzám és vidíts föl, Anna!
Örök szépséged lázba részegít
s kezem, a tétova, vezeklő vándor búsán,
érinti tested áldott kincseit...

Füvek

Vigyázz a fűre, hogyha lépsz. Az ősszel
meghalnak úgyis a kicsiny füvek.
mord dértől csipve, míg te fal s üveg
mögött merengsz s dörögve megy a csősz el

hárad előtt s a kályha lanyha gőzzel
párázza be az ablakot. Tüzed
vigan lobog s meghalnak a füvek,
meghalnak, mint a kis cselédek ősszel.

Most zöldek és zümmögnek, hogyha szél jő.
Naiv kövérek. Jaj, vigyázz, ha lépsz!
Gyerekefjük, hogy elsuhan sötétlő

árnyad fölöttük, mélán összekoccan
s beléjük markol dermedőn a félsz.
te meg lustán sétálsz és jóllakottan.

Egy nap a hegyekben

Már vad gyümölcessel volt piros a fürtös
bozót és cserje. Mélyen hallgatott
csalít között a szél, méla kürtös
s pihogtek és sóhajnyi illatot

lehelltek halkán lombok és virágok,
hogy nem tudhattuk: illat vagy zene!
A nedves és napos lég napfény-rácsok,
arany szálával volt lazán tele.

Mentem bolondul úton és csapáson:
a céltalanság volt a kósza cél.
Bolyongtam búsan és kopott kabátom
husába markolt, markos fák acél,

merev keze, a bütykös, hosszú ujjak
s a kis kövek, mint apró koponyák,
recsegtek lábaim alatt s aludt csak
a rengeteg. Úgy álmodott tovább,

mint aggastyán, kit nem zavarnak harcok,
napi halálok: alszik és nem él.
Bolyongtam és feledtem gyermekarcod. –
Levél voltam, korán lehullt levél,

mit elsodort a szél, de még melenget,
a késő nyár utolsó, langy heve
és föld-halálból új napot teremtett,
új életet, amelynek nincs neve!

Vitt mesterem, az újszerű varázslat.
Jöttek bozótok, völgyek, fenyvesek;
nem gyűlöttek s ijedten sem imádtak.
Vitt mesterem és lassan este lett,

kék nyári est s a lombok lágy gerezdjén
a csöndbe hökkent nesz elnyújtózott
s félős szavú szívem, mint bús keresztény
az ismeretlen Úrhoz nyújtózott!...

Már nincs neved

Már nincs neved. Nem mondom többé: Anna!
Csak annyi vagy, akár a zöld növény,
a fű, a fák körülöttünk s úgy fonódsz már,
mint könnyű indácska körém.

Vigyázva állok, jaj, mert összetörlek.
ha mozdulok. A szél dadogva sír
s a város könnyes csókját hozza hozzánk
egy ázott, eltévedt papír.

Aggancsosan és lustán, mozdulatlan
várok. A tikkadt, késő nyár nyomaszt.
Vihar jön és nem hívja ki a dombot
biroka, az öreg kopaszt,

de aggancsom nagy sűrűjébe tép és
a boglyas hegy hizott hasába vág.
Szívem, nem látott ég és föld még ilyen
szörnyű élet-halál csatát.

A hegy kürtjébe fúj s bozontos karját
kinyújtja. Téged én elrejtelek
a szakadékba, mely fölött toronyként
ágál a markos rengeteg

s öklelve majd fejem sután lehajtom,
mint vérepezdült, ifjú szarvasok,
kik elhagyták szülőjük édes tőgyét
s felöklelnék a holdat és napot!

Az ős a kertbe lép

Most dús hajával eltakarja
finom fejét és jön az est.
Varjak hullnak piros avarba,
s topognak benne örömezt.

Ajkad acélkék hangot hallat,
majd némaságba vékonyul.
Lassan s talán betegen ballag
a sápadt hold, a vékony úr.

És ülünk: csöndes, büszke árnyak,
és fogjuk egymás szép kezét.
Hajunkba üveg-violát rak
a megörült csend és a rét

kiábrándultan, eldobottan
zokog, miként egy rossz cseléd.
Hízott gyümölcsök sora koppan
s az ős sután kertünkbe lép.

A lány és a macska

Mint karcsú hölgyek ébrednek a fák
és sóhajuk a lomha légbe olvad.
Arany tükrébe megnézi magát
s laza függönyét bontja bánatos nap.

Hűs szellő zörrent nádtetős tanyát
és sárgapelyhes csirkehad a korhadt
vályút kutatja nagy-csipogva át.
A kút mögött egy bodza-féle sorvad.

Nyílik az ajtó. Tétován kilép
a borzashajú, nagylábú cseléd.
Kerek szeme álmos, kíváncsi-kék.

Nyomában setteng lomposan a macska,
puhán toppan a földre csöppnyi talpa
s szürke szemében még az éjjel ég.

Mint aki újra lát...

Fuss, fuss! E porhanyós rögön,
kemény gerincű fák alatt.
Mezők pázsítja nedvezőn
becézze póre talpadat.
Most kék az ég, mint nyárelőn
a fjordok kék-ezüst sora,
csipkézve halvány szirtjeit
habhullám s gyöngé zöld moha.

Fuss, fuss! A szél hajadba kap
s fölsepritek a tág mezőt.
Távol piros gombák a kis
házak, pirosuló háztetők.
Vadsósok íze olvad el
a légben és fanyar zamat
csiklandja gyöngé inyedtet,
friss szádat és az ajkamat.

Fuss, fuss! E tiszta messzeség
csak néha tetsző, szép haza.
Kitetszett reggel ködfalán
s bezárul még ma éjtszaka.
Hét év elmúlhat, míg kinyíl
s hajnalban újra láthatod.
Fuss, fuss, mint aki újra lát,
mint fölszakadt szemű vakok.

Délelőtti szélcsönd

Ó, hajnal, hosszú nevetés,
szétrezgő színek, ének és
dajkáló nők a fák között.
Gyerekkocsijuk itt zörög
a ház előtt, a homokon, –
feljük barnul homlokom,
amint kihajlok s nézek egy
öreg leányt, ki erre megy.
Felhők felül, alatt a zöld.
A nap, akár egy nagy letört
elalvó rózsza, úgy tüzell.
Nevetve fut ernyőivel
tíz-husz hatalmas és fehér
gyerekkocsi s a zöldbe ér.
S rikolt a fűrj a tarka fán,
kacsázva jár a vén leány
s a tornyokon a fákon át
házunkig küldi dallamát
az új harang, a nagy betűs.
A fény egy könyvcímet betűz.
Átnézi lassan képeit
s akár a vén leány, oly szelíd!

Téleesti elégia

Nem hallom lépted és tudom, te vagy,
ki jár mögöttem itt a hóba tán,
havas fenyők közt, míg dermedt a fagy.
Tudom, te kísérsz! Húgom és anyám

most pislá lámpa mellett ülnek árván.
Két álmodó nők, gyermeklelkű, bús.
Olvasnak és az ércaput kitérítve
havat söpör és rí a vén kapus,

hét gyermek apja, részeg, vén apácska.
A pelyhező hó ősz hajába fagy.
Rí és a felhő fent szalad, szalad,
mint nagy szoknyás és fejkötős apáca.

Te jársz mögöttem. Hosszú, hosszú árnyad
átnyúlik rajtam. Lábnyomomba lépsz.
Nagy fák tövében a tél hullói hálanak
s szívembe markol már a fagy s a félsz

s jó tudni, hogy valaki jár mögöttem.
Egy ismerős, ki több az ismerősnél...
Ma reggel hosszan és soká fürödtél
s friss illatod most megcsap itt a ködben!

Számadás az ősz előtt

I.

Vezess leányom, Ildikó,
nyugatnak vagy keletnek,
te, testtelen és névtelen,
kit még ma így nevezlek.
Mögöttem meghasad az ég.
Esőznek régi évek,
s még hírmondója sincs az új
sorsfordulás szelének.

Elhulltak ősök és nyarak.
Sok téli hó megolvadt.
Szívembe mártogatta tán
a vén idő a tollat,
hogyan életem megírja – s most
úgy tetszik, eltűnődik.
Mint szőlősgazda szőlejen,
úgy vár a lassú őszi.

Felnőtt öcsém és húgom is.
Tegnap még ráhököltem;
hogyan immár búcsúzóban van
húsz év emléke tőlem –
Fütyök, dalok: az ifjúság;
felhőkből nőtt barátok.
Vezess leányom, Ildikó,
mert sóbálvánnyá válok,

ha visszanézek pusztuló
gyermekkorom hegyére,
jókedvek és táncos nyarak
megtépett szőlejére.

Valami felhő, holmi köd
tusázik még felette.
Egy éjszaka kell, hogy sötét
uszálya épp belepje.

Nagy számadás ez. Lassan úgy
ragyognak fel a táblák,
emlékeim kő lapjai,
mint estidőn a lámpát
tükrözni vágyó kőfalak
feloldhatatlan síkja.
Kigyújtja újra bűvösen
vad angyal-harcait ma

a vén, cserkésző ifjúság,
hogy újra végigéljem
huszonkét év súlyával és
huszonkét évre vénen.
Bár testem friss és ifjú még.
Csak lelkem lakodalmát
mérgezték meg a gondok – e
szívfájdító vadalmák.

II.

Szép völegény, derék fiú,
hová lett régi kedved.
Homlokod, fűrtös koponyád
bukott füzértelen lett.
Lépésed lassú, cammogó.
Panaszod hervadó gally
lombja közt loppal bujdosó
bogár-nesz s kora sóhaj.
Fényét vesztette csillogó
és gyűrűs mellű vérted.
Nincs szőlőd és nincs lágy cipőd.
Cseléceid henyélnek.
Tán téli zugban ordasok
hevernek így rakáson,
míg vándorok torkába kap
a fagy, a gyilkos álom.

Jaj, jó leányom, Ildikó,
vedd két kezem kezébe.
Nem kell már nékem könnyű tánc,
lilázó végű penge.
Nem kell harc, fűttyös vigalom,
vadászok harsonája,
csak sima út és vezető
egy lassú ballagásra,

mit szelíd, esti vacsorák
nyugalma megvilágít,
s egy láthatatlan mécsvilág
táplálja éjszakáit.
Vezess leányom engemet
a sűrűn egyenest át,
mint hercegnők és hercegek
világtalan bolondját.

Városi reggel

Hét óra volt. Kiléptem a kapun.
A villamos épp csengetett
s felébresztette rest habokban ringó
bizonytalan, bús lelkemet.
Szétnéztem – és a fény szemembe nyilalt,
a fény, s az orgonák sora.
S a lombok közt, úgy tetszett, csillog, fénylik
egy titkos, néma harsona.

Micsoda hajnal, örvendtem, be szép
e nyári pompa: foltok és színek.
Micsoda pontos, friss hajtása van
a kertek árnyas ösvényeinek.
Örvendtem és álmélkodtam bután,
hogy lehetséges ennyi szép
s gyűrűkbe vonta lábaim körül
testét a hajnali vidék.

Reám tekerte foltos gyűrűit
s a moccanás belém rekedt.
Hatalmas, tollas sárkány-szárnyait,
a szárnyba hajló kereket
kitárta, s már úgy tűnt nekem:
most véged! biztos elragad.
Vagy nyugtalan testének gyűrűi
szegény fiú, megfojtanak.

Igy álltam egy, vagy két órája tán
s kiszállt belőlem még, ami
a tegnapról reám maradt: a gond,
s az élet számos, kis panaszai.
Hajlíthatatlan lettem és kemény
s fehér, mint folyami kövek.
Királyvizében mosta csontjaim
a nyári bűvölet!...

Villa D'ildikó

Hajnal a kertben

Szél fut a rekettyésben és
levágja keskeny élű késsel
sötét pólyáikat, a köd
nedves fátylát és már az éjjel

lopódzva surran el a kert
tövében – és az utakon
elhagyja karsu lábnyomát,
mely karmos, mint a macskanyom.

A ház

Kígyófejes pillére hét
s vadszőlők karja fonja át.
Itt nőtt fel szőke Ildikó.
Tipegő lába gyors zaját

most újra hallom ujulón
elveszni itt, a termeken.
Gyermekkorának lépte még
ma is gyöngéden jön-megyen.

A kút

Rézangyal áll hegyében. Ó,
a víz fölé hajol szegény!
Ki tudja, mennyi éve, hogy
ily hasztalan figyel serény
vigyázban fönt, a kúton. Őt
így büntetik az istenek.

Alatta lomhán víz csobog
s neki pihenni nem lehet!

A rigók

S most rozsdaszínű frakkosan
elém billegnek a rigók.
Piros szemükkel intenek:
Mi láttuk már ma Ildikót –
Szőke búzából volt haja
és szeme, mint a fecske, kék.
Kereste gyíklakásban és
fészkekben elveszett eszt.

Mi csak neveltünk és ölet
beleptük. S friss szájába fogta
csőrünket: Mondjátok, rigók!
ugorjak tán a zöld habokba
s hasítsam fel halak hasát
a gyűrűért, mit tegnap este
lefujt a szél ujjamról és
arám nem néz már két szemembe.

A liliomok

Fehéren és merev derékkel
állnak. A messzi villamos
csengője szól s meghajlott fővel
bólognak. Ők a kert fagyos
nővérei, kemény apácák.
Sudár alakjuk messzi int
s nyájuk közé, mint réti rókák,
suhannak gyors lépéseink.

Libeg-lobog nagy főkötőjük.
Csak néha szólnak s seppegő
hangjuk szétporzik. Szűz gerincük
csak ősszel, ha a Tördelő
közéjük lép, akkor hajol meg
megtörve – s tiszta illatuk,
árva lelkük előtt kinyílnak
a láthatatlan, nagy kapuk.

A kertész

Kerek kalapban és keményen
sétál az ápolt fák alatt.
Szemével zord vigyázzba rántja
az elhajolt fűszálakat.

Az égtől este esőt várna.
Hajnalban tartós harmatot.
Sétát s a fák utána mennek,
mint dörmögő vadállatok.

Ildikó anyja

Meghalt. Itt nyugszik most a zöld,
torony-magos fenyők alatt.
Sírjára szállnak röpködőn
galambok s réti madarak.
Míg élt, csöndes beszédű volt.
Szerette lányát és urát.
Itt nyugszik s a fenyőfagaly,

úgy hajlik rá, mint cipruság.

Teste kinyujtva fekszik és
körötte holt eselédei
fülelnek. Olykor látjuk még
a kertben őket lengeni.
Szoknyájuk – hervadó virág –
hűs, súlytalan suhog. Szemük
bús és hűvös holdfénye nagy,
kerekre nyílt szemükbe süt.

Így járnak hozzánk este fel,
míg vén fenyők lábán hanyatt
nyujtózik fáradt csontjuk s rá
ölelkező gyökér tapad.
Lágy esővízben áznak és
hantjukra hull a téli hó
s hajnalban, délben s este is
fölöttük térdel Ildikó,

Balatoni kirándulás

A fák között már lila-kéken
láttuk csillogni a vizet.
Két óra hosszat vonatoztunk
s hűvös volt már, kicsit hideg,
mire a mozdonyunk megállott
a siófoki oldalon
s szemünk előtt vetette-hányta
csupasz testét a Balaton.

A hullámok fehér taréja
sirályszerűen lebegett.
Valami egész különös volt
a hangulat – az emberek
járókelő, nyugodt csoportja,
vitorlák s túl, a hegytetők.
Már szinte könnyekig hatódva
álltam meg a kék víz előtt

s hallgattam lusta, ünnepélyes
csattogását a szirtek és
homokos partok befutóján.
Az ütemes hullámverés,
úgy tetszett végül, mint acélban
és vasban járó hadsereg
ütemes, lusta dobogása,
ágyúk zaja és fegyverek

sziporkája; egy-egy vezényszó,
mely mint a dárda úgy hasít.
Harang szólt. Majd a vízre küldte
az alkony vad madarait –
a bokrétás, tollas csibéket.
Szárnyuk kígyózva lebegett.
Valami egész különös volt
az este, s hogy tisztább leszek,

tisztább és jobb: legyűrhetetlen,
biztosra vettem, bízva, hogy
meg nem ingatnak benne sem rossz
gondjaim, sem sok panaszod!

Füžértelen

Hol vannak édes napjaim?
a dáridók s szelíd tivornják,
nyárejszakák, mikor a szél
megbontott száz, erős vitorlát
s a kertben gyors rakéta gyúlt
makrancosan és engedetlen
s prűszkölve lobbant el a kék,
kődöt sóhajtó füzesekben.

Hol vannak szép játékaim?
Bújócskák és gyöngéd fogócskák,
a Kőrösmenti alkonyok,
míg hintásszárnyú, lomha bóját
terelt az ár nyugat felé
s a nyári ég fölėje roskadt.
Ki látta fecske-röpteit
e surrogó, dalos napoknak?

Ki látta lassan vénülő,
magányos arcát szép anyámnak;
rigós tavaszkor ébredő
tekintetét az ibolyának?
Tízéves fejjel jártam én
csigás sörényű, nagy hegyekben.
Majd tíz év kőfalak között –
s a várost is csak megszerettem.

Tíz év, tíz hosszú gyűlölet,
tíz végtelen keserűség
görgette rajtam át napos
és naptalan tengervizét.
Labdával játszó kertjein,
mezőim lassan elmerültek.
Szerelmem is csak vágya volt
egy késő, esti hegedűnek,

melyből bolondos és napos
játékok lassanként kifogynak.
Magányom partjait puhán
nyaldosták lomha folyamoknak
bivalyszerű hullámai:
napok, hetek az életemben.
Kicsit megvénültem talán,
amíg a várost megszerettem.

Utcák, körúti, zöld terek
s nyáresti csöndes, hosszú séták
új életem virágai –
jól ápolt, kerti margaréták.
De néha látom még gyerek-
koromat tiszta sugarakban
s úgy tetszik, ő hagyott el s én
füzértelen gyerek maradtam!

Eltűnő ifjúság

Ó, ifjúság, hogy elléptettél fürge
táltosodon előttem, és fejem
oly mélyre nyomtad, mint ki szörnyű bűnbe
taláztatott, a szívemre fonta síma
nagy pántjait a félelem –

s nem volt jelen, csak mult és rút vezeklés.
Két vak szemem most hűs csillagszemet néz,
mely nem ereszt és néha mintha hívna!

Ó, ifjúság, az élet kis porondján
még egyre látszik eltűnő nyomod
s fejemről bár lehullott a borostyán,
most is győzelmet, kardot álmodok.

Számadás

Mi is maradt még? Porfelhő nyomodban,
s az emlékek lim-lomja. Törj be, térd!
A nap elfogy és végül fűbe pottyan.
Ösvényeim eltűnnek. Hát ezért,

ezért kellett a dáridók hevében
versenyt szaladni s megtorpanni tán!?
A büntetésnél mind nagyobb a szégyen,
s a test, a lélek enyhülést kíván.

A gyász lerombolt mindent! Ám legyen még
néhány mulatság, holdfény és zene.
Boros pohárba kandikáló vendég –
Ragyogjon össze még a nők szeme

két vak szemem felújuló tűzével,
mely léhábbr lenne, mint a lepke, mint
bukott menyasszony, lány, ki mitse szégyel,
feltápáskodik s elbukik megint.

Szárnyak nélkül

Búcsút ragyogtak forrón és utolszor
a szemeim, e két ledér lator.
Még lázban égett táncról és a csóktól
az arcom. Vígán pezsgett még a bor

a vén hordókban és piros erekben.
Mégis megtorpant lábam és süket
fülekkel álltam, mint ki összeretten
s nem hallja már a víg hegedüket,

szoknyák szélét és részegek danáját.
A bál, hogy áll még, nem hallszik bizony!
Itéltetett és már hiába várják
a cimborák, hogy víg eszem-iszom

szesz lánkját próbálja léha szárnyam.
Mégpörkölődött – s új szárnyat ki ad?
Soká repültem bátran, zabolátlan
s gyáván használom most mankóimat.

Hova legyek?

Takarj, takarj el némaság,
mint barna rónát őszi est.
Megjártam egy vagy két hazát,
nyarat, telet,
s még sincsenek
barátaim.

Az ifjuság másik felén
nótázgatok már egymagam.
Eltelt az időm, hogy csak felém
villogtak lányok csokrai.
Hol, merre lett
a vig tavasz?

Köröttem esti fenyvesek
most kezdenek
imbolygani.

Vén lábaim, – hová legyek?
hová legyek két vén fakó?
A lassu őszbe mentsetek
s halántékom kacagtató
szőlőlevél borítsa, míg
a szerelem hunyó tüzét
kioltja langy esőivel
az őszi ég!

Tájkép japáni modorban

A hullám csipkefodrot ölt
s loccsan az ár a szirteken,
tajtékot ver és színe zöld,
loccsan és lefut hirtelen.
A színe zöld, mint fiatal
faágak gyenge levele,
benne lila virág a hal
s a puha pára halk zene.
Locsog a hab és nyelvet ölt,
mert prédát les a vadmadár;
a parton sárga-rőt a föld
s a lomha szél a tóra száll.
S mint szende lány a csók után,
a sás zokogni kezd nagyon,
kis fejét ingatja bután:
élete csupa siralom.
De fák fölött a kandi nap
utolsót pislog kedvesen
s hogy fénye hül, a tó riad,
mozogni kezd rejtelmesen.
Szikrák szaladnak szerteszét
a víz tükrén és csengenek:
így bong a tarka, kerge rét,
ha táncol rajta száz gyerek.
És tófenék és ég között
a csöppnyi csónak lengve ring.
Orrán a vékony lánc csörög
és hús felhő, a lenge ing,
libeg fehérén, csüggeteg,
az égen bús-magányosan...

a hold most lázas nagybeteg
s az égi orvoshoz rohan!

Téli nap a hegyen

Testünk és lelkünk megfagyott
és megfagyott a szikla is,
a téli nap a hegyen és
a felhő, ösvény és kavics.
Köröttünk minden oly merev:
szemmel-kézzel tapintható.
Göncöl-szekéren utazik
s szétszórja tollait a hó.

Ne moccanj és ne lélekezz!
mert eltörsz, mint egy kis cserép,
mely önsúlyától béna s a
tehetetlenség töri szét.
Légy bújára a télnek és
tüdődnek tiszta levegőt
egy titkos csőből szívj. – Feledd,
hogy titkon szíved van s erőd!

Lábbadozás

1.

Im üdvözöllek:
Két kezem kinyujtom –
És üdvözölnek
messze ott, a tölgyek,
mik áttükröznek tisztán ablakunkon.

Nézd, itt a só és ott a lágy kenyér.
Ülj mellém és beszéljess el velem,
mint két barát, ha csendesen
beszél
ezt-azt, esőt
és aztán vén telet.
Egyél, igyál és hadd, hogy szertelen
elnézzelek.

A szem, a száj,
a tincsek is nyakadnál,
oly ismerősök s mégsem ismerem.
Hány úton és hány ösvényen haladtál
as anda kézzel mennyiszer mutattál
kilincseken,
hogy elváltunk és kétfelé futottunk.
Most ősz van és mind hűvösebb az éj.
Mondd mégis, mondd: valóban? ez te volnál?
Fejdeddel ints, s jó volna, hogyha szólnál:
Én, én vagyok, ki most veled beszél.

2.

Csend van, – Fejem
lefektetem
karomra, mint ki szörnyű fáradt,
vagy hirtelen sebet kapott.
Lámpásai az éjszakának,
nem villóznak a csillagok.
Tíz óra van és mitse látni.
Ki tétovázik, elveszett.
Ülj asztalomhoz, légy ma bárki
és ments, ó, ments meg engemet.

Az asztalom
itt áll és ott az ágyam.
Nézd, ott egy kép és rajta szélmalom.
Mögötte fák –
Jó tudni, erre jártam.
S ha nem vagy itt, hát véle altatom,
mindazt, mi fáj,
hogyan rosszabb és sötétebb,
mint elgondoltam volna, – és sívár,
az élet,
a hegy-völgyek és vetések,
a táj.

Most itt az ősz,
a hosszú, hosszú esték
hideglelős
magánya, mély magány.
Hajóra szállni, bárhogyan szeretnék
egy álmos víz, egy víz, egy zölddel – egy – kék
és hosszú tónak mélyebb oldalán,
letűnt a nyár,
letűnt s tusázni kell
e tájon, mely halálosan kopár,
az ősz sötét, sötét felhőivel.

Őrség

Az éjszakának peremén könyöklök.
Köröttem a bőséges nyár mozog.
Leselkedik s testemre tör az ördög.
Hát hallgatok.

(S mint oszlopos verandán,
hol csillagot is lélegezhetek,
a végtelent szippantanám fel, aztán
az álom lepne meg.)

Miért

örizzük itt az élet csonkjait mi?
Idők és sorsunk jobb kegyeiért?
Mégegyszer, még szeretnék megcsalatni,
az ifjúságért élni még utólszor,
bár lélek és test tükre tompa, vak. –
Mint puszta sikon lassan elfutó por,
ó, bizonyosság, engem el ne hagyj!

Tüdőmet edzzed! Támogasd gerincem!
Idegeimnek légy te jó zuhany!
Szegezd reám: igen, vagy nem, ha nincsen.
Torkolj le vagy acélozzad szavam.

Mit végzetem kegyetlenül reám mért,
az életet nemesítsed te meg.
Adj férfias erőt az ifjúságért,
mámor helyébe jó bilincsedet.

A kápolna kövén

A tölgyfaajtót megnyitják a kulcsok.
Belépek és utánam jön a fény.
Didergek mégis és utóbb lecsuklok
és térdelek a kápolna kövén.

Verné nyakam, mint hajdan, szőke csimbók.
Az áhitat szorongatná szívem.
De megkeményedtem és az, ki itt lóg,
álmélikodik fölöttem szeliden.

Mi lett belőlem? Erre-arra dülök
és nem dadogja szájam az imát.
Az élet zord. Melengetnek a bűnök
és görcsösen ölelnek a rimák.

Most ébrednék e szörnyűszép iszonyból,
mely tagjaimat megremegteti.
Vergődök. Kint a léha nyár dorombol
és villódzanak macskaszemei.

Gőgös epitáfium

Ki nyugszik itt, szegény kicsiny poéta,
barátaid között a legparányibb,
gyötrődve számos, hosszú éjen által,
gubics-tintától szurtos, rossz fülekkel, –
reménytelen próbálta rímbe törni
makrancos és sovány strófáit, s célját
nem érte el, mert bölcs madár-füledben
még gyöngé neszt sem kelt a cirpegő dal,
tücsökfi lényem szánalmas danája, –
de mint bogárkák s pusmogó füvecskék,
kiknek nesztét nem hallja hold, se csillag
s mégis danolnak: úgy verseltem én is,
magamnak tán, ahogy tanít a véda.
Csak énekeltem, jámbor kis poéta,
néhány nyers rímet váltva és cserélve,
terelgetvén, mint kis papírhajókat,
sírófáimat az új, megáradt évbe!

Szentistvánnapi körmenet

Eső paskolta ezeket a fákat.
Kigyújtja most az augusztusi nap.
Mi meg zászlókkal imbolygunk utánad
és énekelünk kései fiak.

Ott főkötővel usznak az apácák.
Itt feketén inognak a papok.
De a zenén és énekeken át-át
dobognak a lovak s a lovasok.

Miféle áram villanyozza Pestet
és a szivén dobogtatja Budát?
A fák alatt, mi össze-vissza reszket:
a nemzet, a morajló ifjuság.

Égő torokkal itt zarándokolnak,
hol éjszakánként zúgnak a kocsik,
a villanyfényben meg az asszonyoknak
fehér válla is nyugtalankodik.

Most téged hívnak és követnek, István!
Te a fehér ló táltosainak
fejét vetted. Kilencszáz év is mult tán
s letérdelünk európaiak.

Szülőházam

Szülőházam,
egyetlen és legédesebb,
a porba írom őszi, kis faággal
hogy este lett:
Sötét, sötét
és csend a nyugtalannak, –
de őszi völgyeid,
be messze vannak,
ó, be messze vannak!

Hogy elfutottam, elfutott velem
folyód, meződ és erdeid lidérce.
Oly édes mért az első szerelem?
Ki tudhatná és mondhatná, mivégre?

Bizony, bizony
így hajlok most feléd,
hogy átláboltam tán az ifjuságon
s mi hozzá kötne, nincsen már egyéb...
Rád gondolok most
és fejem lebillen,
lehull. – Én láttam számtalan nyarad,
a felleget és zölddel sűrűn lombost.
Most ősz van itten:
bomló és hanyag.
Csontváza hegynek, fának és mezőnek
mered köröttem s hallhatón vacog.
Rád gondolok hát erdélyi mező, hegy
s emlékeid most oly irgalmasok.

Felvidéki arckép

Kezében kard és oldalán a kulesok,
Hasától mellén át sötét szalag,
Ki volt és hogy halott már, kéne tudnod.
Fenekedései villámlanak

szemünk előtt s csatái. Majd elaggott
s utódaira hagyta a határt.
Nekünk. Fivérem, hát merre vagytok?
Ezen a földön dédünk lába járt.

Éjtszakánként még látni az elomló
falak között, hogy unokáival
fel és alá bolyong. Fölötte komló,
a téli ég, a nyár és a vihar.

Mi lesz velünk? Én sápadok a gyertyák
fényében és firkálom a betűt.
Hallgatom, hogy himbálja az eperfát
a szél és itt-ott őszi hegedűk,

a fűbe tücskök szólnak – és ti is, ti
álmodjátok a bátrat és nagyot.
Beteg szívem dobog. Igen. Kinyitni
az országútra néző ablakot;

folyót nekünk, nyitott mezőket, édes
távlatait évszázadoknak. A
halott apák elejtett fegyveréhez
csorbán kocódik eke és kasza.

Sírtam tavaly. Búsultam. Végre holnap
testvéreim, parasztok és urak,
hol őseink halálig silbakoltak,
mi dolgozunk: a nép vet és arat.

Ligetek futása

Az éjszakát kívánja ez s amaz,
fü és bokor.
Ó, éjszaka, te édes alkohol,
itassál újra engemet nyakas
tollforgatót, hogy dult idegeimnek
a tompaság legyen megint ura.
Ó, részegíts! S a táj, mint egy szelindek.
mint gazdájára örködő kutya
álljon mellettem.

(Ó, be hosszú, hosszú
és józan fejvel elviselhetetlen
az élet. Szörnyü, mint a déli bosszu.
S ki állhat köztünk ellen? Köztünk egy sem!
Játékait, az álmodó verőfényt.
törleszkedését hát miért szeressem?
S vállaljam önként?)

Most csak részegítsen
az éjszakának mámora. Hiszen
se parkom nincs, se jó szőlősöm nincsen.
Az életet, mint egy batyut viszem. –
Bolond szeszed az ég felé lebegtet,
engem, ki sár és por és sár vagyok.
Futását látom izzó ligeteknek
s e ligetek most halhatatlanok.

Gyors fogai beléjük, hogy harapnak,
mint megveszett ló, nyargal szét a láng,
Kevés, kevés, kevés, kevés az abrak!
Állkapcsa öröl. Végtelen falánk.

Ó, nézd! Ó, nézd, e tüzfolyam futása,
mi is lehetne? Lázadásaim
oly pártütő s szakasztott tiszta mása –
Valóra váltott gyilkos álmaim.

Kápolna a hóban

A csengettyűt, ha hallod, megbicsaklik
a lábad és a kőlapokra nyom
az áhítat. Mert nem hallhattad annyit,
hogy meg ne törjön egyszer még nagyon.

A láng is aztán pörköl újra, éget.
Mint farkasok szagatnak és kutyák,
a bűnök és a bánatok. Te érted,
hogy fel nem oldoz semmi ifjúság.

Kik holdvilágos kerteken loholtak
és itták és befalták a nyarat,
hol, merre vannak? Végleg elomolnak
és mormolnak e boltívek alatt. –

Kívánja szád és kérje, mint a többi,
– kit üstökénél le s fölrángatott
a Hang, mely őket mindig csak ledönti –
a legutolsó, nagyalázatot.

Én sirnék, lám, szepegnék, mint a gyermek
és álmélkodnék itt, a hóba fűtt
Kápolnában, hol halkán énekelnek
a nők és halkán csukják a kaput

utánunk hűvös, láthatatlan ujjak,
holt fráterek és meghalt Orsolyák.
Szemem könnyei ámde nem újulnak
s hűségesen csak várom a csodát.

Vigasztalan világ

Ki a sötét fasorból a szobába
beléptem, az asztalhoz ülök én,
hol a tálakban fonnyad a saláta
és illatozik búsan a kömény,

a villanyfény meg meg-megállt a villán.
Ki étkezik? Ki enne, inna azt,
a nők s a kívánt szőlők húsa híjján,
mit az idő szemlátomást rohaszt?

A nők, a nők, hol vannak és a tálak?
Az édes és a gyöngyöző borok?
Itt ülök én és bennem nincs útálat.
Csak életemre visszagondolok.

Idézem – és a kéz, mely néha tett-vett,
a láb, mely ösvényt néhanap talált,
a test, amit befalnának a tetvek,
vigasztalan s kívánja a halált.

Ildikó

A lábnyoma,
makacs fővénybe tört lépése oly
szelíd és végtelen laza
és mint a toll,
mely van és súlya nincs.
A zöld lugasban ülök és az ajtón
nem moccan és sikolt fel a kilincs.
Pedig kezét a sárga kancsón
nyugtatva most a kertbe lép.
Gyermekimám, a kis cseléd
suhant ily csöndben pöre talpán
a nedves, nyári fák alatt. –
Hajnal van. Felhők szállanak
a dombok és a kertek alján
és reggeliznék fákat és hegyet,
de Ildikó, a megnevezhetetlen
egy tollas ággal integet
felettem.

Most ő a szél leánya és piros
és máskor füzér, s rózsá máskor.
Olykor fiúcskák kis labdáihoz
hasonlít s akkor ő a fürge vándor,
ki elkalandoz s mindig visszatér
és minden útja mindig visszavisz.
Most ő a szél
s én tehetetlen, ismerős kavics.

Éjszaka

A házak bezzeg meglapulnak,
hogy ránk köszönt az éjszaka.
De már is itt és ott kigyulnak
a lámpák és a csillagok.
Most olvasok –

S hogy olvasok, elandalít a mámor.
Oly bús leszek és vidám és fanyar
a holt betűk kis ákom-bákomától,
mit megzavar
egy-egy sudár jel, hosszú, mint az oszlop
és újra másik, potrohos nagyúr.
Úgy néznek szembe vélem, mint a posztok
egy éjszaka,
hogy ott örködtek kint, a laktanya

előtt sisakban. Nézd, e csöppnyi pont,
mily izgatott, hogy fontosat jelentsen.
A sorból máris hirtelen kiront
s leáll.
Megérti őt jól testem és a lelkem
és készülődik. Ime, ásítok.
Aludni térek. Kis gyertyáitok,
ó, csillagok hát égjenek tövig
s aludjak én, mint alszik tán a róna,
ha éjbe dől és lustán csbukolva
az őszi ég esői öntözik.

Végtelenség

Sötéten izzik és izzaszt a nyár.
Az olajfának sátora se hűsít.
Mit hallgatnál fülem? Az idegek
hosszan rezgő és sajgó hegedűit?
míg átítatja zölddel a pohár
falát s halványan csak felém remeg
a levelekbe ágyazott s pihe
s tollkönnyűségű, édes őszike.
Elszédítesz! Lám, szinte-szinte sírnék.
A felületen elfehérek.
De feketén zuhognak bent a csillék
és alakulnak a kövületek.

Mi ez? Az ajtót senki sem koccintja.
Mi értelem volt, lassacskán kihül.
S az árvaságot, azt fordítja vissza.
Nagy tűzfolyam a láthatár. Kívül
izzonganak a fák között a drótok
és elnyúlnak ott az útépitők.
Én meg minden valóságot kioltok.
Elszippentem tövében az időt.

Veteményes

Nehéz és kábító boroktól
nem részegszem le ennyire.
Szólnék. De csak szívem kolompol
s ki tudja, hogy kihallik-e?

A lábaimnál zölden árad
a húsos torma és a bab.
A tejes kukoricaszárak
meg félálomban ringanak.

Oly jámborak a petrezselymek,
a káposzták. – És én, Uram,
mi volnék? Káros dudva? Verj meg!
Letérdelek ma csakugyan.

Lehet, hogy ez nem is alázat.
Mi az, mi hát a földre ver?
Hajfürtjeim a zöldben áznak
és elborít a konyhakert.

A kúszó-mászó, zöld növények,
az indák és sárgás kaesok
átzúgnak rajtam. Az az élet
és most énrajtam átesapott.

Éjszaka Kolozsváron

Járosi Andornak

Az éjszaka nyugodt volt és szagos,
hasonlóan a nyárhoz, mit megint
tündérien vert vissza a Szamos.
De megzavarhatták lépéseink,

mik hosszan és határtalan dobogtak
a holdvilágos háztetők alatt. –
Ma már, ki tudja: én hallgattalak,
vagy hallgatott az elmúlt századoknak

árkádja, egy-egy tér és ősi fal
és porladóban néhány néma ük,
kardjával és a szolgálóival?
Ki tudja, hogy vitatkoztál velük?

Én részegen örültem, hogy vagyok,
köröskörül, hogy lélezkik Kolozsvár.
A szöke és nyáresti csillagok
meg csöndesen fürödtek a Szamosnál.

Sírfelirat

Az álom hús verandáján bolyongok.
Szőlőlevelek indája legyez
És testemben elolvadtak a csontok:
A térdkalács, a borda és a percc.

Egy árny vagyok most: néma és kóválygó –
A tárgyak rajtam át s áttetszenek,
S ha kinyújtózom, mint egy hosszú zászló,
Körvonalam az űr felé lebeg.

Be jó is így, hogy nem ver semmi sajtás
A test húsába fészket és az agy
Csak annyi, mint egy messzi vízmorajlás
És része síkok és ittas falak,

S mi árad és kering: egy lassú emlék,
Delejszerű és félszegen buja, –
Hogy éltem és fejem övezte nemrég
Az ifjúság dús koszorúja.

Szeme

igéző volt. Az élet benne rezgett.
Azt hittem róla, nem feledhetem.
Hová keresztet
hintett kis kezével,
a melle szép volt, mint virág, vagy ékszer
s ki tudta volna, hogy varázsa pár
tavaszutóig tart csak és elillan?
A száján dőlt az ifjú napsugár –
Eltékozolta és ma már alig van
az ifjúságból, mely elszédített.
Felejttem én. Ti is felejtitek,
kik dongtatok körötte, mint a méhek
s egy forró, déli napra lestetek.
Mindnyájunkat kijátszott így az élet
és közbe észrevétlen este lett.

Arabeszk

A tánc a tagjaidban él.
Leselkedik.
Utálja szívednek kövér
szerelmeit.

Ha lábadat megmozdítod,
kikandikál
szemedből, mint egy fordított,
fehér sirály.

Ha alszol, szájadon pihen.
Majd szól, beszél.
Reszketve mondja rá: igen!
pár kis levél.

Nem tudja senki, hogy te vagy.
Nem ismeri
fel bőröd és a hús alatt,
csak vérbeli,

kiben lépések és körök
áramlanak,
kit össze csak veled kötött
irigy urad.

Aztán megérti pár ideg.
Rendetlenül
felfogja és nem érti meg
a szem, a fül,

mert kezdet s vég nélkül való:
pár hangjegye,
úgy úszik, mint egy léghajó,
rajtunk ki, be.

Visszfény

Nehéz
beszélni. Nyelvem elpihen.
Csukott kasában szundikál szívem.
Egy szőke csillag mégis csak benéz.
Felötlik Rózsa, aztán meg Teréz
emléke; egy-egy hűvös, női szem,
Nem is valóság, mégis elhiszem.

Az ifjúság visszfénye oly konok,
Én vénülök, de rája gondolok.
A nők, a csókok, táncok és nyarak
mind visszatérnek, és szólítanak.
Az éjszakában árnyékuk fehér
s tudom, te is, te is csak intenél.

Rába Györgynek

Nem ismerlek. Ki vagy?
Ellenfél vagy barát?
ki rám veti riadt
szemének sugarát;

ki félve nézi, hogy
miként alélok én
egy hosszú, vad birok
után, az út felén –

Keresztet vess te rám,
vagy fordulj ellenem,
döngess szívem falán,
fordíts hátat nekem:

mindez már egyre megy!
Nincs meddig és miért –
Örökre elveszett
szép édenem kísért.

December

Egészen más ország ez és
másik világ:
jéggyöngyöket könnyeznek az
útszéli fák
és hóvirágot hajtanak
a bokrok. Úgy
tűnik fel, mintha mindenütt
kis koszorúk
hevernének – sokszáz fehér
fűzér, amit
az angyalok kötöttek és
ledobtak itt,
a Hűvösvölgy és Pest felett,
a vén Duna
medrétől jobbra-balra, míg
nagy és puha
kezét szívünkre tette rá
az Isten. Ő
a legnagyobb király. Csupa
szelíd erő.

Patak

neveden szólítottalak,
tündért kiáltva, meztelent, iramlót
s te válaszul susogtad: Ég veled!

Azóta sejtem, hogy mi lesz belőlünk
és nem beszélek és nem kérdezek.

Révay Józsefnek

Úgy élek, mint az állatok.
Reggeltől estig fáradok
és este lomhán fekszem én
a csirketollakon, pihén.

Négy fal között megül a csend.
Hol elsötétül, hol dereng.
Érezni együtt föld s az ég
megújuló lélegzetét.

Kint pislog tán a holdvilág
és zúgnak még a nyári fák,
zuhognak tán a csillagok,
de én, a lélek, hallgatok.

F. B.

Ki éjszakánként csillagok
képeskönyvében olvasott
és hatvan évig élt, mikor
nem ízlett már a régi bor,

itt hallgatózik szótlanul,
hol néhány kankalin lapul,
hol koponyáját át meg át
fonják a hosszú rezedák.

Ki tudja, házából mi lett?
Talán homokra épített.
Nincs lánya, tudjuk, nincs fia.

De érzi jól a messze-kék
estében szíve mágnését
az itt megtorpanó Tisza.

Zsuzsa emlékkönyvébe

A szerelemtől részegek vagyunk mi
és együtt szoktunk enni és aludni.

Az éjszakák elmúlnak és a holdak.
Érzéseink is elmúlnak velük.

Egy pohár vízben életünk felolvad;
ne vesztegess rá papírt és betűt.

Jöjj, hosszú tél!

Jöjj, hosszú tél, félálom, lomha élet,
emlékeink méhésze! Várjuk a
ködhullások s a lassú hóesések
riasztó csöndjét, édes és suta
álmélkodását szívünknek, ha érzi,
hogymint a nap, süt bölcsen rá a szó
zöld lombja közt a gondolat, ha érti
önönmagát, – hogy üdvözülni jó.

Ragadj meg engem, bővöljél, idézzed,
decembervégi alkony, a szelíd
erőket, szőke nők és szép vidékek
páratlan és igaz emlékeit.
A hóban, mint apácák, tiszta lelkek,
suhanjanak felénk a régi nők,
szájunkhoz egy-egy rózsaszínű kelyhet
emelve és belőlük az idők

erjedt levét csurgatva. – Újra látja
önönmagának multját és ítél
aztán a lelkiismeret. Te, bátya,
az életünk kaptárát nyisd ki, tél!

Végszó

Ki őrzi, mondd, a régi házat
azóta és ki őrzi a
lépcsők fokát? miféle állat?
kőkígyó vagy márványbika?
kinek fejét paskolja, tépi
az őszi eső és a hó
és rólam mit beszél a régi
és most is bujdosó hahó?

Nehéz éjszakák

Különösen az éjszakák
keservesek. A csillagok
hálnak forognak, és a táj
meglobogtatja itt vagy ott
holdfényes, sűrű lombjait,
miközben ketrecében az
elárult lélek úgy vonít,
miként az éhező kuvasz.

Szűzeknek félős hallani
s anyák fülének gyilkosabb
az ágyúdörgésnél, amit
visszhangoz az égboltozat.
Még jó, hogy alszanak szegény
szűzek s álmában újra csak
szelíden nyugtat emlején
anyánk; szelíden nyugszanak,

akik szeretnek és akik
belőlünk élnek. Hallanák
csak az idő patkányait
futkosni rajtunk át meg át:
kihagyva szívük, mint az én
megrettent szívem és velem
imbolygásának feketén
a hosszú, hosszú éjeken.

Elmulik minden

Ki van velem, ha alkonyodni kezd
a napsütött, a gizgazos világ?
ha visszatér a tünt idő s ijeszt,
ki vigasztal? ki sejtí meg fiát
bennem, kutatva arcvonásaimban?
Az életet ki osztja meg velem?
Talán az ajtót kéne csak kinyissam,
hogý mulatság és dáridó legyen?

Én jól tudom, elmulik minden egyszer.
De addig is, sok minden fáj, sajog.
Ragyogjatok hát rám szelíd tüzekkel
s szeressetek ti, távol csillagok.

Mint a holdsütés

Szívemnek holdvilága, te
szelíd sütésű szerelem,
örök vonzásodat s vele
hatalmadat énekelem.

Érintenek sugaraid
s beáll azonnal a dagály.
Az érzések hullámaid
elindítod s ha majd apály

jön nemsokára, tudni, hogy
elfordultál te tőlem és
mások keservét gyógyítod
szelíden, mint a holdsütés.

Freskó

Kolostorok és várak és hidak
és fák és fák a nyár színében és
öles mezők is látszanak. Kihat
az árnyalás, az enyhe erezés
reánk, akik háromszáz év után
ismerkedünk az őseinkkel. Én
csak félig élek. Könyvem és kutyám
van és szívesen átmenteném
a nagy szerelmet, szívós és igaz
erényeit e tájnak és a már
halott szíveknek, melyeknek vigasz
s elégtétel volt élet és halál.
E várakban s e hidakban s e szép
kolostorokban megrekedt hitet,
a fényt, a bűnök tiszta szégyenét
átmenteném magamnak s bárkinek,
hogy életünk, mely elsikkad falánk
mohóságában, méltóságosan
áradjon bástyák erdők és palánk
alatt, akár egy bölcs és vén folyam.

Remény és kétségbeesés

Ti, lugasok s ti, lombos ágak,
ösvények, árnyak és ravasz
hegyoldalak, hol a kiáradt
nyáresték úsznak, vagy tavasz
tüzel, ti, nők, ti könnyű lábak,
ti, tétovázó, szép szemek,
anyám, s te, partot és te, gátat
átszakító emlékezet,
ti, arcvonások és ti, fények,
villámok és ti, záporok,
te, vén folyó, te, lassú élet,
ti, átható és átkozott
szerelmek és ti, tiszta percek,
ti véget értek s élek én,
a gondolat jegébe dermedt
kétségbeesés és remény.

Boldog lehettem volna én

Boldog lehettem volna én
s a béke ízei
nyitott szájamnak szögletén
csordultak volna ki,
ha ezt az életet vakon
tanultam volna meg,
vagy szájatokról olvasom
le, mint a kisdedek, –
ti, véreim s te, népesen
kísérő nemzedék,
ki érzed a történelem
nehéz lehelletét,
az ellenállást, áldozat
füstjét, mi átoson
énrajtam is, ki oly sokat
s balgán kiáltozom.

Ereszd le a szempilláidat

Ereszd le szempilláidat,
emberfölötti sors,
ki élő nők és férfiak
testrészein tiporsz.
Mi láttuk már a háború,
a gyilkos négy elem
villámait s az iszonyú
járványok éktelen
nagy vízióját. Ismerem
a lángoló betűk
értelmét és a hirtelen
beálló csöndet. Ūt
talán az óra is, mikor
kihátrálsz rémítő
világunk sírkamráiból,
emberszelídítő.

Máglyán

Halj meg emésztő, szörnyű lángok
nagy gyűrűjében, hogyha nem
szeretsz és szenvedsz; hogyha álnok
szívvel próbálkoztál velem.

A bordazúzó szenvedélyek
benned vadul tomboljanak.
Halódj soká. Érdj szörnyű véget –
Én meg sem ostromoltalak,

csak vártam azt a tiszta percet,
az önfeledtség mámorát,
mit várnak még az elfelejtett
szívek s a fáradt koponyák.

Én virrasztottam és remegtem.
És féltem, fáztam, égtem én.
Te benne éltél a szívemben,
de, jaj, nem éltem benned én!

Jég

Szeretsz? Megsütlek, mint a jégcsap.
Jeges szívem szívedre forr.
Egy hosszú, vad perc és enyém vagy.
Hatalmammal találkozol.

Szemed szemem lesz és a szájad
csupán azt ismételheti,
mit én susogtam. Vallanának
két szív közös emlékei:

a fák az éjben és a holdak,
mik egyre úsznak, ó, az éj,
a csattogás, az összeolvadt
árnyak zenéje, ó, a kék!...

Te elhiszed, hogy visszabüvöl
minden csodát a szerelem?
Ha elhiszed, hát légy a tükör:
Ragyogni vágyom szemedben.

Árnyak

A megbocsátó nők, az árvák,
emlékeinkben élnek oly
szelíden, mint a jó apácák.
Az arcuk tiszta és komoly.

Suhogva jönnek, hogyha hívod
az egyiket, vagy másikat.
Megvigasztalnak és a sírod
fölé kiírják, hogy ki vagy.

Mert tudják ők, hogy eltemetted
örökre sajgó lelkedet
s csupán a húst, a lomha testet
sétáltatod a föld felett.

Mert tudják azt e tiszta árnyak,
sok szüzi és csodás alak,
hogy, jaj, te is csak pusztá árny vagy:
Önnönmagadnak árnya vagy.

A holdvilágos éjszakákon
a sóhajuk a légbe gyűl.
Te meg fülelsz a földi álmom
karjában lélektelenül.

Ez a mi életünk

Ez a mi életünk: az évek
elszállnak, mint a madarak.
Van, aki sír és visszaréved.
Más holtig zord és vad marad.

A rácsot tépi és a zárka
falának fejjel megy neki.
Nem ír és olvas – és az ágyba
halott szerelmét fekteti.

Én megtanultam félni. Engem
sok minden aggaszt és gyötör.
M megbújnák ifjú, szép szívekben
s lesném, napjuk hogy tündököl.

Derűt szeretnék és nyugalmat.
Erőt kívánnék és hitet.
Szeretném azt, hogy meg se haljak.
Élni szeretnék!... Értitek,

egymásutáni nemzedékek,
hatalmas és szilárd hadak?
Mögöttetek az ezredévek
mohos sziklái hámlanak.

Mit ér a vigasz?

Mit ér a vigasz és a részvét?
Elrontott élet, ami fáj.
Én játszanék és heverésznék
és koldus lennék és király.

Betegség lennék és egészség,
a hús, a vér, a könny, a csók.
Laknám a szived fecskefészkrét.
Tenném a rosszat és a jót.

Én perben állok. Minden élő
tetszés szerint vall és idéz.
S a serdületlen is fölém nő,
mint szerepében a színész.

Mi sejthető, vagy élni látszik,
hatalmasabb lesz és nagyobb.
Nyújtózkodik, vadul virágzik.
Falat dönt és tör ablakot.

Az élet harcol és kibékül.
Mindenki pusztít és teremt.
Remény, megnyugvás, béke nélkül
csak én fecsérlem a jelent.

Önkívület

Nagy elragadtatás az élet.
Lángol az ég, lángol a föld,
Reszkettetik a szívverések
a levegőt, mely testet ölt.

Hatalmas és vad szárnycsapások
hallatszanak hozzánk, ide
s mi beledobjuk a világot
szemünk nagy sírgödreibe.

Egymásért és a végzet ellen
igy lobogunk mi, oly vadul,
hogy úgy tetszik, legyőzhetetlen
akaratunk, miként az Ur.

Ez a két lélek, ez a két test
nem tétovázik, nem inog.
Diadalmasan tüzet éleszt
s ha kell: örökre élni fog.

Több mint az élet

A régi hajnali misék
csodáira emlékszel-e?
Ha fáztunk néha: betakart
a tömjénfüstnek fellege.

Ki árva volt, azt Mária
csókolta szájon és szíven.
A rózsaszagnak fészke volt
ruhájának redőiben.

A gyermek Jézus álmodott
és álmodztunk még mi is.
Szebb volt ez, mint a sátorok
mélyén imbolygó április.

Több, mint az élet. Jaj, nagyobb
ennél a tűnő szerelem,
a meg-megújuló remény,
a mámor sem lesz sohasem.

Ha szólt a régi orgona,
hát menydörgött és sirt a hit
s mi hallottuk a Jerikót
megostromlóknak kürtjeit.

Boldogok közt boldog

Megaláztak és megszorítottak.
Átütötték szívemet
s kínlásomat látva, rám a hálót
könyörületből kiveted,
magasba rántasz, megjelölsz magadnak,
kihirdeted: Tied vagyok!
hogy kárpótlásul ezért a világot
enyém lesz minden gyarmatod.

S mert terheket viseltem, csak ragyogni
lobogni kell aztán nekem
és így leszek a boldogok között boldog
és így leszek az örök szerelem,
mely odaadja önmagát egészen
és mégis mindig megmarad –
Megaláztak és megszorítottak,
hogy fel is magasztaljanak.

Megaláztak, hogy vigasztalj meg engem
és megszorítottak, hogy szeress,
hogy kiválassz magadnak és keményen
hirdesd: Az én zsákmányom ez,
az áldozati bárány, mit az Isten
magának követel megint
azért, hogy ez a föld – naprendszerében –
az emberiséggel tovább kering.

Hosszú nyár

Szerelem, barátság, keserűség –
Oly hosszú ez a nyár!
Tüzes a nap, a lomb sűrű még
és csupa madár.

Csupa fütty, illat, szín, lebegés
a reggel – A szem
elfárad, orr s fül pihenne, de hát
nem tud sohasem.

Gyűrűzik és úgy összeszorít,
ha dél van, a hő,
hogy egy velem, egy test, mégse vigasz
e vad szerető.

Este még énekes csillagokat
hordoz az ég
és hízik a hold, de a szívemben
nincs más, csak keserűség...

Szerelmes nyár

Egy hosszú, hosszú házfasor.
Mögötte templom. Tűzpiros
tornyán galambok s fölrepül
egy eltévedt, kis papiros.

Szekér poroszkál. Púpozott
bogárként cammog. Este lesz.
Elalvón sír a zöld bozót
és sírdogál a nyütt eresz.

Ó, nyári este! Barnuló
felhők az égen. Barnaság.
Szép kedvesem a fűben ül
S a szél cibálja szöghaját,

mint gyermekek dús üstökét.
A sűrűségen átragyog
kerekre nyílt, két nagy szeme,
ezüstös fényű csillagok

s megyek feléje tétován.
A görbe út belém harap.
Ágak cibálják ingemet:
előttem sűrűség, falak

s falkában estém számtalan
vad ordasa. Megyek feléd,
mint egy megállni nem tudó,
szédülten gördülő kerék.

A versek időrendje

1934

- Áprilisi kirándulás. *Élet*, 1934. 15. sz. (ápr. 15.) 236.
Május. *Élet*, 1934. 20. sz. (máj. 20.) 339.
Egy fiatal festő képe alá. *Pesti Napló*, 1934. máj. 27. 38.
Ma nékem minden új. *Pesti Napló*, 1934. máj. 27. 38.
Hattyúk. *Erdélyi Helikon*, 1934. júl. 502.
A hajnal előtti a házat. *Pesti Napló*, 1934. szept. 23. 37.
Es-moll etude. *Tükör*, 1934. szept. 32.
Ez már a nyári éj. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1934. nov. 11. 3.
Csacska kép tűzpiros selymen. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1934. nov. 11. 3.
Vendéglátás. *Pásztortűz*, 1934. nov. 15. 425.
Szeszélyes, őszi zsolozsma. *Tükör*, 1934. nov. 14.
Andante. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1934. dec. 16. 8.
A lehellet. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1934. dec. 25. 20.

1935

- Adagio. *Pásztortűz*, 1935. jan. 15. 19.
Szonett H-mollban. *Tükör*, 1935. jan. 9.
Csak nézlek hosszan! *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. márc. 3. 7.
Ifjú napok közelednek. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. márc. 24. 10.
Változatok az új tavaszra. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. ápr. 14. 3.
A csalogány. *Tükör*, 1935. ápr. 35.
Soha ilyen tavaszt. *Vasárnap (Arad)*, 1935. 9. sz. (máj. 5.) 165.
Feléd hajlítom. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. jún. 16. 4.
Szeretők verse. *Erdélyi Helikon*, 1935. jún. 454.
A szarvas. *Vasárnap (Arad)*, 1935. 13. sz. (júl. 7.) 247.
Nem lehet más ez a nap. *Pásztortűz*, 1935. júl. 15. 285.
Anna, miénk ez a nyár. *Pásztortűz*, 1935. júl. 31. 311.
Anna a kertbe néz. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. szept. 8. 2.
A szavak Istene. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1935. szept. 29. 2.
A vágyakozás verse. *Tükör*, 1935. szept. 36.
Camea. *Tükör*, 1935. okt. 51.
Koraősszel a szőlőhegyen. *Korunk. Tizenkét fiatal költő*, szerk. Dénes Béla, Radnóti Miklós, Budapest, Független Szemle, 1935, 101.
Füvek. *Korunk. Tizenkét fiatal költő*, szerk. Dénes Béla, Radnóti Miklós, Budapest, Független Szemle, 1935, 102.
Egy nap a hegyekben. *Korunk. Tizenkét fiatal költő*, szerk. Dénes Béla, Radnóti Miklós, Budapest, Független Szemle, 1935, 103–104.
Már nincs neved. *Korunk. Tizenkét fiatal költő*, szerk. Dénes Béla, Radnóti Miklós, Budapest, Független Szemle, 1935, 104.

1936

- Az őszi a kertbe lép. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1936. jan. 19. 10.
A lány és a macska. *Tükör*, 1936. márc. 203.
Mint aki újra lát... *Élet*, 1936. 18. sz. (máj. 3.) 494.
Délelőtti szélesönd. *Vasárnapi Újság (Budapesti Hírlap)*, 1936. jún. 28. 8.
Télesterlégia. *Tükör*, 1936. jún. 419.

Számadás az ősz előtt. *Erdélyi Helikon*, 1936. szept. 709–710.
Városi reggel. *Élet*, 1936. 42. sz. (okt. 18.) 1153.

1937

Villa D'Ildikó. *Pásztortűz*, 1937. jan. 31. 41.
Balatoni kirándulás. *Élet*, 1937. 5. sz. (jan. 31.) 121.
Füžértelen. *Napkelet*, 1937. 1. sz. 20.
Eltűnő ifjúság. *Pásztortűz*, 1937. jún. 15-30. 245.
Számadás. *Pásztortűz*, 1937. jún. 15-30. 245.
Szárnyak nélkül. *Pásztortűz*, 1937. jún. 15-30. 245.
Hova legyenek? *Nyugat*, 1937. 12. sz. 415.
Tájkép japáni modorban. *Új Magyar Költők II.*, szerk. Makkai László, Budapest, 1937, 101–102. (A tanítás problémái, 16.)

1938

Téli nap a hegyen. *Élet*, 1938. 1. sz. (jan. 2.) 25.
Lábbadozás. *Napkelet*, 1938. 1. sz. 7–8.
Őrség. *Napkelet*, 1938. 4. sz. 227.
A kápolna kövén. *Erdélyi Helikon*, 1938. júl. 510–511.
Gögső epitáfium. *Napkelet*, 1938. 7. sz. 9.
Szentistvánnapi körmenet. *Pesti Napló*, 1938. aug. 20. 36.
Szülőházám. *Tükör*, 1938. szept. 668.
Felvidéki arckép. *Élet*, 1938. 52. sz. (dec. 25.) 2262.

1939

Ligetek futása. *Pesti Napló*, 1939. jan. 1. 29.
Kápolna a hóban. *Élet*, 1939. 9. sz. (febr. 26.) 368.
Vigasztalan világ. *Napkelet*, 1939. 2. sz. 128.
Ildikó. *Vigilia*, 1939. 3. sz. 187.
Éjszaka. *Vigilia*, 1939. 3. sz. 192.
Végtelenség. *Vigilia*, 1939. 4. sz. 278.
Veteményes. *Élet*, 1939. 22. sz. (máj. 28.) 940.
Éjszaka Kolozsváron. Járosi Andornak. *Pásztortűz*, 1939. jún. 311.
Sírfelirat. *Tükör*, 1939. jún. 408.
Szeme. *Napkelet*, 1939. szept. 361.

1940

Arabeszk. *Napkelet*, 1940. 1. sz. 41.
Visszfény. *Napkelet*, 1940. 5. sz. 254.
Rába Györgynek. Az *Ím üdvözöllek* című, 1940-ben megjelent kötet Rába Györgynek ajándékozott példányába írt autográf ajánlás. (*Vigilia*, 1984. 6. sz. 424.)

1941

December. *Élet*, 1941. 49. sz. (dec. 7.) 1013.
Patak. *Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre*, szerk. Thurzó Gábor, Budapest, 1941, dr. Bak János, 176.
Révay Józsefnek. *Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre*, szerk. Thurzó Gábor, Budapest, 1941, dr. Bak János, 177.
F. B. *Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre*, szerk. Thurzó Gábor, Budapest, 1941, dr. Bak János, 178.

Zsuzsa emlékkönyvébe. *Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre*, szerk. Thurzó Gábor, Budapest, 1941, dr. Bak János, 179.

1942

Jöjj, hosszú tél! *Magyar Csillag*, 1942. 2. sz. 84.

Végszó. *Pásztortűz*, 1942. jún. 15. 269.

Nehéz éjszakák. *Diárium*, 1942. okt. 220.

1943

Elmulik minden. *Vigilia*, 1943. 1. sz. 24.

Mint a holdsütés. *Vigilia*, 1943. 1. sz. 24.

Freskó. *Élet*, 1943. 6. sz. (febr. 7.) 117.

Remény és kétségbeesés. *Ezüstkor*, 1943. márc. 48.

Boldog lehettem volna én. *Ezüstkor*, 1943. márc. 49.

Ereszd le szempilláidat. *Ezüstkor*, 1943. márc. 50.

1946

Máglyán. *Magyarok*, 1946. 4. sz. 177.

Jég. *Irodalom, Tudomány*, 1946. máj. 56.

Árnyak. *Irodalom, Tudomány*, 1946. máj. 56–57.

1947

Ez a mi életünk. *Vigilia*, 1947. 5. sz. 263.

Mit ér a vigasz? *Magyarok*, 1947. 10. sz. 692.

1948

Önkivület. *Magyarok*, 1948. 10. sz. 606.

1949

Több mint az élet. *Új Ember*, 1949. febr. 20. 4.

Boldogok közt boldog. *Új Ember*, 1949. ápr. 10. 2.

Hosszú nyár. *Vigilia*, 1949. 10. sz. 672.

Szerelmes nyár. *s. n., s. a., s. l.* (A birtokunkban lévő újságkivágáson a szerző nevét *Toldalaghy*-nak írták – ez utal a vers 1949 előtti eredetére. Pontosabban nem tudunk róla.)

2. fejezet

Toldalagi Pál összes versei

Betűrendes mutató, kezdősorok szerint

Rövidítések¹

ÁD.	Toldalagi Pál, <i>Ámulattól a döbbenetig</i> , 1976
AVA.	Toldalagi Pál, <i>A végítélet ablaka</i> , 1948
AVT.	Toldalagi Pál, <i>A visszahívott tenger</i> , 1973
ED.	<i>Az az egy dal (Toldalagi Pál emléke)</i> , szerk. Hafner Zoltán, Osiris, Bp, 2000.
ÉS.	Élet és Irodalom
EH.	Erdélyi Helikon
FML.	Fiatalkor Magyar Lira
Függ.	Basa Viktor, „ <i>Abbahagyja s elkezd újra</i> ”, Függelék, Doktori disszertáció, 2008
HV.	Toldalagi Pál, <i>Hajnali versenyfutás</i> , 1936
Ir, Tud.	Irodalom, Tudomány
IÜ.	Toldalagi Pál, <i>Im, üdvözöllek</i> , 1940
IV.	Toldalagi Pál, <i>Igézet és valóság</i> , 1971
Korunk	<i>Korunk (12 fiatal költő antológiája)</i>
Kort.	Kortárs
Költészet	<i>Költészet 1941 karácsonyára (antológia)</i>
MAGY.	Magyarok
MCs.	Magyar Csillag
MIA	<i>Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre</i>
N.	Toldalagi Pál, <i>Napló</i> , 1974
OM.	Toldalagi Pál, <i>Oldott magány</i> , 1995
PN.	Pesti Napló
Sorsunk	Sorsunk
SzÁ.	Toldalagi Pál, <i>Szárnyalás</i> , 1965
SzÉ.	Toldalagi Pál, <i>Szitáló évek</i> , 1957
PIMDD	Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár, Deák Dé- nestől származó kézirat (V 5010/27)
Tükör	Tükör
ÚE.	Új Ember
ÚMK.	<i>Új Magyar Költők II.</i>
UML.	<i>Új Magyar Lira (Fiatalkor költők antológiája)</i>
VÉF.	Toldalagi Pál, <i>Valamilyen éden felé</i> , 1968
Vig.	Vigilia
VÜ.	Vasárnapi Újság
ZL.	Toldalagi Pál, <i>Zord labdajáték</i> , 1976

¹ Pontos bibliográfiai adatok alább a felhasznált irodalom, illetve az átnézett könyvek és periodikumok jegyzékénél.

Kezdősor	Verscím	Lelőhely
<i>A balkezed mindent tud. Evvel</i>	Ferenczy Béni	Kort. '57/3., 429. l. SzÁ. 63. l. OM. 90-91. l.
<i>A bélpoklosok, janicsárok</i>	A látszat ellenére	AVT. 67. l. OM. 140. l.
<i>A bor, a nő, az üdvös étel</i>	A bor, a nő, az üdvös étel	AVA. 33. l. Vig. '47, 348. l.
<i>A célhoz érve összeroskadt,</i>	Hajdani futár	ZL. 49. l. PIM DD, 42. l.
<i>A csavargók, a tolvajok</i>	Mednyánszky	AVT. 22. l.
<i>A csend részemmé vált, magányom</i>	Csupán a helyzet	ZL. 73-74. l.
<i>A csengettyűt, ha hallod, megbicsaklik</i>	Kápolna a hóban	Élet '39, 368. l. Függ. 71. l.
<i>A csónakok hidegen, létükvesztett</i>	Így szól egy jázminág	ZL. 36-37. l. PIM DD, 47. l. (autográf cím és javítás)
<i>Addig játszott az emberi szívekkel,</i>	Intő szó	AVT. 43. l. OM. 134-135. l.
<i>A dinosaurosok közt, a párás</i>	A lárma hőse	ZL. 66-67. l. PIM DD, 6. l.
<i>Adj egy falást a kenyeredből.</i>	Csak egy falást (-) Csak egy falást (Rónay Györgynek) Kenyeretekből, szívetekből (-)	Sorsunk '47, 90. l. AVA. 39-40. l. SzÁ. 34. l. Vig. '84, 424. l. OM. 50. l.
<i>A Duna zajlik. Megfagyott szüzek</i>	Tüzes világ	SzÁ. 24. l. ÁD. 104-105. l.
<i>A fa, amit egy álló villamos</i>	7 óra, este	Vig. '61, 665. l. SzÁ. 92. l.
<i>A fák árnyéka, mint sötét,</i>	Hanyatló tél	Vig. '35/4., 151. l. HV. 58-59. l.
	A fák árnyéka, mint sötét	ÚMK. 103-104. l. SzÉ. 37-38. l. IV. 25-26. l. ÁD. 35-36. l. OM. 28-29. l.
<i>A fák között már lila-kéken</i>	Balatoni kirándulás	Élet '37, 121. l. Függ. 53. l.
<i>A fák közül kiléptem, és a fény</i>	Éjszaka	Vig. '69, 454. l. IV. 146. l. ÁD. 146-147. l.
<i>A falnál álltak, és a sortűz</i>	Forradalmárok	AVT 45. l. OM. 135. l.
<i>A fejemben zibonganak a hangok, A felhők, az égi vitorlák</i>	Rosszkezd Vendéglátás	SzÁ. 73. l. Pásztortűz, '34, 425. l. Függ. 14. l.

<i>A felizgatott képzelet</i>	Nekem virág kell, ének	ZL. 9-10. l. PIM DD, 68. l.
<i>A felszabadult lelkeket</i>	A boldogság fájdalma	Jelenkor, '67/7-8, 630. l. VÉF. 70. l.
<i>A folyosón orchideák</i>	Egy prizma sugarában	AVT. 7. l. ÁD. 162. l. OM. 127-128. l. ZL. 62-63. l.
<i>A földöntúli hangok</i> (ld. még: <i>A fuvolák... - II.</i>)	A hangok I.	
<i>A földre feküdt, hogy pihenjen,</i> <i>A fuvolák, a lantok</i> (ld. még: <i>A földöntúli... - I.</i>)	Amire rájött A hangok II.	N. 127. l. ZL. 62-63. l.
<i>A gépeket kell megállítani,</i>	Megingás Ami már nem lehet	Új Írás, '73/3, 41. l. AVT. 44. l.
<i>A gombostűvel átszúrt</i> <i>A gondolataim ma reggel</i>	Átszúrt lepkék, szívek A gondolataim ma reggel	ZL. 25. l. Vig. '51, 600. l. OM. 74. l.
<i>Ág reccsen, léptek hallszanak:</i> <i>ki jár ott?</i> (ld. még: <i>Az ág...</i>)	Ordas	Vig. '39, 441. l. IÜ. 30. l. SzÁ. 13. l. IV. 68. l. ÁD. 51-52. l. OM. 38. l. ZL. 33. l. OM. 150. l.
<i>A gyermekeknek külön életük van;</i>	A gyermekekről	IV. 148. l.
<i>A gyermek felnéz. Fürtje pelyhes.</i> <i>A gyülekezet anyala te vagy,</i>	Csecsemő Jelenések könyve, 3 A Jelenések Könyvéből Jelenések Könyvéből A Jelenések Könyvéből	Vig. '49, 235. l. AVT. 50. l. ÁD. 174-175. l. OM. 136-137. l.
<i>A haját fésülte. A fiatalság</i> <i>A hajnali levegő hűs, ehető</i>	Az étellel labdázik A lehellet	IV. 176. l. VÚ. '34, dec. 25., 20. l. Korunk, 105-106. l. Függ. 17-18. l.
<i>A hang elől kísértetes</i>	A szarvas	Vasárnap (Arad), '35, júl. 7., 247. l. Függ. 30. l.
<i>A halál csak a végleges,</i>	Hidd el	ZL. 23-24. l. Vig. '77, 320. l.
<i>A halottak, a sebesültek</i> <i>A harangszó szeliden átszáll</i> <i>A havasok az ablakokban,</i>	Hadviselők játéka Hegyoldalon Menhelyen	ZL. 55-56. l. Kort., '57/ 1., 134. l. Vig. '49, 671-672. l. SzÉ. 84. l. IV. 50. l. ÁD. 90-91. l. OM. 71-72. l.
<i>A házak, ahol hajdan éltem,</i>	A házak A házak, ahol hajdan éltem	MAGY. '46, 424. l. AVA. 20. l. SzÉ. 65. l. IV. 37. l.

<i>A házak, árnyas utak és a fák,</i>	Üzenet	ÁD. 63. 1. OM. 45. 1. Élet '41, 902. 1. VÉF. 115. 1. { datálás: 1942 } ÁD. 132. 1.
<i>A házak bezzeg meglapulnak,</i>	Éjszaka	Vig. '39, 192. 1. Függ. 74. 1.
<i>A háztetők, a tornyok jönnek értem,</i>	Mi kell hát?	ZL. 53. 1. PIM DD, 63. 1.
<i>A háztetőn a kandúr,</i>	Az élet Az élet részletei	AVT. 42. 1. Kort. '73/3., 463. 1.
<i>A hegyvidék, mit nézel, visszabámul</i>	Valéria. 1940. A hegyvidék, mit nézel	MIA, 178. 1. SzÁ. 22. 1.
<i>A hiénák falatozása</i> <i>A hóba dermedt sok tetem,</i>	Kegyelem és parancs szerint A hóba dermedt sok tetem	ZL. 33-34. 1. SzÉ. 80-81. 1. IV. 48-49. 1. ÁD. 88-90. 1. OM. 68-70. 1.
<i>A hóban és sárban taposva</i>	Valamikor Jó lett volna	Vig. '74, 51. 1. N. 126. 1.
<i>A hóba süppedt világ már csak annyi,</i>	A hóba süppedt világ	SzÁ. 11. 1. IV. 66. 1.
<i>Ahogy a keresztről levették,</i>	Anya és gyermeke	SzÁ. 51. 1. IV. 79. 1. ÁD. 108. 1. OM. 88. 1. ED. 17.
<i>A homlokukra bélyeget sütöttek,</i>	Makacs emlékek	N. 37. 1. OM. 140-141. 1.
<i>A hosszú haj, mely inkább már sörény,</i>	Németalföldi mester	IŰ. 21. 1. SzÉ. 51. 1. IV. 32. 1. ÁD. 45. 1. OM. 35-36. 1.
<i>A hullám csipkefodrot ölt</i>	Tájkép japáni modorban	ÚMK. 101-102. 1. Hitel, 1935/4, 2. 1. Függ. 60. 1.
<i>A jászol és a barmok és az éj</i>	Csendes éj	ÚE. ? (Talán a '60-'70-es évek fordulóján)
<i>A jászol és a szalma és a Gyermek</i> <i>Akár a kis cselédek, úgy tipegtek</i>	Vallomás Akár a kis cselédek	ÚE. '68, Dec 22. VÚ. '35, máj. 26., 4. 1. Pásztortűz, '36, 438. 1. HV. 20. 1.
<i>A kávéházban utcanők s lapok</i>	Két lázadás közt	Élet '40, 944. 1. Ezüstkor I., 47. SzÁ. 23. 1.
<i>A kávéházi papagájok,</i> <i>A kémények már ringatóznak</i>	Egy angyal kellene Budai este	AVT. 72-73. 1. Vig. '42, 375. 1. OM. 172. 1.

<i>A kertben lassan este lett -</i>	Ez már a nyári éj	VÚ. '34, nov. 11., 3. l. Függ. 12. l.
<i>A kerti utak összegyűrt füzérben</i>	Svábhegyi hajnal Kirándulás közben	Tükör '37/9, 628. l. Vig. '61, 146. l. SzÁ. 12. l. IV. 67. l.
<i>A kerti úton jössz fehér ruhában.</i>	Reggeli a kertben	VÚ. '36, jún. 7., 4. l. HV. 46-47. l. ÁD. 28-29. l. OM. 24-25. l.
<i>A keserű pohár kiürítése</i>	Mégis éden	Vig. '74, 610. l. N. 140. l. ÁD. 200. l.
<i>A kezeket szeretem még. Különben</i>	Fáradtság	Vig. '68, 658. l. VÉF. 57. l.
<i>A kezük összekulcsolódott</i>	Boldog óriások	IV. 149. l.
<i>A kibogozhatatlansága</i>	Sok és kevés	ZL. 32. l.
<i>A kígyótestű utca tekerőzik.</i>	Tavasztól őszig	Vig. '60, 23. l. SzÁ. 56. l. IV. 82. l.
<i>A kigyulladt hajók a tengeren, Akik nevetnek és merészen,</i>	Szerelem és világ A ritka, ősi pompa	IV. 177. l. N. 93. l. ÁD. 193-194. l.
<i>A kis cicák, a fészek alja,</i>	A legkedvesebb	N. 46-47. l. ÁD. 187-188. l. PIM DD, 8. l.
<i>A ködgomoly, ha szerteoszlik</i>	Te nem láttad	ZL. 18. l.
<i>A köre térdelsz, mégsem érzed, hogy fáj</i>	Az élő Krisztus	ÚE. '59, Dec. 20. Vig. '79, 416. l. OM. 196. l.
<i>A krokodiluskönnyek, sánta</i>	A védtelen	N. 74. l. OM. 143. l.
<i>A lányoma,</i>	Ildikó	Vig. '39, 187. l. Függ. 73. l.
<i>A lámpák torka csuklik és okádna.</i>	Ile de Marguerite	EH '38/7, 510. l.
	Margitsziget Este a szigeten	Napkelet '39/7, 28. l. IÜ. 26. l. SzÁ. 19. l.
<i>A lantosok, az igricek</i>	Táblakép	SzÁ. 112. l. IV. 103. l. ÁD. 116. l.
<i>Alázatosnak lenni, csendben élni,</i>	Életszabály	SzÁ. 107. l. OM. 99-100. l. ED. 19. l.
<i>Áldottak, akik panasz nélkül</i>	Áldottak	N. 30. l.
<i>A legszebb színt, a legjobb illatot</i>	Ha egy rózsza beszélni tudna	AVT. 21. l. OM. 131. l.
<i>A lélek lassan omlik össze.</i> (ld. még: <i>Kialszik, mint... - II.</i> <i>Ó, nézd... - III.</i>)	Fekete esztendők I.	MAGY. '45, 261-62. l. AVA. 9-12. l. SzÁ. 29-31. l.

	(A versnek II. és III. része is van.)	IV. 73-75. l. ÁD. 56-58. l. OM. 41-43. l. ED. 8. l. Vig. '38, 379. l. OM. 161. l.
<i>A lépések dobognak, meg-megállnak.</i>	Éjféli	N. 95. l. Vig. '55, 20. l. SzÁ. 90. l.
<i>A levelek közé a napfény Alig aludtam el az éjszaka</i>	Virágok ünnepélye Alig aludtam el Árnyak	ÁD. 118-119. l. OM. 185-186. l.
<i>A ligetek csapkodni kezdtek Állnak és a szemük se rebben,</i>	Májusok Fekete kátrány	VÉF. 120- 121. l. Vig. '75, 701. l. ZL. 27. l.
<i>Állt az ablakban és semmit sem nézett,</i>	A kifosztott Vereség	Kort. '69/12., 1881. l. IV. 169. l.
<i>Álmaimba temetkezem,</i>	A rémület elől	N. 123. l. PIM DD, 14. l.
<i>Álmomban sok galamb repült s virágok nyíltak,</i>	Szárnyalás	ÉS., '63/2, 2. l. SzÁ. 111. l. IV. 102. l.
<i>Álomba ringató dalok:</i>	Amikor meghalok [Cím nélkül]	N. 16. l. ÁD. 183-184. l. PIM DD, 93. l.
<i>A lúgos hold áztatta szét a fákat.</i>	A lúgos hold Lúgos hold A lúgos hold áztatta szét...	MAGY. '48, 92. l. AVA. 45. l. SzÉ. 69. l. IV. 41. l.
<i>A madarak zokogni kezdenek.</i>	Búcsú	Vig. '68, 658. l. VÉF. 21. l.
<i>A markos lovagok, kiket a nők A megbocsátó nők, az árvák,</i>	Az éjszaka lovagjai Árnyak	AVT. 59. l. Ir.,Tud. '46/4, 56-57. l. Vigilia, 2000, 698. Függ. 99. l.
<i>A mérkőzés után a fáradt Amerre nézek, mindenütt a</i>	Mélypont Az az egy dal	ZL. 65-66. l. ÚE. '59, Nov 8. SzÁ. 85. l. IV. 94. l. ED. 13. l.
<i>Amerre nézek, mindenütt víz,</i>	Régi naplóból	VÉF. 15. l. IV. 107. l. OM. 103. l.
<i>A messzi fenyvest már lilára</i>	Hattyúk	EH '34/7, 502. l. Függ. 9.
<i>A messzi tájak búcsút intenek</i>	Téli éjszaka Verseny	PN '37, dec. 12., 31. l. Élet '40, 564. l.
	A messzi tájak búcsút intenek	IÜ. 12. l. SzÉ. 54. l. OM. 32. l.
<i>Amikor a bárd lecsapott</i>	Renaissance	ZL. 71. l.

<i>Amikor kilépett magából</i>	Idézet egy kódexből	PIM DD, 77. l. (autográf megjegyzés: K.S.) VÉF. 86. l. IV. 132. l. ÁD. 139-140. l. OM. 114. l.
<i>Amikor meghalnak a tárgyak</i>	Hínárok között	AVT. 6. l. ÁD. 161. l.
<i>Amit a kezeim csinálnak,</i>	Valaki más	SzÁ. 61. l. ÁD. 107-108. l.
<i>Amit csinállok, mért csinálom ? (miért)</i>	Majd egyszer Egy régi városban II.	Vig. '72, 772. l. Vig. '73, 633. l. AVT. 37-38. l. ÁD. 171-172. l.
<i>(ld. még: Az ódon kutakba I.) Amit megírtam, mind megéltem,</i>	Summa	Kort., '72/7., 1031. l. AVT. 78. l. ÁD. 178-179. l.
<i>Ámokfutók és fegyverek,</i>	Az ellebegő ábránd	Vig. '74, 51. l. OM. 189. l.
<i>A múlt követte, visszatért</i>	A kényszerű keménység	Vig. '68, 20. l. VÉF. 54- 55. l. IV. 126. l. ÁD. 138-139. l.
<i>A munka, ami szerteárad</i>	Bátran	VÉF. 33- 34. l. IV. 116. l. ÁD. 127-128. l. OM. 106-107. l. Dr. Tatár Albert – kézirat (géppel írt, autográf ajánlással), dátum: ?
<i>A napfény kábító. Pezsgőként szürcsölöm.</i>	Derüs ősz	SzÁ. 105. l. OM. 98-99. l.
<i>A nő, aki a kútba ugrott A női szívek, a virágok</i>	Vádbeszéd Már azt szeretném	Vig. '70, 16. l. ZL. 46. l. PIM DD, 59. l. (autográf cím és javítás a szövegben)
<i>A nők a Kőrösön fürödtek</i>	Tigris a kertben	Páosztortúz, '42, 258. l. Ezüstkor I., 48-49. l. AVA. 5-6. l.
<i>A növények szaga körülzárt,</i>	Visszatért, szép pillanat Visszatérő, szép pillanat	Vig. '71, 103. l. IV. 168. l.
<i>Antilopfélénkségű nők Anyám meghalt. A meleg fészek, Anyám nővére volt - szegény,</i>	Ki vet követ? Panasz Anyám fáradt nővére Anyám nővére volt Anyám nővére Anyám nővére volt	ÁD. 208. l. Vig. '72, 772. l. VÜ. '35, júl. 21., 12. l. Élet '39, 839. l. (II. fél- év) HV. 16-17. l. SzÉ. 14 -15. l. IV. 11- 12. l.

<i>A nyár kiereszti sok drága csibéjét</i>	Anna, miénk ez a nyár!	ÁD. 14-15. 1. Pásztortűz, '35, 311. 1. Függ. 32-33. 1.
<i>A padlás gerendáin a A páfrányoknak világában él.</i>	Ásás a múltba A létezése jó	N. 48. 1. IV. 182. 1. ÁD. 149-150. 1.
<i>A párducok szemének villogása, A párzó lepkék szebbek, de ezen</i>	Kinyújtott kézzel Bonyolult ember	IV. 143. 1. Jelenkor, '68/6, 513. 1. VÉF. 80. 1.
<i>A pázsit újra henteregni</i>	Lobogjatok	Vig. '47, 145. 1. OM. 177. 1.
<i>A piros ruhás kislány,</i>	A gyerek és az öreg ember (Kátának)	Kéziratban, 1973. aug. 4.
<i>A Püspök-úton korhadó padok</i>	Este a Püspök-úton	Vig. '77, 320. 1. HV. 43-44. 1. ÁD. 27-28. 1. OM. 23-24. 1.
<i>Aranyló testű méhek</i>	Megbékélés Üdvözült ősz	Vig. '70, 595. 1. IV. 203. 1.
<i>Arcába csaptak és szidalmak</i>	Az áldozat	N. 103. 1. ÁD. 195. 1. PIM DD, 22. 1.
<i>Arcvonásuk több ezer éves, A régi hajnali misék</i>	Fáraó szobrok Több mint az élet	N. 130-131. 1. ÚE. '49, Febr. 20. Függ. 103. 1.
<i>A régi házba visszatérünk,</i>	A régi házba visszatérünk	SzÉ. 89. 1. IV. 51. 1.
<i>A régi nőkre, kik szerettek,</i>	Régi nők A régi nőkre, kik szerettek	MIA, 176. 1. AVA. 7. 1. SzÉ. 56. 1. ÁD. 55. 1. OM. 39-40. 1.
<i>a rezedák hol vannak és a szegfűk (ld. még: Az üstökünket... - I.) Árnyak között haladtam és megint</i>	Nézd, mint a kígyó II. Édes, édes... II. Egy szelíd örült módjára	Vig. '38, 451. 1. IÜ. 14-15. 1. Vig. '69, 454. 1. IV. 142. 1.
<i>Árnyékukat az ágak szétterítik.</i>	Árnyékukat az ágak	Vig. '49, 590. 1. SzÉ. 79. 1. IV. 47. 1. OM. 68. 1.
<i>A romlottság nyomot hagy A rőt arcú halottöltötető</i>	Vagy-vagy Hogy megkövessék [Cím nélkül]	N. 94. 1. Vig. '72, 319. 1. N. 13. 1. PIM DD, 88. 1. (autográf javítás és megjegyzés)
<i>Arról ábrándoznak, hogy tisztos</i>	Szerelmesek	AVT. 66. 1. OM. 139. 1.
<i>Áruld el azt, amit titkoltál eddig,</i>	Aki hallgat	ZL. 45. 1. PIM DD, 20. 1. (auto-

<i>A sárga kancsó árnya szőkén</i>	Láz A sárga kancsó árnya szőkén	gráf cím, és javítás a szövegben) Nyugat '36/II., 32. l. HV. 29-30. l. SzÉ. 20- 21. l. IV. 15- 16. l.
<i>A sűrű fűbe dőltem, hogy pihenjek A szájam, Jézus, andalogva ejtett (ld. még: Én láttam őket... - I.) A szálas fűbe dőltem, hogy pihenjek,</i>	<i>ld. A szálas fűbe dőltem...</i> Jézusról és az angyalokról II. A szálas fűbe dőltem A sűrű fűbe dőltem	IÜ. 16-17. l. OM. 33-34. l. Vig. '49, 532. l. SzÉ. 82. l.
<i>A szemeidből napsütést, A szerelemtől részegek vagyunk mi</i>	Amit csak kívánsz Zsuzsa emlékkönyvébe	SzÉ. 74- 75. l. MIA, 179. l. Vig. 2004, 41. l. Függ. 87. l.
<i>A szeretetnek hálójába fogva</i>	I. Kor. 23	Vig. '48, 337. l. AVA. 52. l. OM. 55. l.
<i>A szétzilált haja medúzafővé A sziklabarlangok falán</i>	Hol élnek ők? Ami még jön	IV. 171. l. Vig. '74, 610. l. ZL. 13. l. PIM DD, 21. l. (auto- gráf cím)
<i>A színek élnek és befognak minket, A színészek maszkot viseltek</i>	Barcsay Jenőnek Ókor	Vig. '74, 329. l. ZL. 20. l. N. 80. l. ÁD. 192. l.
<i>A szívbe mártott kés lehetnél: (ld. még: Láttam hatalmas felhőket... - II.) (ld. még: Ki vagyok én? miféle... - III.) A szívemet kitépné és megenné A szomjazónak inni adj,</i>	Egy nap I. Tanácstalanság Ne fontolgasd [Cím nélkül]	PIM DD, 71. l. AVT. 18-19. l. ÁD. 165-166. l. IV. 154. l. N. 136. l. OM. 149. l.
<i>Asztalhoz ült, s evett nyugodtan. A táj csengettyűs és (ld. még: Pislogva nézel... - I.)</i>	Asztalhoz ült Vonzás Péterke (Egy ifjú macska) II. Péterke, egy ifju macska II. Egy macska II.	PIM DD, 89. l. (auto- gráf javítás) Válasz, '48, 151. l. IV. 198. l. Pásztortűz, '36, 151. l. HV. 54- 57. l. SzÉ. 32- 34. l. ÁD. 32-35. l.
<i>A talpát a talpához illesztette, A tánc a tagjaidban él.</i>	Hamis játék Arabeszk	AVT. 29. l. Napkelet '40/1, 41. l. Függ. 80. l.
<i>A tánctól fáradt volt, de izgatottan A téli rózsák illatát szeressed</i>	Salome Méhkas és ásó (-) Méhkas és ásó	AVT. 32. l. ÁD. 169-170. l. MAGY. '46, 424. l.

	(Pilinszky Jánosnak)	AVA. 22-23. l. SzÉ. 66. l. IV. 38. l. ÁD. 64. l. OM. 46-47. l. Pásztortűz, '35, 19. l. Függ. 19. l. ZL. 19. l. ZL. 40-41. l. Vig. '68, 119. l. VÉF. 27. l. IV. 115. l. OM. 105-106. l. Vig. '38, 379. l. OM. 161-162. l. Vig. '71, 538. l. AVT. 40. l. OM. 133. l. N. 125. l. PIM DD, 40. l. ZL. 50-51. l. PIM DD, 72. l. (auto- gráf cím és javítás) EH '38/7, 510-511. l. Függ. 65. l. Tükör '37/2, 124. l. SzÁ. 10. l. N. 106. l. PIM DD, 79. l. AVT. 68. l. ÁD. 178. l. N. 96. l. Vig. '72, 772. l. AVT 62. l. Élet '36, 780. l. HV. 35-36. l. IV. 189-190. l. { datálás: 1935 } ÁD. 22-23. l. OM. 19-20. l. ZL. 43-44. l. PIM DD, 34. l. (auto- gráf cím és javítások a szövegben) N. 32. l. PIM DD, 90. l. (auto- gráf javítások) Vig. '42, 219. l. AVA. 8. l. SzÉ. 57. l.
<i>A templomtorony órája megkondul.</i>	Adagio	
<i>A tengerparti padra A tenyerébe temette az arcát, A tér kinyílik. Láthatom,</i>	Örök jelenség Egyhelyben Csupán az érzés	
<i>A testemen átgördült lassú kordéd.</i>	Éjszaka	
<i>Átlépte a valóság küszöbét,</i>	Látta, ami valaha volt	
<i>A torony felmutat az égre,</i>	Gótikus nap	
<i>Átölelem forrón, megfogom a mellét,</i>	Olyan idegen lesz	
<i>A tölgyfaajtót megnyitják a kulcsok</i>	A kápolna kövén	
<i>A vacsorát hallgatva ettük.</i>	Csendélet	
<i>A vaddisznó az ágyban fekszik,</i>	Stílusváltás	
<i>A valóság sziklái meredeznek.</i>	A valóság látogatói	
<i>A vámosok, adószedők A véletlen vad nyomorába</i>	Nekem más kell Akiknek nincs már szerepük Kiknek nincs már szerepük	
<i>A vén diófák szagosak már,</i>	Nyári láz	
<i>A vérbe mártott kendőt felemelték</i>	Ez volt a kor	
<i>A vezeklés módszerei</i>	Áttörni nem lehet [Cím nélkül]	
<i>A vitorlások a vízen</i>	Csak félig ősz Félig ősz	

<i>A víz alatti életet</i>	Az életem titka	IV. 33. l.
<i>A víz, a kerti kút vize</i>	Vidéki este	OM. 40. l.
		AVT. 69-70. l.
		Élet '36, 1153. l.
		HV. 48-49. l.
		ÚMK. 106. l.
		SzÉ. 26-27. l.
		IV. 19-20. l.
		ÁD. 29-30. l.
		OM. 25-26. l.
<i>A víz megrezdül, gyűrűket vet,</i>	A víz megrezdül	MAGY. '47, 412. l.
	Füvészkerti kettős	VÉF. 109- 110. l.
		{ datálás: 1937 }
		OM. 118-119. l.
<i>A völgyből frissen jönnek fel a népek,</i>	Ősz a szőlőhegyen	Tükör '36/9, 650. l.
		ÚMK. 104. l.
		Az Est hármaskönyve.
		1938.
		114. l.
		SzÉ. 47. l.
		IV. 30. l.
		ÁD. 86-87. l.
		OM. 64-65. l.
		Vig. '39, 441. l.
<i>Az ág, az ág</i>	Ordas	IÜ. 30. l.
<i>(ld. még: Ág reccsen...)</i>		SzÁ. 13. l.
<i>Az ágakon nevetnek már az almák.</i>	Felhők alatt hanyatt	HV. 28. l.
	Félálom	Pásztortűz, '37, 139. l.
		Vig '61, 665. l.
<i>Az alacsony, parittyás Dávid</i>	A Dávidok és a vének	N. 58. l.
		PIM DD, 2. l.
<i>Az áldozati oltár,</i>	Hajdani s mai tévhit	N. 79. l.
		OM. 144-145. l.
<i>Az álló vízben a kövek</i>	Ilyen lehet	Vig. '60, 209. l.
		SzÁ. 78. l.
		OM. 95-96. l.
		ED. 12. l.
<i>Az álmot várom és helyette, mint a méhek,</i>	Az emlék sugara	Kort. '59/1., 71. l.
<i>Az álom amit megzavartak,</i>	Fáradt ember	SzÁ. 66. l.
		Vig. '59, 201. l.
		SzÁ. 74. l.
		IV. 89. l.
<i>Az álomba menekülés</i>	Minden elmaraszt	Vig. '75, 337. l.
	Elmaraszt minden	ZL. 8-9. l.
<i>Az álom hűs verandáján bolyongok.</i>	Sírfelirat	Tükör '39/6, 408. l.
<i>(ld. még: Az álom hűvös...)</i>		Függ. 78. l.
<i>Az álom hűvös lugasába lépek.</i>	Be jó	Sorsunk '47, 231. l.
<i>(ld. még: Az álom hűs...)</i>	Az álom hűvös lugasába lépek	AVA. 42. l.
		SzÉ. 44. l.
		IV. 29. l.

<i>Az Arracoelehez a lépcsőn</i>	Az igazi elveszettek	ÁD. 70-71. l.
<i>Az arcomat add vissza: széttört,</i>	Rabságban	OM. 51. l.
<i>A zárdakertben hajnali</i>	Hajnali órák	PIM DD, 24. l.
		IV. 158. l.
<i>Az ártatlanok, bűnözők</i>	Ami kivédhetetlen	Vig. '42, 219. l.
<i>Az asztallapra ejtem hát fejem</i>	Bukott angyalok	OM. 169. l.
		AVT. 75. l.
<i>Az átvert szívek vércseppjeiről</i>	Meg nem talált szavak	Vig. '39, 427. l.
		OM. 165-166. l.
<i>Az bizonyos, hogy elgyötörte minden;</i>	Hamlet	VÉF. 85. l.
<i>Az éhenhalók milliói</i>	Örök szemrehányásaink	OM. 113. l.
		ZL. 54. l.
<i>Az éjszaka nyugodt volt és szagos,</i>	Éjszaka Kolozsváron	Vig. '75, 337. l.
		ZL. 20. l.
<i>Az éjszaka reáborul</i>	Éjszaka a hegyvidéken I.	Pásztortűz, '39, 311. l.
(ld. még: <i>Félkör alakban... - III.</i>	Hegyvidék I.	Függ. 77. l.
<i>Határtalan... - II.)</i>		Pásztortűz, '42, 258. l.
<i>Az éjszakából lesz a reggel:</i>	Reggeli mormolás	Vig. '43, 23. l.
	Évvégi ének	OM. 173-174. l.
		Vig. '71, 103. l.
<i>Az éjszakáink voltak szépek, a</i>	Az éjszakáink voltak szépek	IV. 184. l.
		ÁD. 156-157. l.
<i>Az éjszakának peremén könyöklök.</i>	Őrség	Vig. '54, 18. l.
		SzÉ. 98. l.
<i>Az éjszakát kívánja az</i>	Ligetek futása	Napkelet '38/4, 227. l.
		Függ. 64. l.
	Ligetek futása (átdolgozott)	PN. '39, jan. 1., 29. l.
		Függ. 70. l.
<i>Az éjszakát kívánja ez s amaz</i>	ld.: Az éjszakát kívánja az	SzÁ. 17. l.
<i>Az életemet a vak sorsra bízom,</i>	Mennyivel vagyok jobb?	IV. 69-70. l.
		ÁD. 106-107. l.
<i>Az első volt az ablakunkból</i>	Chernex	ZL. 44-45. l.
		PIM DD, 61. l. (auto- gráf cím)
<i>Az elveszett utat keresse,</i>	Sziklafal	Vig. '56, 477. l.
	[Cím nélkül]	SzÁ. 52-53. l.
<i>Az ellentétek, amik bomlott</i>	Körbeforgok	IV. 80-81. l.
	[Cím nélkül]	OM. 86-87. l.
<i>Az emlékezés, feledés</i>	Éjszakai jajgatás	N. 100. l.
		ÁD. 194. l.
<i>Az énekes madár s az elgyötört szív</i>	Megtudtam azt is	PIM DD, 92. l.
		ZL. 68. l.
		PIM DD, 91. l.
		Vig. '75, 337. l.
		ZL. 24. l.
		PIM DD, 35. l. (auto- gráf javítás a gépelt szövegben.)
		AVT. 8. l.

<i>Az én szívemből egyetek,</i>	Egyetek a szívemből Osztózatok a szívemen	ÁD. 163. l. OM. 128-129. l. Vig. '72, 57. l. AVT. 11. l. OM. 129. l.
<i>Az értelem lehet a mentsvár,</i>	Hiba	N. 34. l. PIM DD, 44. l.
<i>Azért készült el ez a napló,</i>	Előszó	N. 7. l. PIM DD, 62/63 közt, oldalszám nélkül (auto- gráf megjegyzések, és ajánlás)
<i>Az, hogy elindultam feléje (ld. még: Csak most... - I.) Az ibolyákat parázna kezek Az idő, ami mögöttem van,</i>	Igézet és valóság II. Már csak révületben Tegnap és tegnapelőtt	IV. 166- 167. l. ÁD. 148-149. l. ÁD. 211. l. Vig. '59, 530. l. SzÁ. 67. l. IV. 88. l.
<i>Az idők méhe az Urat (Az Isten, akit sose hittél, (ld. még: Nem adhatunk...- I.)</i>	Az idők méhe az Urat Szabó Lőrincz II.	Vig. '52, 648. l. OM. 182-183. l. SzÁ. 64- 65. l. ÁD. 110-111. l. OM. 91-92. l.
<i>Az istenek</i>	C.M. Kihültek szavaid	MIA, 177. l. IV. 193. l.
<i>Az Isten, akit nem lehet</i>	Vers Láng és föld	Vig. '56, 347. l. SzÁ. 50. l. OM. 85. l.
<i>Az ódon kutakba lenéztem, (ld. még: Amit csinállok, mért... - II.)</i>	Egy régi városban I.	AVT. 37-38. l. ÁD. 171-172. l. (Vig. '73, 633. l. ??)
<i>Azon a nyáron minden ágy</i>	Tücsök az éjben	Kort. '59/11., 678. l. SzÁ. 69. l. ÁD. 111-112. l. OM. 95. l.
<i>Azon tünődtem tegnap, hogy mi, vad</i>	Azon tünődtem tegnap	Vig. '52, 412. l. Vig. '59, 529. l. SzÁ. 48- 49. l. OM. 84-85. l.
<i>Az ott egy ház, ez itt egy asztal,</i>	Irgalom	Vig. '67, 38. l. VÉF, 56. l. IV. 127. l.
<i>Az ördög megszállt. Azt mesélem. Az őszám, én az utódod,</i>	Az ördög megszállt Őszám, Csokonai	ZL. 42-43. l. Alföld, '73/11., 58. l. N. 98. l. PIM DD, 75. l.
<i>Az őszi esők és a fonyadt csókok</i>	Az öreg ember	ZL. 55. l. PIM DD, 27. l.
<i>Az összességből csak egy részlet,</i>	Kívánság	ZL. 35. l. PIM DD, 56. l.

<i>Azt mondta, a siralom völgye</i>	Átváltozás Kétféleképpen	Vig. '72, 319. l. AVT. 63. l. OM. 188. l.
<i>Az udvaron öles halomban</i>	Hajdani december	Vig. '37/1, 93. l. OM. 162-163. l.
<i>Az üstökünket megcibáltad újra (ld. még: a rezedák... - II.) Az ütközetnek vége van.</i>	Nézd, mint a kígyó. I. Édes, édes... I. Az élet megy tovább	Vig. '38, 451. l. IÜ. 14-15. l. Vig. '76, 177. l. ZL. 74-75. l.
<i>A zsalugáter kicsapódott</i>	Anna egy hajnala	HV. 45. l.
<i>Bárány vagyok, fekete bárány</i>	Valaki vall	Vig. '70, 16. l. IV. 160. l.
<i>Barátaim, azt ottan elmulattuk.</i>	Mathias testamentuma	Vig. '38, 453. l. OM. 163-164. l.
<i>Barátaim, nem haldokolni,</i>	Saanen	AVA. 50-51. l. Vig. '48, 472. l. SzÁ. 37. l. ÁD. 74-75. l.
<i>Bátyám. De néha szinte már öcsém.</i>	András	IÜ. 23. l. OM. 36. l.
<i>Be jó lenne mindenkire</i>	Világ árvája	VÉF. 79. l. OM. 112-113. l.
<i>Bejött a cukrászdába</i>	Strici	N. 71. l. PIM DD, 80. l. (auto- gráf javítás)
<i>Be kellene az imáimba szőni</i>	Minden hiába	ZL. 34. l. PIM DD, 64. l. (auto- gráf cím)
<i>Be kell fogadni a világot</i>	Rögeszmés rendszerezés	VÉF. 83- 84. l. IV. 131. l.
<i>Belőlem visszahúzódott a tenger.</i>	Üresség	IV. 155. l. ÁD. 155-156. l.
<i>Bemerülök az őszbe álmos</i>	Bemerülök az őszbe Semmi fogható	Kort. '58/6., 906. l. SzÁ. 62. l. IV. 87. l. OM. 89-90. l.
<i>Bemerülök az őszbe. Eddig Be szép ez a májusi reggel</i>	<i>ld.: Bemerülök az őszbe álmos...</i> Kedvesem ébredj Kedvesem, ébredj !	VÚ. '35, júl. 21., 12. l. Hitel, 1935/5, 11. l. HV. 41. l.
<i>Be szép is, amint meddő, fiatal, (ld. még: Testét, mely friss és fiatal)</i>	Akt (Egy fiatal festő képe alá)	UML. 65-66. l. PN, '34 máj. 27., 38. l. Függ. 7. l.
<i>Be szép tavaszkor a reggeli fény,</i>	A csalogány	Tükör '35/4, 35. l. Függ. 26. l.
<i>Boldog lehettem volna én</i>	Boldog lehettem volna én	Ezüstkor I., 49. l. Függ. 95. l.
<i>Bolond szavak vad erdejében járva,</i>	A szavak Istene	VÚ. '35, szept. 29., 2. l. Függ. 35. l.

<i>Borostyánt hord és eltűnődve</i>	Borostyánt hord Fenevad Suta fenevad	MAGY. '47, 692. 1 AVA. 30. 1. SzÁ. 32. 1. ÁD. 68. 1. OM. 48-49. 1.
<i>Börtönfallal vesz körül engem Búcsút ragyognak forrón és utolszor</i>	Falak mögött Szárnyak nélkül	SzÁ. 82. 1. Pásztortűz, '37, 245. 1. Függ. 58. 1.
<i>Cikázó gondolataim</i>	Rejtett világ	N. 128-129. 1. PIM DD, 77/78 közt, oldalszám nélkül (auto- gráf megjegyzések)
<i>Cipelnem kell a testemet,</i>	Én és az anyám	AVT. 27. 1. {datálás: 1970. január}
<i>Csahol a kutyafalka, Csak heverek, alig beszélek (ld. még: Kigyó és farkas... - 1.) Csak még egyszer szeretném</i>	Vadászat, közzjátékkal Testvérek 2. (A festő zokszavai) Régimódi ének	AVT. 65. 1. ZL. 79-80. 1. N. 138. 1. ÁD. 199-200. 1.
<i>Csak most úszott ki a sötétből, (ld. még: Az, hogy elindultam... - 2.)</i>	A valóság lidércálma Ígélet és valóság I.	Kort. '70/12., 1916. 1. IV. 166- 167. 1. ÁD. 148-149. 1.
<i>Csak nézlek hosszan és szerelmet lobbant Csalódni kell, s beletörődni. Csatornalakók nincsenek,</i>	Csak nézlek hosszan Rettenet nélkül Leszállni a toronyból	VÚ. '35, márc. 3., 7. 1. Függ. 21. 1. IV. 180. 1. Vig. '68, 21. 1. VEF. 64- 65. 1. OM. 109-110. 1.
<i>Csend van, - Fejem</i>	Lábbadozás 2.	Napkelet, '38/1, 7-8. 1. Függ. 62-63. 1.
<i>Csikot hasít a kék égen a vadlúd.</i>	ld. Im üdvözöllek (1.) Álmos angyalok	ÚMK. 102-103. 1. SzÉ. 39- 40. 1. IV. 27- 28. 1. ÁD. 85-86. 1.
<i>Csikot hasít a vadlúd fönt, a kékben. Csillagnak hívtak valaha. Csinosak vagytok: melletek Csitt, Anna! elég a kegyetlen</i>	ld: Csikot hasít a kék égen... Szitok és fogadalom Ellenállni oly nehéz Ifjú napok közelednek	AVT. 53. 1. ÁD. 203. 1. VÚ.'35, márc. 24., 10. 1. Függ. 22-23. 1.
<i>Csodák nélkül jönnek az évek</i>	A csoda most már	N. 44-45. 1. Szép v., '75. 219-220. 1. PIM DD, 1. 1.
<i>Csodálatos nagy összevisszaság van,</i>	Kiszabott dészma A kiszabott dészma	Vig. '76, 177. 1. ZL. 35-36. 1. PIM DD, 5. 1. (autográf cím)
<i>Csókolni vélte és szétnyílt a bimbó</i>	Soha ilyen tavasz	Vasárnap (Arad), '35, máj. 5., 165.

<i>Csupa virágos ág, szagos Csupán egyetlen pillanat</i>	Csupa virágos ág Csupán egyetlen pillanat Törmelék	Függ. 27. l. Vig. '51, 119. l. Ezüstkor I., 49. l. IV. 195. l.
<i>Daloltak vén harangjaink,</i>	Versenyfutás hajnali misére Daloltak vén harangjaink	EH '36/4, 267-268. l. HV. 13-14. l. SzÉ. 18-19. l. IV. 13-14. l. ÁD. 12-13. l.
<i>December vége volt. Az udvar</i>	December vége volt	SzÉ. 35- 36. l. IV. 23- 24. l. ÁD. 83-84. l. OM. 63-64. l.
<i>Egészen lassan kinyitotta</i>	Az ébredés	VÉF. 47. l. IV. 121. l. OM. 108-109. l. Dr. Tatát Albert – kéz- irat (géppel írt, autográf aláírással) dátum: ?
<i>Egészen más ország ez és</i>	December	Élet, '41, 1013. l.
<i>Egész nap hurcoltam magam</i>	Szakadék szélén Eltorzult élet	Függ. 83. l. Vig. '60, 23. l. SzÁ. 58. l. IV. 84. l. ÁD. 109. l. OM. 88-89. l.
<i>Egyet szökik a szíven lőtt vad Egy hónapig még illatozna (Mit tudsz a bárányról... - 1.) Egy hosszú, hosszú hársfasor</i>	Az örök áldozat Fájdalmaim 2. Szerelmes nyár	AVT 60. l. ZL. 78. l. PIM DD, 38. l. (? – Czjzek Évától ke- rült elő, egy újságkivá- gáson) Függ. 106. l.
<i>Egy ifjú költő, ki felejté lassan</i>	Juhász Gyulához	Vig. '38, 378. l. IÜ. 10-11. l. SzÉ. 45- 46. l. ÁD. 42-43. l. OM. 31-32. l.
<i>Egyik szobából a másikba mentem,</i>	Kettévágva Ketté vágva	Vig. '74, 329. l. N. 122. l.
<i>Egy katona és egy apáca</i>	Így lesznek meztelen	Vig. '75, 37. l. ZL. 22. l.
<i>Egy lassú ívelés, s zokogva visszahulló</i>	Monteverdi	VÉF. 24. l. ÁD. 126. l. OM. 104. l.
<i>Egymás mellett állnak a vén fák</i>	Álmodó természet	Vig. '59, 529. l. SzÁ. 68. l.
<i>Egymás mellett csillogó testek</i>	Uszodában	VÉF. 77- 78. l.

<i>Egy napsütött táj, mellyel hogyha szembe</i>	Vigasztalás a betegségben	SzÁ. 103. 1.
<i>Egy nyolcvanéves öregasszony</i>	Örök pelikán Pelikán	Vig. '48, 712. 1. AVA. 59. 1. SzÉ. 70. 1. IV. 42. 1.
<i>Egy öreg és egy fiatal test, Egy örült, aki oly józan marad,</i>	Így látom most Pilinszky János Arckép	ZL. 60-61. 1. Pilinszky-hagyaték, MTA MS 5960/41 (gépirat) VÉF. 28. 1. Vigilia, 2000, 501. IV. 144. 1. ÁD. 143. 1.
<i>Egy rózsakertben jártam, és egy rózsá-</i>	Rózsakert és tövis	ÁD. 143. 1.
<i>Egy sisakos és hallgató vitéz,</i>	Egy sisakos	Vig. '42, 293. 1. OM. 171. 1.
<i>Egy szép fejet ma megidézek.</i>	Egy szép fejet Egész közléről	Vig. '50, 485. 1. SzÉ. 91. 1. IV. 53. 1. ÁD. 95-96. 1.
<i>Együtt vagyunk ketten tovább,</i>	Tovább is ketten	Vig. '75, 701. 1. ZL. 48-49. 1. PIM DD, 81. 1. (auto- gráf javítás)
<i>Elcsodálkozom, hogy tovarepültek Elefántok trombitálása, Élek, de sokszor az a látszat,</i>	Az élet alvajárója Mi lesz holnap? Mihez fogjak? [Cím nélkül]	N. 97. 1. N. 14. 1. N. 102. 1. PIM DD, 94. 1. (auto- gráf javítások)
<i>Elhengerítették a sírkövet azok,</i>	Nagyszombat	Vig. '79, 416. 1. OM. 195. 1.
<i>Ellentétek, párhuzamok,</i>	Az élet hozta	N. 88-89. 1. ÁD. 192-193. 1.
<i>Ellentmondás az életem:</i>	Kettősség	IV. 162. 1. OM. 119-120. 1.
<i>Elmult a nyár is, elsuhant (ld. még: Tavasz volt... - I. Fölszáritották... - II.)</i>	Gyermekkorunk c. versben Haj, ifjúság! (III.) (Záró vers az őszről) Záró vers az őszről (külön versként!)	Élet, '35, 1052. Pásztortűz, '35, 412. 1. HV. 5-10. 1. ÁD. 11. 1. OM. 16-17. 1.
<i>Elmult nyarakra gondolok</i>	A láthatár felé	Élet, '41, 977. 1. IV. 192. 1.
<i>Elnézem arcomat a vén tükörben.</i>	Elillant évek	IÜ. 28-29. 1. ÁD. 49-51. 1.
<i>Előbb figyelni szívünknek zaját,</i>	Előbb Előbb...	Élet '40, 1014. 1. Napkelet '40/5, 254. 1. IÜ. 31. 1. OM. 39. 1.
<i>Először átütötték a kezed</i>	Amíg az ember él	Vig. '59, 101. 1.

		SzÁ. 57. 1. IV. 83. 1. OM. 87-88. 1. VÚ. '36, márc. 1., 6. 1. HV. 42. 1. ÁD. 26. 1. IV. 157. 1. Szép versek, '71, 308. 1. ÁD. 154-155. 1.
<i>Előttem asztal, tál és tiszta csésze.</i>	Hajnali félálom Félálom	AVT. 58. 1. N. 57. 1. Vig. '51, 183. 1. OM. 180-181. 1. Vig. '72, 57. 1. AVT. 49. 1. OM. 137. 1. Vig. '38, 452. 1. Élet, '39, 458. 1. IÜ. 8. 1. SzÉ. 53. 1. ÁD. 41-42. 1. OM. 30. 1. Vig. '39, 672. 1. OM. 166-167. 1. ZL. 73. 1. VÉF. 94. 1. IV. 133. 1. OM. 115-116. 1. ÁD. 204. 1. IÜ. 16-17. 1. OM. 33-34. 1. PN, '36 júl. 12., 38. 1. HV. 21-23. 1. AVT. 15. 1. Vig. '74, 610. 1. N. 118. 1. SzÁ. 94. 1. IV. 97. 1. OM. 97. 1. Ir.,Tud. '46/4, 57. 1. AVA. 26-27. 1. VÉF. 118- 119. 1. ÁD. 66. 1. OM. 47-48. 1. Ezüstkor I., 50. 1. Függ. 96. 1. ÁD. 205. 1. Vig. '43, 366. 1. OM. 175-176. 1. AVT. 48. 1.
<i>Elszaladok valahová, hol</i>	Napok óta	
<i>Elvégezni a napi munkát, Emeljétek fel karotok Emelj magasba, Istenem,</i>	Kik életüket elrendezték Ünnepeljétek Emelj magasba	
<i>Emlékeiben elkalandozott</i>	Vigasztaló, volt ifjúság	
<i>Emlékszem rád: Hajad nyakadba nőtt,</i>	Arckép Holdfényben Arckép Emlékszem rád: hajad...	
<i>E naplemente lesz a tünde nyárnak</i>	Naplemente a Szamosnál	
<i>Én elveszítem magamat időnként, Én felébredtem, látva e világnak</i>	Miért nem? Panasz	
<i>Engesztelő áldozatul Én láttam őket hajdan és ha láttam, (ld. még: A szájam, Jézus,... - II.) Én másnak látlak, mint más</i>	Időszakos sír Jézusról és az angyalokról I. Anna arcképe	
<i>Én megbotlottam sokszor, és utána Én most már végérvényesen megállnék,</i>	Ez hát az élet? Ijesztő játék	
<i>Én vagyok a megsebzett szarvas.</i>	Panasz	
<i>E pár sor kúszik vissza hozzád. -</i>	Életfogytiglan	
<i>Ereszd le szempilláidat,</i>	Ereszd le a szempilláidat	
<i>Érett gyümölcs vagy, mégis kellesz, Erős érzések és makacs</i>	Mégis kellesz Megismerés	
<i>Érzem a teret, az időt,</i>	A boldogság pillanata	

<i>És most, hogy részben feltörtük a kripták</i>	Utószó	ZL. 82. 1.
<i>Eső paskolta ezeket a fákat.</i>	Szentistvánnapi körmenet	PN '38, aug. 20., 36. 1. Függ. 67. 1.
<i>Ez a mi életünk: az évek</i>	Ez a mi életünk	Vig. '47, 263. 1. Függ. 100. 1.
<i>Ez a század sokat ad, sokat elvesz,</i>	Átalakuló korban Ez a század	Jelenkor, '67/2, 121. 1. VÉF. 29. 1.
<i>Ez az én napfogyatkozásom.</i>	A per vége	N. 104. 1. PIM DD, 12. 1.
<i>Ez az idő a barmok és a bomlott</i>	Béke nélkül	IV. 197. 1. ÁD. 153-154. 1.
<i>Ez egy jó ember, ezért éppen</i>	Egy jó ember	VÉF. 68. 1, OM. 110-111. 1.
<i>Ezek a fák a templomhoz vezetnek</i> (ld. még: <i>Hallod... - II.</i> <i>Ezen az úton... - I.</i>)	Szent-Demeter III.	Napkelet '39/9,211-212.1. Vig. '78, 239-240. 1. OM. 192-194. 1.
<i>Ezek a lompos, álmos utcák,</i>	Az életem darabjai	Vig. '60, 209. 1. SzA. 89. 1. IV. 95. 1.
<i>Ezek a nők az életemben</i>	Nők, tigrisek Nők-tigrisek	Diárium, '43, 54. 1. AVA. 58. 1.
<i>Ezek a tátongó sebek</i>	Ezek a tátongó sebek	Ezüstkor I., 51. 1. AVA. 61-62. 1.
<i>Ezek az összetett kezű</i>	A hetedik nap Ezek az összetett kezű	ÚE. '45, Aug. 16. SzÉ. 63. 1. OM. 66-67. 1.
<i>Ezen a padon nyáron gyakran ülnék,</i>	Ősz a szigeten Az őszi szigeten	Vig. '61, 146. 1. SzA. 91. 1. IV. 96. 1.
<i>Ezen az úton mentünk el mi innen,</i> (ld. még: <i>Ezek a fák... - III.</i> <i>Hallod... - II.</i>)	Szent-Demeter I.	Napkelet '39/9,211-212.1. Vig. '78, 239-240. 1. OM. 192-194. 1.
<i>Ezerkilencszázharmincnyolcban</i>	Áprilisek	ZL. 65. 1. PIM DD, 29. 1.
<i>Ez így van már: megöregedtem.</i>	Félelmes összevisszaság	IV. 150. 1. ÁD. 144. 1.
<i>Ez itt nem eleven fa már,</i>	A puszta fa sugallatára	N. 117. 1. Kort. '74/1., 82. 1. ÁD. 197. 1. PIM DD, oldalszám nélkül (13/14 között)
<i>Ez volna hát a szerelem,</i>	De profundis Ez volna hát a szerelem?	Vig. '49, 296. SzÉ. 76-77. 1. ÁD. 91-92. 1. OM. 65-66. 1.
<i>Ez volt a kép: a nők szép mellbimbója látszott,</i>	Középkor	VÉF. 25. 1. IV. 114. 1.

<i>Falak és újra csak falak, Fázós galambok, fázékony szívek Fehéren és merev derékkal (ld.: Szél fut a reketyésben és - I.) Fekete fátylai az égnek</i>	Rosszul vagyok Zúzmarás világban Villa D'Ildikó V. (A liliumok) Különbség Fekete fátylai Kegyetlen türelem	ÁD. 127. I. N. 116. I. Vig. '70, 16. I. Pásztortűz, '37, 41. I. Függ. 50-52. I. AVA. 48. I. Vig. '48, 202. I. SzÁ. 38- 39. I. ÁD. 73-74. I. OM. 54-55. I. SzÉ. 102- 103. I. IV. 61-62 ÁD. 98-99. I. OM. 78-79. I.
<i>Fekszem a fűben. Odafönn</i>	Idill	VÉF. 19. I. IV. 110. I. ÁD. 125-126. I. AVT. 25. I. N. 83. I. PIM DD, 13. I. (auto- gráf javítás a szöveg- ben)
<i>Feküdjünk együtt. Karjaid</i>	Kívánság	ZL. 69. I. PIM DD, 74. I. (auto- gráf cím és javítás)
<i>Felágaskodnék, hogy a fejem érje Feldobta magát a magasba,</i>	Még nem akarok lezuhanni A próba	VÚ. '35, jún. 16., 4. I. Függ. 28. I. N. 38. I. Vig. '60, 209. I. SzÁ. 81. I. IV. 92. I. N. 25. I. Szép v., '75, 219. I. ÁD. 186. I. PIM DD, 51. I. N. 49. I. OM. 142-143. I. Vig. '42, 224. I. OM. 169-170. I. Pásztortűz, '42, 258. I. Vig. '43, 23. I. OM. 173-174. I. N. 29. I.
<i>Felébredek és öröm nélkül látom,</i>	Öröm nélküli reggel	
<i>Feléd hajlítom életem karcsú fáját.</i>	Feléd hajlítom	
<i>Felégetett tanyák, elhajtott csordák, Felemelkednek a habok</i>	Rövid az emlékezet Magányosan	
<i>Felemelnek az irgalmas karok</i>	Kegyelem és könyörtelenség	
<i>Felhalmozódott bennem a szemét</i>	Hátha	
<i>Felhőidet mirajtunk nyugtatod. Már,</i>	Felhőidet...	
<i>Félkör alakban szállanak (ld. még: Az éjszaka... - I. Határtalan... - II.)</i>	Éjszaka a hegyvidéken III. Hegyvidék III.	
<i>Felküzdzeni magunkat Felöltöd szende, rózsaszín ruhádat Feltartott tenyerében</i>	Elég nehéz (ld.: Mint buborék...) Buddha	N. 110. I. PIM DD, 30. I. SzÁ. 98. I. IV. 147. I. VÉF. 11- 12. I.
<i>Fénylik az út pora. A mályvák Fogadom az új napokat Forrásként felszökő zene</i>	Micsoda nyár A szeplőtelenység hiánya Áldott zene	

<i>Földbe gyökerezik a lábuk, Fölötted nem ítélkezünk,</i>	A szépség foglyai Konok szeretet [vö. Konok szeretetben]	OM. 102-103. l. N. 59. l. SzÁ. 40. l. OM. 56-57. l.
<i>Fölszárították friss szelek (Nap szárította, tiszta szél - variáns) (ld. még: Elmult a nyár... - III. Tavasz volt... - I.)</i>	Gyermekkorunk (csak a II. !) Haj, ifjúság! II. (Gyermekkorunk) Gyermekkorunk II.	Élet '35, 1052. l. Pásztortűz, '35, 412. l. HV. 5-10. l. SzÉ. 10-13. l. IV. 7-10. l. ÁD. 7-10. l. OM. 13-16. l.
<i>Fuss, fuss! E porhanyós rögön,</i>	Mint aki újra lát...	Élet '36, 494. l. Függ. 44. l.
<i>Fuvolaszó nyáresti csendben.</i>	Hová jutottam?	ÁD. 205-206. l. OM. 156. l.
<i>Fülemben van még hangotok,</i>	Tüzet kiáltok	Ezüstkor I., 47. l. IV. 194. l.
<i>Fütyölve jön a tejesember.</i>	Hajnali versenyfutás Fütyölve jön a tejesember	Élet '36, 654. l. HV. 39-40. l. Tükör, '37/3, 218. l. SzÉ. 24-25. l. ÁD. 25-26. l. OM. 20-21. l.
<i>Fütyöt nekünk, majálist, vig tivornyát,</i>	Az új tavaszra	Vig. '80, 413. l. OM. 194. l.
<i>Galambok és csigák lakása.</i>	Nyári veranda Veranda	Élet, '36, 1301. l. AVA. 43. l. VÉF. 103. l. { datálás: 1935 }
<i>Gondolatai közé úszott,</i>	A szirén vége	AVT. 31. l. ÁD. 168. l.
<i>Gyerekként alvó szemeim</i>	Neuraszténiás éjjel (Bacskey Istvánnak) Neuraszténiás éjjel (-)	Vig. '48, 581. l. AVA. 63. l. SzÉ. 72-73. l. IV. 44-45. l. ÁD. 77-78. l. OM. 57-58. l.
<i>Gyerekként alvó szemeim Gyermekkoromban volt ilyen</i>	ld.: Gyerekként... Gyermekkoromban volt ilyen (Ferenczy Béninek) Hogy magához szelídítsen Gyermekkoromban volt ilyen (Ferenczy Béninek)	SzÉ 94. l. ÚE. ? (a '60-'70-es évek fordulóján ?) IV. 55-56. l. ÁD. 96-97. l. OM. 75-76. l.
<i>Gyíkokat téptek szét a rossz fiúk.</i>	Jelen Ez a jelen	Kézirat, datálás nélkül ÁD. 206. l.

<i>Gyökerükkel felfelé állnak</i>	Sokkalta rosszabb	N. 33. l. ÁD. 186. l.
<i>Gyönyörűségem napjai</i> <i>Gyötörj csak engem üdvözítő</i>	Tünékeny lett és egyszerűbb Gyötörj csak engem... Gyötörj csak Gyötörj csak engem, üdvözítő	ZL. 53-54. l. ÚE. '46, Márc. 3. AVA. 46. l. Négy nemzedék, 237. l. SzÉ. 61. l. IV. 35. l. ÁD. 72-73. l. OM. 52-53. l. Vig. '73, 247. l. N. 82. l. PIM DD, 69. l.
<i>Gyűjtátok fel a várost, adjatok</i>	Néró	
<i>Ha az angyalok megszállnák a földet,</i> <i>Hadak vonulnak át az éveken.</i>	Az Isten sírja szegényében 1939-1941 Moraj és villám	ZL. 39. l. Diárium, '43, 54. l. AVA. 13. l. VÉF. 114. l. { datálás: 1942 } ÁD. 58. l. OM. 43. l. Vig. '73, 633. l. AVT. 55. l. ÁD. 175-176. l. OM. 136. l.
<i>Hadak vonultak port kavarva,</i>	Borzalom Hajdani borzalom	Vig. '39, 673. l. OM. 167-168. l. Vig. '74, 610. l. Vig. '39, 543. l. OM. 166. l.
<i>Ha ébrednek s az ablakon fehéren</i>	Hárfák s citerák...	EH '36/4, 266-267. l. HV. 11-12. l. SzÉ. 16-17. l.
<i>Ha elaludni nem tudott,</i> <i>Hajad szagát</i>	Nekem ő volt a hős Emlékeim	VÚ. '36, márc. 29., 8. l. HV. 24-25. l. IV. 187 - 188. l. {datálás: 1935} ÁD. 17-19. l. OM. 17-18. l.
<i>Hajnalban keltünk. Kint az ég</i>	Egy régi tél Hajnalban keltünk, kint az ég	ZL. 38. l. ÁD. 211. l.
<i>Hajnali hét van. Hajnali lugasból</i>	Hajnali hét Visszamaradó árnyékok	MAGY. '46, 177. l. Függ. 97. l. Napkelet '39/9, 211-212. l. Vig. '78, 239-240. l. OM. 192-194. l.
<i>Halálom után óriás leszek.</i> <i>Halászhajók süllyednek így el</i> <i>Halj meg emésztő, szörnyű lángok</i>	Óriás leszek A sorsunk (Terhes István emlékére) Máglyán	Vig. '59, 201. l. SzÁ. 79. l. N. 101. l.
<i>Hallod? A percek, órák és az évek</i> <i>(ld. még: Ezen az úton... - I.</i> <i>Ezek a fák... - III.)</i>	Szent-Demeter II.	
<i>Hálójukat szövik a hangok</i>	Megkönnyebbülés	
<i>Halottaim az álmaimban</i>	A kincseim felhalmozódnak	

	[Cím nélkül]	PIM DD, 95. l. (autográf javítások)
<i>Halott a tájék.</i>	Es-moll etude	Tükör, '34/9, 32. l. Függ. 11. l.
<i>Halotti torra összegyűltek</i>	Menjen az élet [Cím nélkül]	ZL. 72. l. PIM DD, 96. l.
<i>Halott voltam sokáig</i> (ld. még: <i>Napfény! szóltam... - II.</i>)	A feltámadás részletei I.	VÉF. 17-18. l. IV. 108-109. l.
<i>Ha megszólalnak a harangok,</i>	Megfiatalító harangszó	AVT. 64. l. ÁD. 177. l. OM. 138-139. l.
<i>Hangfoszlányokat hallott, s amit látott,</i> <i>Hangokká olvad a magány</i>	ld. <i>Semmit sem hallott...</i> Oldott magány	VÉF. 7. l. ÁD. 123. l. OM. 101. l.
<i>Hány arca van, mennyi hazúg</i>	Összehasonlítás	ZL. 80. l. PIM DD, 76. l.
<i>Hány árnyékkép halmozódott fel bennem,</i>	Újabb szerelem kell	AVT. 36. l. OM. 132. l.
<i>Hányszor tévedtünk el és hányszor</i>	Eretnekségem	ZL. 16. l. OM. 149-150. l. PIM DD, 33. l.
<i>Harisnyát kötöttek a vérpad</i>	A bosszúállás hajnalán	N. 109. l. ÁD. 195-196. l.
<i>Határtalan az éjszaka.</i> (ld. még: <i>Az éjszaka... - I.</i> <i>Félkör alakban... - III.</i>)	Éjszaka a hegyvidéken II. Hegyvidék II.	Pásztortűz, '42, 258. l. Vig. '43, 23. l. OM. 173-174. l.
<i>Hervadt virág lettél a szerelem</i>	Jobb	ZL. 76. l. PIM DD, 49/50. l. közt, oldalszám nélkül
<i>Hét óra volt. Kiléptem a kapun.</i>	Városi reggel	Élet '36, 1153. l. Függ. 49. l.
<i>Heverő kő, szívek magánya</i>	(cím nélkül) Némán állni	Kézirat, 1969. okt. 16. IV. 178. l. ÁD. 155. l. OM. 121. l. ED. 14. l.
<i>Hiába minden, küzdenünk kell</i>	Örök küzdelem Küzdeni kell	IV. 183. l. Szép versek, '71, 307. l.
<i>Hiába nézek most szerteszét -</i>	Ma nekem minden új	UML. 64-65. l. PN, '34 máj. 27., 38. l. Függ. 8.
<i>Hiénákat hízlal a korszak,</i>	Mondhatta volna Lear	Vig. '76, 177. l. ZL. 77-78. l. PIM DD, 66. l. (autográf cím és javítás)
<i>Himvesszője lankadt, mert részeg,</i> <i>Hogyan tévelygünk ebben a világban?</i>	Bacchus Gyónásaim töredéke	IV. 165. l. Vig. '75, 37. l. ZL. 14. l.
<i>Hogy hívnak testvér? kérdeztem ma éjjel</i>	Hogy hívnak testvér?	Vig. '48, 202, l.

<i>Hogy lehetett kerékbe törni</i>	Hamut szórok fejemre	OM. 178. l. N. 40. l. OM. 141. l.
<i>Hogy vagy? Mit is csinálsz?</i>	Levél Ferenczy Bénihez Levél	Új Írás, '63/1, 106. l. SzÁ. 84. l.
<i>Hol vannak a pillangók és a rájuk</i>	Az arany béke óhaja	VÉF. 95. l. IV. 134. l. ÁD. 136-137. l.
<i>Hol vannak édes napjaim?</i>	Füžértelen	Napkelet '37/1, 20. l. Függ. 54-55. l.
<i>Hónaljak, ágyékok pihéi,</i>	A hús akarata	VÉF. 91. l. ÁD. 128. l.
<i>Hova bujdoszak, hova menjek?</i>	A panaszfalnál	Vig. '74, 329. l. N. 20. l. PIM DD, 11. l.
<i>Hová merültél, milyen mélységekbe? Hová süllyedtünk, milyen mélységekbe</i>	A legjobb ábránd XX. század Farkas valóság	AVT. 10. l. Vig. '72, 319. l. N. 39. l. PIM DD, 37. l. (auto- gráf jelölés)
<i>Hörrennek a tüdők. Aztán beszívják</i>	Éjszaka Csillagok alatt	EH '38/7, 511. l. PN. '38, nov. 13., 29. l. IÜ. 25. l. ÁD. 47-48. l.
<i>Hurok tekeredett nyakára,</i>	Önkívület	ZL. 63-64. l. OM. 154. l. PIM DD, 72/73 közt, oldalszám nélkül
<i>Hüllőkkel álmodtam. Az undor</i>	Kegyelmet kérek	ÁD. 206-207. l.
<i>Idegen voltam és vagyok,</i>	Jajgatás	N. 28. l. ÁD. 183. l. PIM DD, 49. l.
<i>Időnként minden beborul</i>	Neuraszténia	SzÉ. 101. l. ÁD. 97-98. l.
<i>igéző volt. Az élet benne rezgett.</i>	Szeme	Napkelet, '39/9, 361. l. Függ. 79. l.
<i>Így búcsúzom el tőletek, Ilyenkor már a föld is Im üdvözöllek.</i>	Ős ima December Lábbadozás (II. rész csak itt van!)	N. 111. l. SzÁ. 75. l. Napkelet, '38/1, 7-8. l. Függ. 62-63. l.
<i>(ld. még: Csend van van, - Fejem II.)</i>	Ősz	PN. '39, febr. 26., 30. l.
	Só és kenyér	IÜ. 27. l. SzÁ. 14. l. ÁD. 48-49. l.
<i>Itt elvegyül a gyepzöld és a sárga</i>	Zárda	OM. 37. l. Vig. '41, 263. l.
<i>Itt fekszel kis, fehér párnádon.</i>	Antal Kristóf (Újszülött unokaöcsém.)	OM. 168. l. HV. 50-51. l.

	Itt fekszel kis, fehér párnádon.	SzÉ. 28 - 29. l. ÁD. 31-32. l. Vig. '80, 413. l.
<i>Itt ülnék olykor este,</i>	Regényes sétány	
<i>Jaj, hosszú esték, lángok és jajok,</i>	Lázás szív Lázás szív	Válasz, '47, 320. l. AVA. 37-38. l. SzÁ. 36. l. ÁD. 69-70. l. OM. 49-50. l.
<i>Játékos vagyok, komoran Jégtáblák úsznak a vizen,</i>	Labdajáték Mind tovább Célpont	ZL. 21. l. Vig. '68, 21. l. VEF. 63. l.
<i>Jettynek hívják, ő a néném, Jézus, szegények atyja, jó</i>	Néném Könyörgés	ÁD. 207-208. l. Vig. '42, 375. l. OM. 170-171. l.
<i>Jól ismerem most már a rontást,</i>	Nem félsz magadtól?	Kort. '71/9., 1397. l. AVT. 26. l. ÁD. 167-168. l.
<i>Jó voltam hozzá és felöltöttem Jöjj, hosszú tél, félálom, lomha élet,</i>	Sírám Jöjj, hosszú tél!	IV. 156. l. MCs. '42/2, 84. l. Függ. 88. l.
<i>Jön néha még öröm, hogy életedet újra</i>	Egy kórlap margójára	SzÁ. 106. l. IV. 100. l. ÁD. 119-120. l. OM. 99. l.
<i>Jönnék az életünk csodái</i>	El kell szakadni Egy idegbeteg vallomásai	AVA. 47. l. Vig. '48, 201. l. AVT. 23. l. ÁD. 166-167. l. OM. 53-54. l. ED. 9. l.
<i>Karotokat szeretném látni Kavicsos út, csillag- és lámpafények,</i>	A csoda megjelenítése Igézet A valóság lidércálma Igézet	VEF. 66- 67. l. Kort. '70/12., 1916. l. IV. 174- 175. l. Szép Versek, '71, 305. l.
<i>Kazlak úsznak az éjszakában,</i>	Ha kérdezed	Vig. '76, 177. l. ZL. 28. l.
<i>Kékbe ível a hegy. Fölötte</i>	Kaland a szőlőhegyen	Nyugat '36/II., 31. l. HV. 37-38. l. SzÉ. 22- 23. l. IV. 17- 18. l. ÁD. 23-24. l. OM. 22-23. l.
<i>Kéménye füstöl. Tárt kapu (ld. még: Vén fenyők lándzsahegye... II.) Torony-fenyők lándzsája út)</i>	Nagyvárad emlékek I. (A ház) I. (Anyám) II. Nagyvárad emlékek I. (1957-től nincs alcím!)	VÚ. '35, máj. 5., 12. l. Korunk, 107-108. l. FML. 506-507. l. SzÉ. 7-9. l.

<i>Kenyérre gondoltak, miközben</i>	Éhség	ÁD. 81-83. l. OM. 61-63. l. Vig. '66, 460. l. VÉF. 16. l. IV. 104. l. OM. 103-104. l.
<i>Kerek kalapban és keményen</i> (ld.: <i>Szél fut a reketyésben és - I.</i>)	A kertész Villa D'Ildikó VI. (A kertész) (csak itt nagyobb vers része!)	Élet '36, 270. l. Pásztortűz '37, 41. l. Függ. 50-52. l.
	Kertész (Önmagában.)	AVA. 42. l. VÉF. 104. l. {datálás: 1935} OM. 51. l.
<i>Kertek, szétömlő színek</i> <i>Készülődni a nagy halálra,</i>	Tanuljam és tanítsam Halálra készülődés	ZL. 67-68. l. N. 11. l. PIM DD, 43. l. (auto- gráf jelölés)
<i>Kétnapi út és mindenütt</i>	Áprilisi kirándulás Április	Élet '34, 236. l. UML. 63-64. l. PN, '34 máj. 27., 38. l. Vig. 2000, 696-697. l. Függ. 4-5. l.
<i>Két női comb, ez minden, mit terólad</i>	Osztoznak felettem Két női comb	MAGY. '46, 767. l. AVA. 14. l. SzÉ. 58. l. IV. 34. l. ÁD. 59. l.
<i>Kezdetben voltak a vizek</i>	Az ember elindulása	Vig. '72, 57. l. N. 132. l. ÁD. 197-198. l. OM. 147-148. l. PIM DD, 23. l. (auto- gráf javítás a szöveg- ben, és megjegyzés)
<i>Kezében kard és oldalán a kulcsok,</i>	Felvidéki arckép	Élet, '38/II félév, 2262. l. Függ. 69. l.
<i>Kezében kulcsok, cifra és arany</i>	Arckép a XVII. századból	MCs. '42/2, 83-84. l. AVT. 12. l. ÁD. 163-164. l. OM. 130. l.
<i>Kialszik, mint a lámpafény, a vágy</i> (ld. még: <i>A lélek lassan... - I.</i> <i>Ó, nézd... - III.</i>)	Fekete esztendők II.	MAGY. '45, 261-62. l. AVA. 9-12. l. SzÁ. 29- 31. l. IV. 73-75. l. ÁD. 56-58. l.
<i>Kiáltozott és sírt, hogy élni</i>	Egy pillanatra	OM. 41-43. l. Vig. '49, 671. l. SzÉ. 83. l. ÁD. 87-88. l.

<i>Ki a sötét fasorból a szobába</i>	Vigasztalan világ	OM. 70-71. 1. Napkelet, '39/2, 128. 1. Függ. 72. 1.
<i>Kibomlanak a szirmok, a szerelmek,</i>	Vállalni, ami van	N. 55. 1. ÁD. 189. 1. PIM DD, 83. 1.
<i>Kidobni készült terheit,</i>	Prometheuszi vágy Prométheuszi vágy	Kort. '67/5., 770. 1. VÉF. 51- 52. 1. IV. 124- 125. 1. ÁD. 135-136. 1.
<i>Ki éjszakánként csillagok</i>	F.B.	MIA, 178. 1. Függ. 86. 1.
<i>Kifosztottak, ütöttek, vertek,</i>	Jaj nekem	Vig. '75, 37. 1. ZL. 7. 1.
<i>Kifutni a terekre</i>	Könyörgés	AVT. 24. 1.
<i>Kígyó és farkas keveréke,</i> (ld. még: <i>Csak heverek...</i>)	Testvérek I. (A festő novére)	ZL. 79-80. 1.
<i>Kígyófejes pillére hét</i> (ld.: <i>Szél fut a reketyésben és - I.</i>)	Villa D'Ildikó II. (A ház)	Pásztortűz, '37, 41. 1. Függ. 50-52. 1.
<i>Kilép a kádból. Gőzölög.</i>	Keserű maradék	VÉF. 37- 38. 1. ÁD. 130-131. 1.
<i>Kilépett, és a hársfaszagtól</i> <i>Kint hófedett fák álldogáltak</i>	Hitt ezúttal Éjféli mise a havason	N. 105. 1. Élet '36, 1437. 1. VÉF. 107- 108. 1. OM. 117-118. 1.
<i>Ki nyugszik itt, szegény kicsiny poéta,</i>	Gögös epítáfium.	Napkelet '38/7, 9. 1. Függ. 66. 1.
<i>Kiömlött tej az égen,</i>	A tündér köszöntése	N. 63. 1. Szép v., '75. 220-221. 1. PIM DD, 18. 1.
<i>Ki örzi, mondd, a régi házat</i>	Végszó	Pásztortűz, '42, 269. 1. Függ. 89. 1.
<i>Kitárja farktollát a páva</i>	Tünődés	Vig. '80, 413. 1. OM. 195. 1.
<i>Ki vagyok én? Miféle állat</i> (ld. még: <i>Láttam hatalmas felhőket... - II.</i>) (ld. még: <i>A szívbe mártott kés... - I.</i>)	Egy nap III. (Szédület)	Vig. '73, 663. 1. AVT. 18-19. 1. ÁD. 165-166. 1.
<i>Ki van velem, ha alkonyodni kezd</i>	Elmúlik minden	Vig. '43, 24. 1. Függ. 91. 1.
<i>Kiveszőben a kutyahűség,</i>	Készül a tor	N. 70. 1. PIM DD, 52. 1.
<i>Kockát vetettek és a kardjuk</i>	Középkori zsoldosok	VÉF. 71. 1. IV. 128. 1. ÁD. 133-134. 1.
<i>Kolostorok és várak és hidak</i>	Freskó	OM. 111. 1. Élet, '43, 117. 1.
<i>Komoly nyolcéves. Szemei,</i>	Gyuri	Függ. 93. 1. Nyugat '37/12, 415. 1. IÚ. 19-20. 1.

<i>Kopaszra nyírt, vidéki árvák</i>	Kopaszra nyírt Kopaszra nyírtak	SzÉ. 49- 50. 1. Vig. '59, 201. 1. SzÁ. 55. 1. OM. 87. 1. ED. 10.
<i>Koszorút helyeznek a sírra, Köd és csatak. De felvidít az ének, Könyveket vett kezébe,</i>	Ez szomorú Egy nap dicsérete Különös ember?	ÁD. 211-212. 1. VÉF. 59. 1. Vig. '71, 538. 1. AVT. 41. 1. ÁD. 173. 1. OM. 134. 1.
<i>Kőrishogarak szaga érzik, Köröttem kertek és piros tetők,</i>	Örült öröm Köröttem kertek és piros tetők	ÁD. 214. 1. Vig. '56, 464. 1. SzÉ. 48. 1. IV. 31. 1.
<i>Közelében voltak az üldözők, Különösen az éjszakák</i>	Embervadászat Nehéz éjszakák	ZL. 25-26. 1. Diárium, '42, 220. 1. Függ. 90. 1.
<i>Láttam hatalmas felhőket az égen (ld. még: A szívbe mártott kés... - I. Ki vagyok én? miféle állat - III.)</i>	Egy nap II.	AVT. 18-19. 1. ÁD. 165-166. 1.
<i>Lefeküdtek szeretni egymást Lehetetlen s nem akarok Lehet, hogy ezek az utolsó Lehullanak a csillagok</i>	Változás Óvjatok és segítetek Lehet Párhuzam	VÉF. 87. 1. SzÁ. 96. 1. N. 21. 1. VÉF. 93. 1. Vig. '69, 81. 1. OM. 115. 1.
<i>Letekintek a térre. Ott van</i>	Valamilyen éden felé	VÉF. 35- 36. 1. IV. 117. 1.
<i>Letérdelt és imádkozott</i>	A téboly	N. 78. 1. ÁD. 191. 1.
<i>Letört egy ág, tele rózsákkal, és én</i>	Vigasztalás	VÉF. 96. 1. IV. 135. 1.
<i>Levetette magát az ágyra Levetette ruháját és bebujt (ld. még: Valahol az álmok... - II.)</i>	Egy nő A legjobb álmom Irgalmas álmok I. (van egy új, II. része!)	ZL. 15-16. 1. Vig. '59, 530. 1. SzÁ. 76- 77. 1. IV. 90- 91. 1. ÁD. 112-113. 1.
<i>Lovak ügettek, és az égbolt,</i>	Egy villanás	VÉF. 92. 1. Vig. '70, 16. 1. OM. 114-115. 1.
<i>Ma azt álmodtam éjjel, hogy megint</i>	Ma azt álmodtam	Vig. '60, 209. 1. SzÁ. 83. 1. IV. 93. 1. ÁD. 120. 1.
<i>Magammal küzdök, senki mással,</i>	Ellenfele vagyok magamnak	OM. 97. 1. ZL. 47. 1.

<i>Magányosan a tomboló világban,</i>	Magam utálata és gyásza	Vig. '73, 633. 1. AVT. 51. 1.
<i>Majd más ruhákba öltözöm,</i>	Tervezés	AVT. 17. 1. ÁD. 164-165. 1.
<i>Majd megint visszajön a széken Majd újra meg fogom tanulni,</i>	Feltételezés Panasz helyett	AVT. 47. 1. Vig. '49, 438. 1. SzÉ. 78. 1. IV. 46. 1. OM. 67-68. 1.
<i>Ma megjelent a sok öreg,</i>	Tavaszi látomás	Vig. '69, 81. 1. VÉF. 10. 1. OM. 101-102. 1. ED. 11. 1.
<i>Marcangolják egymást és rágják,</i>	Gyűlölködők	N. 76. 1. PIM DD, 41. 1.
<i>Már csak szép álmokat, ábrándokat szeretnék.</i>	Feljegyzés Följegyzés	Kézirat, 1969. máj. 25. SzÁ. 104. 1. IV. 99. 1.
<i>Már eltemettem magamat,</i>	Fel is keltem	Vig. '75, 37. 1. ZL. 14-15. 1. PIM DD, 39. 1. (autográf cím)
<i>Már nincs neved.</i> <i>Nem mondom többé: Anna!</i>	Már nincs neved.	Korunk, 104. 1. Függ. 41. 1.
<i>Marokra fognám a tavaszt, magamra Már vad gyümölcsessel volt piros a fürtös</i>	Égjek szüntelen Egy nap a hegyekben.	AVT. 35. 1. Korunk, 103-104. 1. Függ. 40. 1.
<i>Megaláztak és megszorítottak,</i>	Boldogok közt boldog	ÚE. '49, Ápr. 10. Függ. 104. 1.
<i>Megfogták és belökték</i>	A váratlan meglepetése [Cím nélkül]	N. 99. 1. OM. 146-147. 1. PIM DD, 97. 1. (autográf javítások)
<i>Megfújta halk fuvoláját</i>	Szeretők verse	EH '35/6, 454. 1. FML. 503-504. 1. Függ. 29. 1.
<i>Megfürdetett egy rózsafa Meghaltam én egy őszi éjen</i>	A titkodat keresve Halálos ősz Bűvös évszak A bűvös évszak	ÁD. 209. 1. MAGY. '46, 423. 1. AVA. 18-19. 1. SzÁ. 33. 1. ÁD. 62. 1.
<i>Meghalt. Itt nyugszik most a zöld, (ld. még: Szél fut a reketyésben és I.) Megigézett fiatalok,</i>	Villa D'Ildikó VII. (Ildikó anyja) A fiatalokhoz	Pásztortűz, '37, 41. 1. Függ. 50-52. 1. N. 61. 1. PIM DD, 4. 1.
<i>Megkínzol engem, mert szeretsz</i>	Megkínzol engem, mert szeretsz	Vig. '54, 529. 1. OM. 184-185. 1.
<i>Meglátta merész ívű, szép szemét, Még mindig felhők: kint, az égen és Még mindig szólnak a dobok,</i>	XIX. sz. Naplótöredék A vadak ártatlansága	AVT. 16. 1. SzÁ. 95. 1. N. 80. 1.

<i>Még nem tört meg a nap, növények</i>	A nagy parázna	IV. 172. l.
<i>Megőriültek az évszakok,</i>	A fétis	N. 26. l.
<i>Megrémítesz. Szemed sötét és</i>	Megrémítesz	Vig. '47, 689. l. OM. 177-178. l.
<i>Megriadtam s kétségbeestem</i>	Zord valóság	IV. 152- 153. l.
<i>Megrontották gyerekkorában,</i>	A poklokba leszállt	ZL. 10. l.
<i>Megszállottként néha megállok,</i>	Áhítat	N. 139. l. Szép v., '75. 221. l.
<i>Megszülettem, hogy éljek és</i>	Az okos ember	N. 43. l. ÁD. 187. l. PIM DD, 25. l.
<i>Még tétovázik, hogy megölje</i>	Zord fontolgatás	ZL. 12. l. PIM DD, 87. l.
<i>Megtörtem sokszor, s ezután is,</i>	Mi lesz velem?	N. 124. l.
<i>Megtört szivekkel álmodom,</i>	Álmaimba tör a valóság	ZL. 81-82. l. OM. 155-156. l.
<i>Mélyen aludtam - Fölnyitom</i>	Mélyen aludtam	Vig. '56, 347. l. OM. 186-187. l.
<i>Messze, amott a hegy tetején</i>	A hajnal előtti a házat	PN, '34 szept. 23., 37. l. Korunk, 100. l. Függ. 10. l.
<i>Meztelenül heverték, és a lábak,</i>	Megátalkodottak	IV. 179. l. ÁD. 151. l.
<i>Micsoda gyönyörű tavasz van!</i>	Szerelem	SzÁ. 7- 8. l. ÁD. 103-104. l. OM. 80-81. l.
<i>Micsoda színek! jaj, micsoda szag!</i>	Intelem	SzÁ. 108. l. ÁD. 114-115. l. OM. 100-101. l.
<i>Miért nem haltunk meg mi mindahá- nyan?</i>	Vattay Elemérnek	Kézirat
<i>Miért szűk, mondd, az éjjeled?</i>	Mint a fogoly	Vig. '50, 541. l. SzÉ. 85- 86. l. ÁD. 92-93. l.
<i>Mi ez a vad gyűlölködés,</i>	Mi ez...? Mi ez a vad gyűlölködés?	Vig. '52, 646.l. SzÉ. 99- 100. l. IV. 59-60. l. ÁD. 94-95. l. OM. 77-78. l.
<i>Mi is maradt még?</i>	Számadás	Pásztortűz, '37, 245. l. Függ. 57. l.
<i>Porfelhő nyomodban, Mikor az almát odaadta</i>	A tilalomszegés	VEF. 81- 82. l. IV. 130. l. ÁD. 131-132. l.
<i>Mikor hallottál csalogányt</i>	Inkább a tiszta nevetés	N. 92. l. PIM DD, 48. l.
<i>Mi lett belőlem? Szárnyas, szép hajam- ból,</i>	Késő őrhely Őrhely Mi lett belőlem?...	PN, '37 máj. 2., 38. l. Vig. '39, 107. l. ÍÜ. 5. l. SzÉ. 55. l.

<i>Mi lett belőlünk? ősz haj és barázda,</i>	Az elesettek közül egy	ÁD. 39-40. l. Vig. '68, 21. l. Kort. '68/2., 376. l. VÉF. 72- 73. l. IV. 129. l. ÁD. 134-135. l. OM. 112. l.
<i>Mi lett velünk? fekszünk fehéren</i>	Majd tisztán felkelünk	N. 119. l. Kort. '74/1., 82. l. PIM DD, 58. l.
<i>Milyen jó, hogy még érzem az ütést, hogy Milyen jó volt lebukni mélyre (ld. még: Nem is tudom... - II.) Milyen tiszta a levegő!</i>	Milyen jó... Válogatás világok közt I. Milyen tiszta a levegő	Vig. '54, 35. l. OM. 183-184. l. VÉF. 22- 23. l. IV. 112- 113. l. Vig. '52, 647. l. SzÉ. 104- 105. l. IV. 63-64. l. OM. 79-80. l.
<i>Milyen volt a szeretetem</i>	Egyetlen, nagy gyönyörűség [Cím nélkül]	N. 14. l. PIM DD, 98. l.
<i>Mindegy, hogy mit teszel. Nem ítélkez- hetünk</i>	Konok szeretetben Konok szeretetben (Thurzó Gábornak) Konok szeretetben [vö. Konok szeretet] (cím nélkül) Emlékezz vissza	MAGY. '48, 606. l. AVA. 56-57. l. Vig. '48, 581. l. Vig. '75, 847. l. ZL. 50. l. OM. 152. l. PIM DD, 32. l. (auto- gráf cím és javítások a szövegben)
<i>Minden egyébre gondolnak, de rá nem.</i>		Vig. '52, 26. l. ÉS., '61/4, 4. l. SzÁ. 46- 47. l. IV. 77-78. l. OM. 83-84. l.
<i>Minden éjszaka meghalok,</i>	Minden éjszaka meghalok Moz- dulatok	ZL. 11. l. Vig. '49, 152. l. Vig. '78, 240. l. OM. 180. l.
<i>Minden hozzája kapcsolódik, Minden lépéssel közelebb vagy,</i>	Utálat Kifogyhatatlan Isten	Vig. '67, 454. l. VÉF. 20. l. IV. 111. l.
<i>Mindent csak érted: csontot és velőt,</i>	Galambnak	N. 87. l. ÁD. 209. l.
<i>Mindig csak az a dallam Mindig üldözni fognak valakit, Mind jobban összevegyülök</i>	Az a dallam Könyörgés lenne ez Mind jobban összevegyülök	Vig. '51, 412. l. SzÉ. 96-97. l. IV. 57-58. l. ÁD. 99-100. l. OM. 76-77. l.
<i>Mind kevesebb a mámor és a nagy</i>	Mind kevesebb Egy pásztor, egy akol	Ezüstkor I., 50. l.

<i>Minek panaszfal, odaállni</i> <i>Minek panaszkodnék? A terhes évek</i>	Kikalapált a sorsunk Börtön Minek panaszkodnék?	SzÁ. 25. l. { datálás: 1943 } IV. 72. l. OM. 82. l. N. 41. l. Vig. '46, 28. AVA. 31-32. l. SzÉ. 67. l. IV. 39. l. ÁD. 68-69. l. PN '38, ápr. 17., 41. l. IÜ. 13. l. VÚ. '35, ápr. 14., 3. l. Függ. 24-25. l.
<i>Mint az, ki este halkán ágyba fekszik,</i>	Műtét	
<i>Mint buborék, mit játszi gyermek röp- pent</i> (ld. még: <i>Felöltöd szende... - II.</i>) (ld. még: <i>Mint bús galambok... - III.</i>)	Változatok az új tavaszra I. (Mint buborék...) (Isten felé...) (A mozdulatlan ég alatt...)	
<i>Mint bús galambok, dúcukból kiszálltak</i> (ld.: <i>Mint buborék... - I.</i>)	Változatok az új tavaszra III. (A mozdulatlan ég alatt...)	VÚ. '35, ápr. 14., 3. l. Függ. 24-25. l.
<i>Mintha két óriási anakonda</i> <i>Mint karcsú hölgyek ébrednek a fák</i>	Cirkusz A lány és a macska	SzÁ. 109. l. Tükör '36/3, 203. l. Függ. 43. l.
<i>Mit ér a vigasz és a részvét?</i>	Mit ér a vigasz?	MAGY. '47, 692. l. Függ. 101. l.
<i>Mit látott, aki arra ment?</i>	Asszurbanipál városa	AVT. 61. l. ÁD. 176-177. l.
<i>Mit mondhatnék neked, kit ismerek</i> <i>Mit tudsz a bárányról? Szelíd</i> (ld. még: <i>Egy hónapig még... - 2.</i>)	Rónay Györgynek Fájdalmaim I.	Vig. '84, 424. l. ZL. 78. l. PIM DD, 38. l.
<i>Mi vagyok én az öreg fákhöz képest?</i>	Öreg fák	ZL. 70. l. PIM DD, 73. l. (auto- gráf megjegyzés: K.S.)
<i>Mivé változnék át? Kivénült</i>	Ami most jön [Cím nélkül]	N. 31. l. PIM DD, 99. l.
<i>Most alszom. (Balról áll egy régi kép.</i> (ld. még: <i>Most olvasok... - I.</i>)	Éjszaka II.	PN. '39, máj. 7., 32. l. IÜ. 18. l. ÁD. 44. l. OM. 34-35. l.
<i>Most azt kérdezem, hogy mi a valóság?</i>	Ma nyugtalan vagyok Nyugton vagyok ma Ma nyugtalan vagyok	Vig. '75, 337. l. ZL. 23. l. OM. 190-191. l.
<i>Most dús hajával eltakarja</i>	Az ősz a kertbe lép	VÚ. '36, jan. 19., 10. l. Vigilia, 2000, 697-698. Függ. 42. l.
<i>Most ez vagyok. Ki hogyan jár, ez az</i> <i>Most is fel kell,</i> <i>hogy építsek újra mindent,</i> <i>Most olvasok. (Kint ágas, vén füzek</i> (ld. még: <i>Most alszom... - II.</i>)	Most ez vagyok 1961 Éjszaka I.	ÁD. 212. l. Vig. '71, 538. l. OM. 188. l. PN. '39, máj. 7., 32. l. IÜ. 18. l. ÁD. 44. l. OM. 34-35. l.

<i>Most újra látom s bámulok</i> (<i>mint gyermekkoromban</i>)	A fehér elefánt Elefánt	VÚ. '35, jún. 29., 3. l. Élet '40, 132. l. HV. 15. l. SzÁ. 9. l. IV. 65. l.
<i>Most üde színeket, ártatlan hangokat</i>	Kérés	N. 135. l. PIM DD, 53. l. (autográf jelölés)
<i>Most vettem észre, hogy kizöldült</i> <i>Most zöldben áll a kert. Itt-ott virágok</i>	Keserőség Délelőtt	SzÁ. 54. l. ÉS., '61/ 40, 7. l. SzÁ. 97. l. ÁD. 114. l.
<i>Mozdulatlan, sötét kövek</i>	Ábrándok kövilága Kővé vált ábrándok	Vig. '67, 38. l. VÉF. 26. l. OM. 105. l.
<i>Mögöttünk minden elmaradt.</i>	Méreg és éhség Mögöttünk minden elmaradt Éhes szájak	MAGY. '46, 767. l. AVA 24-25. l. VÉF. 116- 117. l. ÁD. 65. l.
<i>Nagy, csúcsos ablak, hófehér gerendák,</i>	Anna a kertbe néz	VÚ. '35, szept. 8., ? l. Függ. 34. l.
<i>Nagy elragadtatás az élet.</i>	Önkívület	MAGY. '48, 606. l. Függ. 102. l.
<i>Napfényes kert. Az úton rőt homok.</i>	Nevetsz Nevetsz !	VÚ. '35, dec. 25., 5. l. HV. 31-32. l. ÁD. 20-21. l. OM. 18-19. l.
<i>Napfényes táj. Halvány, kékes színek.</i>	Akvarell	ÍÜ. 6. l. SzÉ. 52. l. ÁD. 40-41. l. OM. 29-30. l.
<i>(Napfény! szóltam egy reggelen -)</i> (<i>ld. még: Halott voltam... - I.</i>)	A feltámadás részletei II.	VÉF. 17- 18. l. IV. 108- 109. l.
<i>Nap szárította tiszta szél</i> <i>Ne ébreszd fel az alvó</i> <i>Ne felejtse el az öregek magányát</i>	Id.: Fölszárították friss szelek Intelem Az iszonyatos harc [Cím nélkül]	ZL. 76-77. l. N. 133. l. PIM DD, 100. l.
<i>Nehéz</i> (<i>beszélni. Nyelvem elpihen.</i>)	Visszfény	Napkelet '40/5, 254. l. Függ. 81. l.
<i>Nehéz és kábító boroktól</i>	Veteményes	Élet, '39, 940. l. Függ. 76. l.
<i>neked nekem juttatott évek</i> <i>Nekünk is nyílik a virág,</i>	Neked nekem Számunkra is van ünnepély	Vig. '72, 57. l. N. 91. l. OM. 146. l.
<i>Nem a bújócskát, nem a fára mászást,</i> <i>Nem adhatunk neked mi semmit;</i> (<i>ld. még: Az Isten, akit sose... - II.</i>)	Hogyan lehet? Szabó Lőrínchez I.	VÉF. 58. l. SzÁ. 64- 65. l. ÁD. 110-111. l. OM. 91-92. l.
<i>Nemcsak a mában, az emberiségnek</i>	A legjobbnak találom	Vig. '75, 701. l.

<i>Nemcsak megcsókolják a nőket, Nem éget sebet Júdas csókja,</i>	Merész fiatal emberek Mindennapi Júdas	ZL. 47-48. l. OM. 151-152. l. N. 69. l. N. 75. l. ÁD. 190-191. l. OM. 144. l. PIM DD, 65. l. N. 107. l. PIM DD, 7. l.
<i>Nem értem, mért nem vagyok szőke,</i>	Lázadás A lázadás	Tükör '36/6, 419. l. Függ. 46. l. AVT. 30. l. Vig. '84, 424. l. Függ. 82. l.
<i>Nem hallom lépted és tudom, te vagy,</i>	Téleesti elégia	AVT. 5. l. VÉF. 22- 23. l. IV. 112- 113.l.
<i>Nem halt meg, mégis eltemettem Nem ismerlek. Ki vagy?</i>	Eltemettem Rába Györgynek (Az 'Im üdvözöllek' kötet ajánló- sorai.) Előszó Válogatás a világok közt II.	ZL. 26. l. AVT. 20. l. OM. 131. l. VÚ. '34, nov. 11., 3. l. Függ. 13. l. MAGY. '46, 178. l. AVA. 15. l. SzÉ. 64. l. ÁD. 60. l. OM. 46. l.
<i>Nem is tudom, hogy mennyi minden Nem is tudom már mit szeretnék (ld. még: Milyen jó volt lebukni... II.) Nem létező madarak énekelnek, Nem maradt utána más</i>	Felvillanó éden Növérem	Vig. '76, 177. l. N. 147. l. PIM DD, 101. l. N. 108. l. N. 64. l. PIM DD, 17. l. (auto- gráf javítás a szöveg- ben)
<i>Nem merem megfogni enyhe kezed: törékeny, illatos ágak Nem sujt le már az élő szeretet.</i>	Csacska kép tűzpiros selymen Hazug világban Sóbálvány Nem sujt le már az élő szeretet	SzÁ. 45. l. ÁD. 105. l. OM. 82. l. MIA, 176. l. Függ. 84. l. Élet '34, 339. l. Függ. 6. l. ÚE. '61, Okt. 8. SzÁ. 99. l. IV. 98. l. ÁD. 118. l. OM. 98. l. ED. 16. l. Magyar Nemzet, 2001.
<i>Nem tudtam azt, hogy megszülettem,</i>	Utószó [Cím nélkül]	
<i>Nem vagyok zátonyra futott Nem vagy zokogó gerle, éles,</i>	Jól bevált A szükségszerű rossz	
<i>Ne nyugtalankodj! Én azért vagyok,</i>	Ne nyugtalankodj	
<i>neveden szólítottalak,</i>	Patak	
<i>Nevetve fut ki a fák közül</i>	Május	
<i>Nézd, visszajöttem éhesen és rongyosan</i>	A tékozló fiú hazatérése	

<i>Nézem az apró bogarat,</i>	Nincs felmentés	ápr. 21. 32. l. Vig. '77, 320. l. OM. 191. l.
<i>Nézte a virágot, örült,</i>	Ismét az anyám	N. 19. l.
	Megint csak az anyám	ÁD. 185. l.
<i>Nincs háború, csak itt-ott öldökölnek. (ölik egymást.)</i>	Nem vagyunk boldogok	PIM DD, 60. l. AVA. 53. l.
	Boldogtalanság	Vig. '48, 482. l. VÉF. 122. l. { datálás: 1946 } ÁD. 75-76. l. OM. 56. l.
<i>Nincs teste, arca, a fülemben</i>	Az őrizőm	N. 51. l.
<i>Nyarak repültek el, a semmiben</i>	Az öreg ember így szól	ÁD. 210. l. OM. 157. l.
<i>Nyargalnak a halottak</i>	Véget nem érő hadsereg	N. 134. l. ÁD. 198-199. l. OM. 148. l.
		PIM DD, 86. l.
<i>Nyerítenek a mének,</i>	Veszélyes évszak	N. 66. l. PIM DD, 85. l.
<i>Nyiljatok meg bezárt kapuk. Nytított egekre vágyom,</i>	A fiatalság csukott kertje Utált szerep	AVT. 52. l. N. 120-121. l. PIM DD, 82. l.
<i>Ó, hajnal, hosszú nevetés,</i>	Délelőtti szélesönd	VÚ. '36, jún. 28., 8. l. Függ. 45. l.
<i>Ó, hosszú esték, lángok és jajok, Oidipos vakon, botladozva</i>	<i>ld.: Jaj, hosszú esték...</i> Hol van a hely?	ÁD. 212-213. l. OM. 158. l. ED. 18. l.
<i>Ó, ifjúság, hogy elleptél fürge</i>	Eltűnő ifjúság	Pásztortűz, '37, 245. l. Függ. 56. l.
<i>Ó, Istenem, be szörnyű az,</i>	Ó, Istenem, be szörnyű az	Vig. '51, 529. l. OM. 181-182. l.
<i>Október ez, az őszülő (a vénülő)</i>	Jaj, intsetek barátaim	Vasárnap (Arad), '35, aug. 25., 312. l.
	Október	VÚ. '35, okt. 27., 12. l. VÉF. 105. l. { datálás: 1935 }
<i>Olvadó, szép szavakkal</i>	A szavak ereje	N. 77. l. PIM DD, 16. l. (javított, autográf cím)
<i>Olyan korán van. Néhány csattogó,</i>	Tájkép mozgással Tájkép, mozgással	ÉS. '61/19, 8. l. VÉF. 123. l.
<i>Olyasmit tett, hogy kiirtotta Oly félelmesen szép ez a vihar.</i>	Változatlanul A vihar szépsége	AVT. 14. l. IV. 199. l. OM. 125-126. l.
<i>Oly lassú, lassú, lassú most az esték</i>	Rózsa	PN. '39, febr. 12., 30. l.

<i>Oly sok csalódás és kudarc után Oly szép vagyok, oly szép vagyok,</i>	Szent szerelem Valéria	IÜ. 7. 1. ÚE. '60, Máj. 1. IÜ. 24. 1. SzÉ. 43. 1. ÁD. 47. 1.
<i>Oly szörnyűszép az éjszaka.</i>	Oly szörnyűszép Oly szörnyűszép az éjszaka	AVA. 60. 1. Vig. '48, 580. 1. SzÉ. 71. 1. IV. 43. 1.
<i>Ó, nézd, a tükör várja arcod (ld. még: A lélek lassan... - I. Kialszik, mint... -II.)</i>	Fekete esztendők III.	MAGY. '45, 261-62. 1. AVA. 9-12. 1. SzÁ. 29- 31. 1. IV. 73-75. 1. ÁD. 56-58. 1. OM. 41-43. 1.
<i>Ömlött az eső. Arra vártam,</i>	A megváltásra várakozva A megváltásra várakozás	ZL. 17. 1. PIM DD, 9. 1. (autográf cím, és javítás)
<i>Öregségével harcolt,</i>	Egy angyal erejével [Cím nélkül]	N. 15. 1. PIM DD, 102. 1.
<i>Öreg vagyok. A hajam őszül.</i>	Fulladozva Öreg vagyok, a hajam őszül	Válasz, '47, 320. 1. AVA. 35-36. 1. SzÉ. 68. 1. IV. 40. 1.
<i>Örjögő voltam, most pedig szelíd,</i>	Átváltozás	Vig. '69, 454. 1. IV. 145. 1. ÁD. 144-145. 1.
<i>Örjögő voltam, most pedig szelíd, Ősz. A fáknak pöttye búsit,</i>	Id.: Örjögő voltam Camea	Tükör, '35/10, 51. 1. Függ. 37. 1.
<i>Őszi napokban, hallgasd csak, mikor a halkléptű alkony az ablak alatt Összezsapnak a szenvedélyek,</i>	Szeszélyes, őszi zsolozsma Mindennapi harcok A mindennapi harcok	Tükör, '34/11, 14. 1. Függ. 15. 1. Új Írás, '73/3, 41. 1. AVT. 57. 1. OM. 138. 1.
<i>Összefonódó indák kúsznak</i>	A rózsza foglyai	IV. 173. 1. ÁD. 152. 1.
<i>Őt sírásó hantolta el,</i>	A végső ráadás	N. 17. 1. ÁD. 184-185. 1.
<i>Őszuta-járásod megigéz,</i>	Ne legyenek rabja senkinek	ÁD. 214-215. 1.
<i>Panaszos énekek a távol</i>	Égjen utolszor	ÁD. 215. 1. OM. 158. 1.
<i>Pár jegenyét</i>	Arckép Sajgás, vagy közöny	Vig. '39, 543. 1. IÜ. 9. 1. N. 143. 1. {d.: 1938}
<i>Pár szárnycsapás a dombokig, csak egy</i>	Pár szárnycsapás	ÁD. 42. 1. Vig. '42, 368. 1. (és 137. 1.)

<i>Pilátus mosta a kezét</i>	Vége a mulatásnak	SzÁ. 20. l. N. 42. l. OM. 141-142. l.
<i>Pislogva nézel rám. Szemedben (ld. még: A táj... - II.)</i>	Péterke (Egy ifjú macska) I. Péterke, egy ifjú macska (csak az I. rész) Péterke, egy ifjú macska I. Egy macska I.	Pásztortűz, '36, 151. l. VÚ. '36, ápr. 26., 12. l. HV. 54-57. l. SzÉ. 32-34. l. ÁD. 32-35. l.
<i>Puhaléptű macskák olykor éjszakákon</i>	Szonett H-mollban	Tükör '35/1, 9. l. Függ. 20. l.
<i>Ragadozó vagy. Szép metszőfogad</i>	Zürzavar	AVA. 54-55. l. SzÁ. 41. l. ÁD. 76-77. l.
<i>Ravasz, akár a róka, és kemény</i>	A művész özvegye	N. 73. l. PIM DD, 10. l.
<i>Reggel felé madárcsapat Rejtélyes, szép mosoly és combok és ka- rok, Repkényszerűen befutotta</i>	Legyen áldott... Dulcineának Riadt boldogság	Vig. '79, 416. l. SzÁ. 110. l. IV. 101. l. N. 60. l. PIM DD, 78. l.
<i>Rettenetes csend. Szavaim</i>	Pusztába kiáltás	Vig. '70, 595. l. IV. 201. l. OM. 126. l.
<i>Rézangyal áll hegyében. Ó, (ld. még: Szél fut a reketyésben és I.) Riadtan nézed, merre, hol vagy?</i>	Villa D'Ildikó III. (A kút) Téli rózsaszag	Pásztortűz, '37, 41. l. Függ. 50-52. l. Vig. '39, 108. l. OM. 164-165. l.
<i>Ringat a száradó lucerna,</i>	Hajdúdorog Ringat a száradó lucerna	Vig. '49, 803. l. SzÉ. 90. l. IV. 52. l. OM. 72. l.
<i>Rohannak a lovak a pályán,</i>	Így is van	Vig. '74, 51. l. N. 65. l. PIM DD, 46. l. (auto- gráf jelölés)
<i>Romokat hagy maga után,</i>	Nők bolondítója	ZL. 69-70. l. PIM DD, 70. l.
<i>Semmit sem hallott és az, amit látott,</i>	Agyalágyult	Vig. '74, 610. l. ZL. 40. l. PIM DD, 19. l. (vari- áns)
<i>Sírd ki magad és tisztulj meg egészen.</i>	Kívánatos megtisztulás	Vig. '72, 772. l. AVT. 74. l.
<i>S most rozsdaszínű frakkosan (ld. még: Szél fut a reketyésben és I.) Sokan szeretnék Nérót játszani</i>	Villa D'Ildikó IV. (A rigók) Végzavak	Pásztortűz, '37, 41. l. Függ. 50-52. l. PIM DD, 69. l. Vig. 2004, 41. l.

<i>Sok százmillió ég felé</i>	Békét	VÉF. 41- 42. I. IV. 119. I.
<i>Sötéten izzik és izzaszt a nyár.</i>	Végtelenség	Vig. '39, 278. I. Függ. 75. I.
<i>Sötétségből, ködből kilépni Suttogóra fogta a hangját,</i>	A szigeti Casino előtt Egy férfi	N. 67. I. ZL. 31. I. PIM DD, 31. I.
<i>Százkető évig lobogott,</i>	Anyám halála Mi lesz velem? [Cím nélkül]	Vig. '72, 319. I. N. 12. I. PIM DD, 103. I. (auto- gráf javítás)
<i>Szédülten ingott ég és föld velem.</i>	Végítélet ablaka	MAGY. '46, 178. I. AVA. 16. I.
	Szédülten ingott ég és föld velem	Négy nemzedék, 238. I. SzÉ. 62. I. IV. 37. I. ÁD. 60-61. I. OM. 44. I.
<i>Szél fut a reketyésben és (ld. még.: Kigyófejes pillére... - II. Rézangyal áll... - III. S most rozsdaszínü... - IV. Fehéren és merev... - V. Kerek kalapban és... - VI. Mehalt. Itt nyugszik... - VII.)</i>	Villa D'Ildikó I. (Hajnal a kertben)	Páosztortúz, '37, 41. I. Függ. 50-52. I.
<i>Szelid barátok, szentek és papok</i>	Templomfülke	Költészet, 68. I. Vig. '43, 24. I. OM. 174-75. I.
<i>Szelid, zöld réteken az est,</i>	A jámborság verse	PN, '35 dec. 25., 55. I. HV. 33-34. I.
<i>Szemében a mindenttudás Szemek, nyitott, sötét szemek,</i>	A kevesek és a sokak Hívó szó	AVT. 76. I. IV. 141. I. ÁD. 145-146. I.
<i>Szemét becsukta, nehezen</i>	Második keresztelés	N. 90. I. OM. 145. I.
<i>Szenyes az élet, s bárha mosdunk,</i>	A lélek megváltásai	Vig. '67, 38. I. VÉF. 39- 40. I. IV. 118. I. OM. 107-108. I.
<i>Szépek ezek a nők a sétány</i>	A szigeten	IV. 161. I. ÁD. 147-148. I.
<i>Szép és nemes állat, a börtön Szép gyerekkoromból áthallik az ének,</i>	Bandita Ámen	AVT. 9. I. ZL. 52. I. PIM DD, 28. I. (auto- gráf javítás a szöveg- ben)
<i>Szép, májusi nap ez: Vasárnap, jó vasárnap.</i>	Nem lehet más ez a nap ...	Páosztortúz, '35, 285. I. Függ. 31. I.
<i>Szép vőlegény, derék fiú,</i>	Számadás az ősz előtt II.	EH '36/9, 709-710. I.

(ld.: <i>Vezess leányom... - I.</i>)		Függ. 47-48. l.
<i>Szerelem, barátság, keserűség -</i>	Hosszú nyár	Vig. '49, 672. l.
<i>Szerencsétlen leszel, szerencsés,</i>	Jóslat	Függ. 105. l.
<i>Szeretsz? Megsütlek, mint a jégcsap.</i>	Jég	N. 50. l.
<i>Szétkented színedet, a sárgát,</i>	Szeptemberi elégedettség	PIM DD, 50. l.
	Szétkented színedet, a sárgát	Ir.,Tud. '46/4, 56. l.
		Függ. 98. l.
		Élet, '36, 1017. l.
		HV. 52-53. l.
		ÚMK. 105. l.
		SzÉ. 30-31. l.
		IV. 21- 22. l.
		OM. 26-27. l.
<i>Szémézett és látta a házak</i>	A nap vége	Vig. '73, 247. l.
<i>Szétszakíttatnám magamat,</i>	Minden nap, év Hozzáadott minden nap, év	AVT. 54. l.
		ZL. 64-65. l.
		PIM DD, 45. l. (auto- gráf cím, és jelölések)
<i>Szívekben turkálók, a múltnak</i>	Én vagyok az	ZL. 37-38. l.
		OM. 151. l.
		PIM DD, 36. l. (auto- gráf cím)
<i>Szívemben és szívünkben élsz. Petőfit</i>	Béni	VÉF. 97. l.
		Kort. '68/5., 727. l.
		IV. 136. l.
		OM. 116. l.
<i>Szívetem mérem: milyen súlyos?</i> (ld. még: <i>Zsiráfnyakú fák... - II.</i>)	Álom és valóság közt Álom és ébredés között I.	Vig. '60, 23. l.
<i>Szívemnek holdvilága, te</i>	Mint a holdsütés	SzÁ. 59- 60. l.
		IV. 85- 86. l.
<i>Szolgám. Polgár az állatok közt.</i>	Kutyám Kristóf	Vig. '43, 24. l.
		Függ. 92. l.
<i>Szomorú vagy és szürkülő hajú</i>	Két sors	Élet, '39, 458. l.
		IÜ. 22. l.
<i>Szőlők és fák hatalmas zöldje.</i>	A gyümölesszedő fiú Gyümölesszedő fiú Szőlőhegyen	ÁD. 46. l.
		ZL. 61. l.
<i>Szülőházam,</i>	Szülőházam	PIM DD, 54. l.
		VÚ. '36, ápr. 12., 2. l.
		HV. 26-27. l.
		ÁD. 19-20. l.
		Tükör '38/9, 668. l.
		Függ. 68. l.
<i>Takarj, takarj el némaság,</i>	A másik parton	Vasárnap (Arad), 1937.
	Hova legyek?	okt. 31., 388. l.
		Nyugat '37/12, 415. l.
		Függ. 59. l.
<i>Takarmányul szolgáltál és nem egyszer,</i> <i>Talákoztam fáklyavivőkkel,</i>	Vésd az agyadba A fáklyavivő szavai	ÁD. 213. l.
		N. 56. l.
<i>Társnőjét hívja és a hangja</i>	Fiatal lány	PIM DD, 3. l.
		VÉF. 9. l.

<i>Tavaszi volt. Fönt a Golgotán</i> (ld. még: <i>Elmult a nyár... - III.</i> <i>Fölszárították... - II.</i>)	haj, ifjúság... (csak az I. rész!) Haj, ifjúság! I. (Előhang a város- ról)	IV. 106. l. Szerelmeink, '94, 25. l. Élet '35, 922. l. Pásztortűz, '35, 412. l. HV. 5-10. l.
	Gyermekkorunk I.	
	(A három szakasz hol egy versként jelenik meg, hol a kezdő szakasz (I.), hol az utolsó (III.) külön vers.)	SzÉ. 10-13. l. IV. 7-10. l. ÁD. 7-10. l. OM. 13-16. l.
<i>Tejes világ - néhány toboz</i>	Tejes világ	ÚE. '50, Dec. 31. IV. 54. l. OM. 73. l.
<i>Tenyereken ringattalak,</i> <i>Terasz a lágymányosi tónál,</i> <i>Testét, mely friss és fiatal,</i>	Szegény, szegény Terasz, emberekkel Barokk	AVT. 71. l. VÉF. 50. l. VÉF. 101-102. l. { datálás: 1934 } IV. 137-138. l. ÁD. 129-130. l.
<i>Testünk és lelkünk megfagyott</i>	Téli nap a hegyen	Élet '38, 25. l. Függ. 61. l.
<i>Tétován legel a csend,</i>	A vágyakozás verse	Tükör '35/9, 36. l. Függ. 36. l.
<i>Te vagy a szerelem, te, szörnyű lárva,</i>	Sok és kevés	IV. 191. l. ÁD. 150-151. l.
<i>Ti, lugasok s ti, lombos ágak,</i>	Remény és kétségbeesés	Ezüstkor I., 48. l. Függ. 94. l.
<i>Titokzatos tekintet és mosoly,</i>	Kijelölt utak	N. 137. l. PIM DD, 55. l.
<i>Torony-fenyők lándzsája üt</i> <i>Tragikus álarca lett az arca,</i> <i>Tudásom ennyi csak. A bátrak</i>	ld.: <i>Vén fenyők...</i> Eszköz Nem elég	AVT. 56. l. Vig. '73, 247. l. AVT. 39. l. ÁD. 172-173. l. OM. 132-133. l. Vig. '74, 51. l. N. 62. l. ÁD. 190. l.
<i>Tündérvilágot épített magának,</i>	Szegény, megőrült Aki szépen megőrült	
<i>Úgy állt a híd korlátja mellett</i> <i>Úgy bámulod úgy nézed a hegyek</i>	Egy ismerős Milyen lehet	IV. 200. l. VÉF. 111. l. { datálás: 1937 }
<i>Úgy élek, mint az állatok.</i>	Révay Józsefnek	MIA, 177. l. Függ. 85. l.
	Úgy élek (átdolgozott)	SzÁ. 21. l. { datálás: 1941 }
<i>Úgy hallgattam, mint vak a fuvolást,</i>	Változatok	IV. 71. l. { - } Jelenkor, '67/7-8, 630. l. VÉF. 8. l. IV. 105. l.

<i>Új birkózások, új veszélyek, Uram, ha fáradtan lihegek,</i>	Új birkózások Kengyelfutó (Füst Milánnak)	ÁD. 123-124. 1. VÉF. 69. 1. Vig. '49, 98. 1. OM. 179. 1. ZL. 41. 1.
<i>Utazzam-e vagy nem? A dalmát tenger</i>	Fontolgatás	
<i>Ülnek a padon. Várakoznak. Ülök az ablaknál. A kis</i>	A padon ülök Szép és rettentő világ Szép és rémítő élet	N. 68. 1. Vig. '66, 460. 1. VÉF. 13- 14. 1. ÁD. 124-125. 1. ZL. 7-8. 1.
<i>Ülök magamban, A szobám</i>	A súly növekszik	PIM DD, 15. 1. (auto- gráf cím, és javítások a szövegben)
<i>Ültünk az ágy szélén és mondta,</i>	Hajdani esték [Cím nélkül]	N. 27. 1. PIM DD, 104. 1. (auto- gráf javítás)
<i>Üresen állnak a padok,</i>	A padok télen	ZL. 74. 1.
<i>Vad csikozású égbolt, megtört</i>	Valamit tenni	Vig. '71, 103. 1. IV. 181. 1. OM. 125. 1.
<i>Vajon még fel fogok repülni</i>	Ez lettem én	Vig. '70, 595. 1. IV. 202. 1. Szép versek, '71, 306. 1. OM. 126-127. 1. ED. 7-8. 1.
<i>Vakvágányok, vaksötétségű</i>	Légy acél, vagy beton	Vig. '73, 247. 1. N. 72. 1. PIM DD, 57. 1.
<i>Valaha még pásztor volt minden ember,</i>	Korok	VÉF. 43. 1. IV. 120. 1. ÁD. 133. 1. OM. 108. 1.
<i>Valahol az álomnak közepén, egy (ld. még: Levetette ruháját... - I.)</i>	Irgalmas álmok II.	SzÁ. 76- 77. 1. IV. 90- 91. 1. ÁD. 112-113. 1.
<i>Valakire figyelmes lettem. Szemben Valakit lestem és követtem, baljós Valamilyen vérpadra készülök,</i>	Kettős játék 2. (Ezt meséli o) Kettős játék 1. (Ezt vallom én) A dolgok szívéig Egészen a dolgok szívéig	IV. 163- 164. 1. IV. 163- 164. 1. Vig. '67, 454. 1. VÉF. 48- 49. 1. IV. 122- 123. 1. ÁD. 137-138. 1.
<i>Valószínűtlen távolságba vesztél, Van-e még a számomra út, (vagy: Van-e még számomra út a)</i>	Eszméimbe veszttem Kérdések	ZL. 39. 1. Vig. '74, 329. 1. Vig. '77, 320. 1. OM. 189-190. 1. ED. 15. 1.
<i>Van kerted és van lugasod a kertben (vagy: árnyas)</i>	Így él az ember	ÚE. '46. Szept. 8. Hazánk, '47, dec. 24.,

	Példa	15. l. AVA. 28-29. l. SzÁ. 35. l. IV. 76. l. ÁD. 67. l.
<i>Vannak jelképeim és eszményképeim:</i>	Összefoglalás Ami az enyém	ÚE. '69, Ápr. 6. IV. 151. l. OM. 119. l.
<i>Vas, kő, üveg nagy halmaza a város,</i>	Miféle szerelem?	SzÁ. 93. l. ÁD. 117. l.
<i>Vendégfiúcska. Kék szeme</i>	Gyermekarckép	VÚ. '35, dec. 1., 6. l. HV. 18-19. l. Élet '40, 244. l. ÁD. 16-17. l.
<i>Vén fenyők lándzsahegye üt</i> (vagy: <i>Torony-fenyők lándzsája üt</i>) (ld. még: <i>Kéménye füstöl... I.</i>)	Nagyvárad emlékek II. (Anyám) Nagyvárad emlékek II. (-)	VÚ. '35, május 5., 12. l. Korunk, 108. l. FML. 506-508. l. SzÉ. 7-9. l. ÁD. 81-83. l. OM. 61-63. l.
<i>Vén padlásgerendáikon</i>	Változat	ZL. 59-60. l. OM. 153-154. l. PIM DD, 84. l. (auto- gráf cím)
<i>Verőfény vágyak verdesik az este</i>	Andante	VÚ. '34, dec. 16., 8. l. Függ. 16. l.
<i>Vezess leányom, Ildikó,</i> (ld. még: <i>Szép vőlegény... II.</i>)	Számadás az ősz előtt I.	EH '36/9, 709-710. l.
<i>Vidám, garázda szél dúdol csak úgy ma- gában</i>	Koraősz a szőlőhegyen.	Korunk, 101. l. Függ. 38. l.
<i>Vidámító dalok, kies</i>	Vázlat a szeretkezéstről	VÉF. 53. l.
<i>Vidékeket pingált és szöke nőket,</i>	Lombárdiai festő	Napkelet, '39/2, 104. l.
	Lombárdiai festő (Barátnőmnek)	Pásztortűz, '42, 258. l. AVT. 46. l.
<i>Vigasztalásul visszahozlak újra</i>	A visszahívott tenger	ÁD. 174. l. AVT. 34. l. ÁD. 170. l.
<i>Vigyázz a fűre, hogyha lépsz. Az ősszel</i>	Füvek	Korunk, 102. l. FML. 505. l. Függ. 39. l.
<i>Villanyárammal telített</i>	Mégis révbe ért	ZL. 81. l. OM. 155. l. PIM DD, 62. l.
<i>Virágok és virágok és virágok</i>	Egy rés	kéziratban (Czjzek le- vél, évszám nélkül, aug 24.) ÁD. 213. l.
<i>Vissza ne nézz, mert sóbálvánnyá válsz,</i>	Légy más, mint eddig	IV. 170. l. OM. 120. l.

<i>Vonásai és szeme tiszták.</i>	Kamasz	Kort. '60/11., 726. l. SzÁ. 80. l. ÁD. 115-116. l. OM. 96. l.
<i>Vonultam díszes körmenetben,</i>	Most, hogy megöregedtem	N. 115. l. ÁD. 196. l. PIM DD, 67. l. (auto- gráf javítás)
<i>Zöld réten fehér tehenek. Zúgnak a tölgyek, aztán árad</i>	Paradicsomi pillanat Őszök	IV. 159. l. PN. '39, ápr. 30., 31. l. VÉF. 112- 113. l. { datálás: 1937 }
<i>Zuhanni kellett ágról ágra</i>	Zuhanni kellett	Vig. '47, 689. l. AVA. 44. l. N. 144. l. {d.: 1942} ÁD. 71-72. l. OM. 52. l.
<i>Zúzmarás galambok, fázékony szívek,</i>	Zúzmarás világban	Vig. '70, 16. l.
<i>Zsiráfnyakú fák, buksi bokrok, (ld. még: Szívemet mérem... I.)</i>	Ébredés után (csak ez a rész! - I.) Álom és valóság közt II. Álom és ébredés között II.	ÉS. '58/7., 4. l. Vig. '60, 23. l. SzÁ. 59- 60. l. IV. 85- 86. l.

Az átnézett könyvek és periodikumok jegyzéke:

Toldalagi Pál kötetei időrendben:

TOLDALAGHY, *Hajnali versenyfutás*, Bp., Pázmány Péter Irod. Társ., 1936

TOLDALAGHY, *Im, üdvözöllek*, Genius, 1940

TOLDALAGI, *Végítélet ablaka*, Bp., 1948

TOLDALAGI, *Szitáló évek*, Bp., Magvető, 1957

TOLDALAGI, *Szárnyalás*, Bp., Szépirodalmi, 1965

TOLDALAGI, *Valamilyen éden felé*, Bp., Magvető, 1968

TOLDALAGI, *Igézet és valóság*, Bp., Magvető, 1971

TOLDALAGI, *A visszahívott tenger*, Bp., Szépirodalmi, 1973

TOLDALAGI, *Napló*, Bp., Magvető, 1974

TOLDALAGI, *Ámulattól a döbbenetig*, Bp., Magvető, 1976

TOLDALAGI, *Zord labdajáték*, Bp., Szépirodalmi, 1976

TOLDALAGI, *Oldott magány*, Bp., Szent István Társulat, 1995

Antológiák:

12 Költő, szerk. VÉRTES Jenő, Bp., 1940,

Az Est hármaskönyve (Versben-prózában 1938), szerk. KOCSIS László, MIHÁLYFI Ernő, SZABÓ Lőrinc, Bp., Az Est Lapkiadó Rt. Kiadása, 1938,

Fiatall Magyar Lira, szerk. FÉJA Géza, Bratislava-Pozsony, 1936

Korunk. (12 fiatal költő antológiája), szerk. DÉNES Béla, RADNÓTI Miklós, Független Szemle, 1935.

Költészet 1941 karácsonyára, szerk. KOVALOVSKY Miklós, Bp., Dr. Vajna és Bokor, 1941,

Magyar Irodalmi Almanach az 1941-es évre, szerk. THURZÓ Gábor, Bp., 1941.

Négy nemzedék (Élő magyar költők), szerk. SÓTÉR István, Parnasszus, 1948

Szerelmeink, szerk. BOHUS Magda, HORGAS Béla, LEVENDEL Júlia, Bp., Liget Műhely Alapítvány, 1994

Szép versek, Bp., Magvető, 1971

Új Erdélyi Antológia, szerk. ABAFÁY Gusztáv, JANCsó Elemér, I. SZEMPLÉR Ferenc, Cluj-Kolozsvár, Minerva, 1937

Új Magyar Költők I., Budapest, 1936, (*A tanítás problémái* sorozat darabja.)

Új Magyar Költők, kiad. MAKKAI László, Bp., 1937 II., (*A tanítás problémái*, 16.)

Periodikumok:²

Alföld (1950–1979)
Apolló (1934–1939)
Argonauták (1937–1938)
Diárium (1931–1948)
Élet és Irodalom (1957–1965)
Erdélyi Helikon (1928–1944) [Erdélyi Szépmíves Céh, Cluj]
Ezüstkor (1943)
Élet (1934–1944)
Hazánk [a Demokrata Néppárt hetilapja]
Hitel (1935, 1936–1944)
Irodalom, Tudomány (1945–1946)
Jelenkor (1939–1944)
Jelenkor (1958–1968)
Kelet Népe (1935–1942)
Korunk Szava (1931–1938)
Kortárs (1957–1976)
Magyarok (1945–1949)
Magyar Csillag
Nagyvilág (1947–1948) [A Magyar-Francia Társaság Lapja]
Napkelet (1937–1940)
Nyugat
Pásztortűz
Pesti Napló (szombati, vasárnapi és ünnepi számok, 1934–1939. október 29-ig.)
Sorsunk (1941–1948) [Pécs]
Szép Szó (1936–1939)
Tükör (1933–1942) [Franklin társulat]
Új Auróra (Fiatal költők anthológiája); Cserépfalvi, Bp., 1940
Új Ember³
Új Írás

² Az itt közölt évszámok a folyóiratok, a napilapok és egyéb periodikák átnézési intervallumáról tájékoztatnak. Azokat a helyeket is közlöm, ahol nem járt sikerrel a keresés. (Például az Apolló, az Argonauták vagy a Szép szó c. folyóiratokban nem jelent meg Toldalagi vers.)

³ Az Új Emberből kigyűjtött verseket Hafner Zoltántól kaptam.

Válasz (1934–38, 1946–48)

Vigilia (1935–1985)

Vasárnap (1933–1940) [Arad]

Vasárnapi Újság (1933–1936) [A Budapesti Hírlap képes melléklete.]

Felhasznált irodalom:

*A Jelenkor repertórium*a, Művelődési Propaganda Iroda, 1970

*A Diárium repertórium*a, szerk. GALAMBOS Ferenc, Bp., 1976

*Az Alföld repertórium*a 1950-69, szerk. SEBŐK Vilma, Bp., 1972

*Az Alföld repertórium*a 1970-79, szerk. SEBŐK Vilma, Debrecen, 1981.

Erdélyi Helikon repertórium, szerk. GALAMBOS Ferenc, 1928-1944⁴, <http://erdelyihelikon.adatbank.transindex.ro/>

Élet és Irodalom válogatott repertórium, szerk. GYURIS György, Bp., 1981

Kelet Népe Repertórium, szerk. SZÉNÁSSY Barnáné, SZŐÖR Árpádné, LUDÁNYI Valéria, PETRÁNYI Anikó, KLTE Könyvtára, 1979,

Nyugat repertórium, szerk. GALAMBOS Ferenc, MTA, 1959

Pásztortűz 1921-1944 (repertórium), szerk. GALAMBOS Ferenc, 1964, gépirat

Pásztortűz repertórium, BOKOR Gizella, BOKOR-KIS Anna: 1921-1944,
<http://pasztortuz.adatbank.transindex.ro/>

Szép Szó Repertórium, szerk. Kendéné Palágyi Erzsébet, PIM, 1974

SZEMLÉR Ferenc, *Az Erdélyi Helikon költői*, Bukarest, Kriterion, 1973

Új Írás repertórium: 1961-1973, szerk. KOLOZSNÉ KOVÁCS Gizella, Bp., Népművelési Propaganda Iroda, 1975

Vigilia Repertórium, szerk. Stauder Mária, Bp. 1987⁵

Hitel repertórium 1935-1944, szerk. Záhony Éva, <http://mek.oszk.hu/04400/04423/04423.htm>

4 Az Erdélyi Helikon Galambos Ferenc által készített repertórium a hibásan Toldalaghy Pálnak tulajdonít egy *Árny üzen a fénynek* című verset (1936/4, 268.), valójában ennek *Finta Zoltán* a szerzője.

5 A repertóriumban Stauder Mária jelöl egy *De profundis* c. verset, az 1942-es Vigilia évfolyam 296. oldalán. Ez hibás adatnak bizonyult, ugyanis a vers 1949-es!

3. rész

Toldalagi Pál életrajzának vázlata

1914. Ez év január 7-én Toldalagi Pál megszületett Kolozsvárott. Eredeti neve: Sperker Pál. Családjában ő a 12., legkisebb gyermek volt. Édesapja, lovag Sperker Ferencz, az Erdélyi Római Katolikus Status alapítványi uradalmainak püspöki jószágigazgatója, édesanyja, Scleinitz Marie a nagyercsei gróf Toldalaghi-család leszármazottja volt.
1923. Toldalagi apja meghalt. Kevés vagyont hagyott hátra. A gyermekek közül ekkor öten voltak életben: *Sperker Toni* (valószínűleg Antónia, de a levelezésből nem derül ki – ő nem érte meg a felnőttkort), *Sperker Henrietta* (Jetti), *Sperker Margit* és *Sperker Ferenc* (Franci). Vidéki városokban, Kolozsvárott, majd Nagyváradon is éltek – de legtöbbet Szent-Demeteren tartózkodtak. A falu neve ma Dumitreni. Maros megyében található, Marosvásárhelytől 22 km-re dél-keletre, Balavásártól (Bălăușeri) 5 km-re, a Kis-Küküllő völgyében. (A Toldalaghi-család ősi fészke, Koronka nagyon közel, Marosvásárhely és Szent-Demeter közt félúton fekszik.)
1930. Budapestre repatriált a család.
1932. Középiskoláinak elvégzése után Toldalagi a Budapesti Egyetem Jogtudományi Karára iratkozott be. Tanulmányait félbehagyta.
1934. Április 15-én a Szent István Társulat szépirodalmi folyóirata, az *Élet* közölte első költeményét, *Áprilisi kirándulás (Kétnapi út és mindenütt)* címmel.
1935. A Fővárosi Elektromos Műveknél töltött be hivatalnoki munkakört. A szűkebb irodalmi kör, ahová szorosán kapcsolódott innentől Thurzó Gábor és Rónay György körül szerveződött (Birkás Endre, Sötér István, Mándy Iván, Jékely Zoltán, Pilinszky János, Görgey Gábor, Major Ottó).
1936. Megjelent az első kötete, a *Hajnali versenyfutás*.
1940. Az *Im, üdvözöllek* című második kötet megjelenése.
1943. A két számot megélt Ezüstkor első füzetében jórészt az ő és Pilinszky János versei jelentek meg. (Rónay György és Thurzó Gábor szerkesztésében.)
1944. Megbetegedett: tuberkulózist állapítottak meg nála. Ez a betegség végigkísérte egész életét. Emiatt nem kellett katonai szolgálatot teljesítenie. Betegsége 1945-ben súlyosra fordult. Ezután fokozatosan elmaradozott az irodalmi életből.
1947. Ez év decemberétől 1948 tavaszáig Rómában a Collegium Hungaricum vendége volt, Pilinszky János társaságában. (Közben ajánlatot kapott Genfből, Madame Silberschein-től, a Menekült Értelmiségiek Világszövetségének vezetőjétől, hogy vonuljon be egy szanatóriumba, hogy kezeljék tüdőbetegségét. Ő ezt nem fogadta el.)
1948. A *Végítélet ablaka* című kötetének megjelenését a Művészeti Tanács és a Baumgarten alapítvány támogatta. Kötetért kizárták az Írószövetségből.

1949. Ettől az évtől nem publikálhatott csak a Vigiliában és az Új Emberben. Saját bevallása szerint ezután 9 évig nem mozdult ki Budapestről. Élete végéig édesanyjával és Jetti nővérével élt Bécsi úti lakásukban. Pilinszky Jánossal szorosra vált a kapcsolata, Rónay Györgynek és családjának is rendszeresen vendége volt.
1954. Súlyos tüdővérzést kapott. Legalább két év kellett, míg kilábolt a következményeiből: ágyhoz volt kötve. Ettől az évtől nem tudta ellátni munkakörét az Elektromos Műveknél. Otthon általában zenét hallgatott rádión és olvasott. Ha elmehetett valahová, futballmeccsre vagy moziba ment. A társaságtól meg volt fosztva.
1956. Megismerkedett bécsi rokonával, Czjzek (Toldalagi) Évával és évtizedekig tartó levelezésbe kezdett vele. 1956-tól rendszeres vendége volt a Ferenczy Bénéék baráti társaságának (ahová Pilinszky János is járt).
1957. Kötete jelent meg a Magvető kiadónál, *Szitáló évek* címen. Ettől kezdve szabadfoglalkozású íróként élt. 9 év óta először elhagyta Budapestet, Visegrádon üdült. De súlyos hurutot kapott.
1958. Márciusban a külső lektorizálásra kérték föl a Vigiliánál. Ám tavasszal föllobbant „tüdőfolyamata”. Hosszabb időre ágyba kényszerült. Közben Ferenczy Béni felesége elhidegítette Pilinszkytól. Egy évig nem találkoztak. Az Irodalmi Alap anyagilag támogatta a beteg Toldalagit.
1959. Februárban elhunyt Pilinszky édesanyja. Kiderült, hogy Ferenczyné volt, aki elvált az egymástól a két költőt. Toldalagi fejében megfordult, hogy nem megy többé Ferenczyékhez. A tuberkulózis tavasszal javulásnak indult, a Szépirodalmi Kiadótól előleget kapott, majd útlevelet a minisztériumból. Nyugaton élő rokonai, Czjzek Éva és Marie Therese Schleinitz elintézték a vízumát, pénzt szereztek. Ám Toldalagi tavasszal, pszichés problémákra hivatkozva lemondta az utazást. Csak júniusban utazott el Ausztriába, augusztusban pedig újra itthon is volt. Idegállapotára jellemző, hogy naponta ágynak esett. Csak Ferenczyné látogatta. Pilinszky sem tett mást, mint elküldte neki új kötetét. Bár a Magyar Pen Club tagjává választotta, kedélyállapota nem javult. Télen - hosszú időre utoljára - találkozott Pilinszkyval Ferenczyéknél.
1960. Szigligeten üdült, rendszeresen eljárta a Széchényi könyvtárba, illetve az Írószövetség könyvtárába 1949 előtti verseit összegyűjteni. Elmagányosodott. Találkozásokról nincs tudomásunk (néha meglátogatta Füst Milánt vagy Rába Györgyöt), új kötet kiadására semmi esély nem látszott. Júniusban újra felvette a kapcsolatot Ferenczyékkel, augusztusban újra Gmundenben járt. Nem vették észre betegsége kezdődő kiújulását, és szeptembertől decemberig életveszélyes állapotban, élet-halál közt lebegett.

1961. Tavaszra indult újra életaktivitása, Visegrádon üdült, de még nyáron is nagyon fásult volt. Nyáron 2000 leszállított sor ellenében honoráriumot kapott kiadójától, de szeptemberben újragépelgették vele kötetét. Kisregényét egy folyóirat visszautasította, ő megsemmisítette saját példányát. Innentől kezdve a Kortárs 6 évig, a Vigilia 4 évig nem közölte verseit. Margit nővére hozzájuk költözött. Decemberben újabb tüdővérzést kapott.
1962. Állandó injekciózás alatt állt, ami elvette az életerejét. Délutánokig aludt, nem volt ereje írni sem. Májusban elkezdték lakásukat felújítani, szeptembertől szükséglakásban élnek. Az Irodalmi Alap és kiadója juttatott neki kisebb összegeket, és megkapta első nyugdíját. Közben munkát is talált: könyvet lajstromozott és magántanítványt fogadott. Felújult kapcsolata Ferenczyékkel. Karácsonykor lemezjátszót és lemezeket vásárolt (kedvencei barokk szerzők: Bach, Buxtehude, Telemann).
1963. Ebben az évben kelt leveleiben hosszú idő után nyilatkozott Pilinszkyról és köréről, de nem hízelgően. 1963-ban visszatértek lakásukba. Újabb előleget kapott a kiadójától, (de az utolsót 1965-ös kötete megjelenéséig). Könyvtáros-tanfolyamot kezd, de rövidesen abbahagyja. „Habzsolja az életet”: cukrászdába jár és a Margit-szigetre. (A Czjzek Évától származó levelezés bő része november 15-én megszakadt, már csak két levél van birtokunkban, egy 1964-ből és egy 1968-ból.)
1964. Mátraházán vizsgálják fölül rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát.
1965. Megjelent a *Szárnyalás* című kötete, a Szépirodalmi Kiadónál. Pilinszky Czjzek Évának arról írt levelet, hogy mindenképpen megírja róla azt, amivel „Palikának” tartozik.
1966. Szeptemberben Toldalagi és Pilinszky találkoztak, Toldalagi átadja „P.J.” című versét barátjának, amivel mélyen megrendíti őt. Pilinszkyval rendeződött a viszonya. Újra verse jelent meg a Vigiliában.
1967. Toldalaginak verse jelent meg a Kortársban. Meghalt Ferenczy Béni.
1968. A Magvetőnél megjelent a *Valamilyen éden felé* című kötet. Csaknem változatlanul elfogadták! Toldalagi újra verseket írt. Pilinszkynek gyakori vendége Toldalagi, aki ezután mindent megtesz barátja fölkarolásáért.
1971. Az *Igézet és valóság* című kötet megjelenése.
1972. Meghalt – 102 éves korában – Toldalagi édesanyja. Ez az átlagosnál is súlyosabb csapás volt számára. Édesanyja halála után valószínűleg Palika és Jetty összeköltöztek. Innentől a Vigilia (Rónay György lett a szerkesztő) nagyon sok versét közölte. Thurzó Gábor egy visszaemlékezésében a régi kapcsolatok fölújulásáról számolt be.
1973. Megjelent *A visszahívott tenger* című kötete.

1974. A *Napló* (édesanyjának ajánlott kötete) megjelenése.
1976. A *Zord labdajáték* című kötet megjelenése. 1976 áprilisában, 62 évesen, meghalt. Temetése április 26-án volt, az óbudai temetőben. Halála után, posztumusz Weöres Sándor neki ítélte a Füst Milán-díjat.

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ.....	2
AMI A KÖTETEKBŐL KIMARADT (1934–1949).....	3
VERSEK.....	4
A VERSEK IDŐRENDJE.....	107
TOLDALAGI PÁL ÖSSZES VERSEI.....	110
RÖVIDÍTÉSEK.....	111
KEZDŐSOROK SZERINTI MUTATÓ.....	112
AZ ÁTNÉZETT KÖNYVEK ÉS PERIODIKUMOK JEGYZÉKE:.....	154
TOLDALAGI PÁL ÉLETRAJZÁNAK VÁZLATA.....	157

